

ala yekûtî

Hejmar (Sayı): 17 Avrîl-Gûlan, Nisan-Mayıs 1990

Biha (Ederi) 3,5 DM

BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN VE SOSYALİZM İÇİN

Faşist Türk Devletinin çıkardığı SÖMÜRGE YASALARI KÜRDİSTAN HALKININ SERHILDAN'I KARŞISINDA SÖKMEYECEK!

Faşist sömürgeci Türk devleti 413 No'lu Kararname ile, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi karşısında içine düştüğü yetmezlik ve bunalımdan sıyrılmak için, tekrar yeniden, toplu saldırıya geçti. Takrir-i Sükûn'u yeniden sömürge valiliğinin keyfiyeti doğrultusunda pratiğe geçiren; Kürdistan'ı ve Bağımsızlık Mücadelesini bütün dünyadan yalıtılmak amacıyla basın sansürünü sömürge valisinin denetimine veren Türk devleti; kepenk kapatmayı yasakladığı gibi, işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın Ulusal Kurtuluş doğrultusunda geliştireceği grev, boykot gibi "uygar dünyamızın" (!!) vazgeçilmez en demokratik haklarını da gaspetti. Böylece bugüne kadar işleyen, örneği dünyamızda görülmemeyen derecede çağdışı ve bir o kadar da vahşet dolu sömürgeci zulüm ve katliam bütün biçimleriyle resmileştirilmek ve meşrulaştırılmak isteniyor.

Kürdistan halkının haklı olarak SS (Sansür-Sürgün) Kararnamesi olarak nitelendirdiği bu sömürgeci kararlar bütünü, bu sömürgeci nizamnameyle Kürdistan, tamı tamına bir hapishaneye dönüştürüldü.

Kürdistan'a özgü olarak düzenlenen bu kararnamenin hayata geçirmek istediği, eskiden olduğu gibi, kararlar ve kurallar değil, sömürgeci valinin şahsında temsil edilen ırkçı ve sömürgeci siyasetin

hiçbir kural tanımaz keyfiyetidir. Sürgün yasası, basın sansürü dahil tüm çağdışılığı ve vahşetiyle sömürgeci zulüm ve sömürge hukuku yeni değil Kürdistan için... Yeni olan Türk devletinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Serhildan'ı karşısında içine girdiği çıkmazdır. Sömürgeci vahşet en katmerli boyutuyla geçmişte de devam ediyordu. Tüm bu sömürgeci barbarlığın vardıği boyutun, Yeşilyurt, Balveren, Silopi örnekleri gözler önüne seriyordu. Kimyasal bombalarla gerçekleştirilen jenosid ve katliamlar da bunun üstüne... Halkımızın yaşamına, canına, alın terine, malına, namusuna göz dikiliyor, saldırılıyordu... Dünyada bundan daha barbar, bundan daha çağ ve insanlık dışı, bundan daha insanlık değerleriyle bütün iplerini kopartacak derecede iğrenç bir sömürgecilik görülmemiştir. Sömürgecilik bugün en ilkel, en korkunç, en vahşi biçimiyle Kürdistan'da işliyor... Tüm bu vahşete karşın Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi Serhildana Adarê (Mart İntifadası) ile yeni bir aşamaya ulaşarak sömürgeci düşmanı köşeye sıkıştırdı. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ulusal ve uluslararası düzeyde giderek büyük destekler gördü, giderek saygınlık kazandı. Kürdistan Bağımsızlık Mücadelesi'nin haklılığı ve saygınlığı, TC'yi korku ve telaşlara götürdü. Sömürgeci burjuva basının yayınları dahi bir

dizi yalan ve gerçek dışı yayın politikasına rağmen, ters tepti. Kendi silahının ters tepmesi misalinde olduğu gibi... İşte bütün bu çıkmaz karşısında TC, toplu bir saldırı ile durumu kurtarmaya çalışacaktır. Ancak nafile! Haklı bir durumda olan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin zafere ulaşacağı tarihin önüne geçilmez gerçeğidir. Bu bir. İkincisi eskiden de işleyen tüm sömürgeci zulme karşı ve ona inat Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesidaha da güçlendi. İşte son örnekleri: Balveren, Yeşilyurt, Silopi, Hakkâri, Cizre, Nusaybin, Diyarbakır vd. ... Ya da bunu anlamak için Serhildan kahramanlarının hangi koşullarda ayaklandığına ve neden ayaklandıklarını nasıl

İÇİNDEKİLER

* Serhildan'ın içinden mektuplar	2
* Name ji nav Serhildan	5
* Demokratik Platform'un Bildirisi	7
* Kürdistan Kadını, Cizre Kadınıdır!	8
* Kuzey Kürdistan'da Devrimci Ulusal Hareket	12
* Edip Çelik'in Anısına	16
* Rewşa Kurdên biyanî li Parçe Roj awaya başûri Kurdistan	17
* Türkiye Sulu, Kürdistan'ın Gerçeklerini Kavrama İstidadını Kaybediyor!	18
* Kaybedilen İktidar: Nikaragua	22
* Genel Panorama Üzerine Kısa Bir Düşünce	27
* Ermenistan Sorunu Üzerine Bir Rôportaj	32

açıkladıklarına bakmak yeterlidir. Bu nedenle, Kürdistan'a özel seferler, katliamlar için düzenlenen yeni SS Yasası da halkımızın Serhıldanı karşısında sökmeyecektir. Çünkü Kürdistan halkı şu atasözünün bilincindedir: Kürdistan'a sefer olur ama zafer olmaz!

Kürdistan cephesinde sorun böyle olmasına rağmen, Türkiye'deki egemen sınıfların çeşitli güçleri ve partileri açısından durum ibret vericidir. Tüm sömürgeci burjuva partileri aralarında tam anlamıyla varolan, siyaset ilişkilerinin düzeyinin çok gerisinde, it dalaşımı andıran çatışmalarına rağmen, Kürdistan sorununda hep birlikte aynı tavırda birleşip, SS Kararnamesini onaylayarak, ırkçı-faşist bir "Ulusal Konsensüs"e (!) ulaştılar. Bu ibret verici "Ulusal Konsensüs"ün yanısıra, 141, 142, 163'ü de kaldıracaklarını ya da değiştireceklerini (!) ifade eder, riyâkarlık ve utanmazlığın ve diğer tüm kelimelerin ifade edemeyeceği alçaklığa başvurdular. Hatta revizyonist TB'K'P'nin önderlerini dahi bu değişiklik olmadan, "ilerde değişeceği" (!) gerekçesiyle salıverdiler. Bu farklı iki tavır, asla şu yanlış sonuca götürülmemelidir. Türk devleti; "Türkiye'deki işçi sınıfına, sosyalizm için mücadeleye ses çıkarmıyor, Kürdistan'daki mücadeleye tahammül edemiyor". Hayır, böyle bir sonuç sosyalizm düşmanlarının çıkaracağı bir sonuçtur. Bir kez, Türk devleti kendisinin iktidarını hedefleyen Türkiye işçi sınıfının temsilcisi gerçek devrimci ve komünist güçlere de aynı şekilde düşmandır. İkincisi Türkiye'de işçi sınıfı hareketi ve sosyalizm için mücadele Kürdistan'daki boyutta yükseldiğinde ona da aynı amansızlıkta saldıracaktır. Üçüncüsü revizyonist TB'K'P, herşeyiyle sosyalizme ihanet eden, sosyalizmle hiçbir alakası kalmayan bir güç olduğundan böyle bir sonuç çıkarılamaz.

Dördüncüsü ve en önemlisi yeni çıkarılan SS Yasası özel olarak Kürdistan için çıkarılmasına rağmen Türk işçi sınıfına ve emekçi halkına da yöneliktir. O'nun gerçekleştireceği her eylem ve direniş de aynı gerekçeyle bastırılacaktır. Bunun içindir ki; Türk egemen sınıfları Türkiye'deki

işçi sınıfı hareketine, devrimci güçlerine, devrimci basına aynı dönemde saldırıya geçti. İşte bu nedenle Türkiye ve Kürdistan halklarının kardeşçe, dostça kenetlenerek bu çağ dışı kara güce ve saldırıya karşı ayaklanmaları gerekir... Bu çağdışı yarattığı tarih sahnesinden silip atmaları iki halkın geleceği ve mutluluğu için zorunludur.

Tam da bu noktada bir karşılaştırma, durumu biraz daha açıklığa kavuşturacaktır. Kutlu, Sargın serbest bırakıldığı dönemde, bir başka Türk aydını İsmail Beşikçi tutuklandı. Üzerinde çok yazılması gereken, analiz edilmesi gereken bir dönem ve bir olay... Ancak bu karşılaştırma çok şeyi ifade eder. Dr. İsmail Beşikçi Türk halkının övünç kaynağı, gururudur. Türk halkının saflarından çıkarak, gerçekleri dobra dobra dile getiren, Türkiye ve Kürdistan halklarının durumunu analiz eden bir bilim adamı... Ama halkların kalbinde taht kuran, yiğit bir bilim adamı... İşte Türk halkının gerçek temsilcisi; gerçekleri tüm baskı ve saldırılara karşı hiçbir dönem korkmadan dile getiren, bu yiğit bilim adamıdır. Türkiye ve Kürdistan halkı; bu büyük değerine, bu "Sarı Hoca"sına sahip çıkmalı, onu korumalıdır. Çünkü O, bir kişi değil; O, halklarımızın gerçeğinin ifadesidir. O'nun tutklanması ve diğerlerinin bırakılması ve 141-142 tartışmaları, Türkiye ve Kürdistan'daki durumu çok iyi ifade ediyor...

Kürdistan bugün bütün dünyadan yalıtılarak en ilkel ve en çağdışı sömürgeci zulüm altında, ve de bütün dünyanın gözleri önünde, hiç de mübalağa olmaksızın; dünyanın en şiddetli işkence ve katliamlarını yaşıyor. Dünyada bundan daha fazla yaşamın zından ettirildiği başka bir ülke zor gösterilir. Dünyada ve Avrupa'da uluslararası demokrasi ve hukuk kurallarından bahseden, onları korumakta titiz (!) olduklarını iddia eden kuruluşlar ve güçler nerede? BM, İnsan Hakları Komisyonu, vd. nerede? İnsan hakları ve demokrasi için yarattığınız gürültü, eğer riyakarca bir yalan değilse; Kürdistan'da yaşanan akıllar dışı vahşete karşı neden susuyorsunuz? Neden yine dilsiz, sağır ve körsünüz?!...

Kürdistan halkı ve devrimci güçleri uluslararası planda yürütülen mücadeleye bağlı olarak; bu kuruluşların dilsizliği ve körlüğü devam ettikçe, bunların meşruiyetine karşı mücadeleyi yükseltmelidirler. Uluslararası planda demokrasi ve insan haklarından yana olduğunu iddia eden tüm güçleri Kürdistan'ı desteklemeye zorlamalıdır. Bu kuruluş ve güçler, eğer bu amaçlar için kurulmuş bulunuyorlarsa, o takdirde; Kürdistan'da yaşanan vahşetin durdurulması için müdahalede bulunmalıdırlar. Aksi takdirde varlıkları anlamsız ve sahtedir. İlgâ edilmeleri gerekir.

Bu sorunla ilgili göze ilk çarpan belli başlı noktaların bir kısmını aktarmaya çalıştım. Sonuçta esas ve belirgin olan, Serhıldan ile yeni bir aşamaya ulaşan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin, kendi öz güç ve dinamikle-riyle, bu sömürgeci bariyeri de aşarak, emin adımlarla zafere ilerleyeceğidir. Bunun için de önüne çıkan her engele karşı, uygun mücadele yöntemlerini geliştirmek durumundadır. Önüne çıkan her engeli bütün güç ve imkanlarıyla en kısa yoldan aşmak durumundadır. SS Kararnamesine karşı da varolan durum ve sessizlik duvarı mutlaka yıkılmalı; ulusal ve uluslararası alanda Serhıldan ruhuyla bu sömürgeci kararname paramparça edilmelidir!

F. DİLAN

SERHILDANIN İÇİNDEN MEKTUPLAR

Aşağıda, Serhıldanê Adarê (Mart İntifadası) döneminde, yükselen direnişin içinden elimize ulaşan mektupların bir kısmını ilgili bölümleriyle yayınıyoruz.

8 Mayıs 1990

Sohbetlerine, bilgilerine, ve inançlarına doyamadığım yoldaş, merhaba!...

Uzun bir aradan sonra tekrar yazışmak imkanını bulduğum için gerçekten bahtiyarım. Çünkü yaklaşık üç aydan beri yazışma

olanağını bulamadık. Şüphesiz ki her zaman size yazmak istedim. Ama bazen ortam veya koşullar buna imkan vermiyor. Bazen de mektup yazmaktan daha ziyade yapılacak daha önemli işler oluyor. Fakat bir gerçek var ki, insanların kalbi birbirleri için çarptığı ve bir bütün olduğu sürece mektuplaşmak sorun değil.

Önce sevinebileceğiniz bazı haberlerle başlamak istiyorum. Daha önce de sık sık söz etmişim. Gerçekleri kavrayan halkımızın, kardeşlerimizin alevlenmeye hazır ilhamlarının nasıl olduğunu, nasıl çalışmalar yaptığımızı belirtmişim. Fakat bu alevlenmeye hazır gerçeklerin ateşlenme sahnelerini görmek, şüphesiz ki görülmeye değer somut gerçeklerdir. Basından veya kamuoyundan duymuş olabileceğinizi tahmin ederek fazla derinlere inmeden birkaç cümle ile Nusaybin'de yaşanan gerçek ve umut verici olayları belirtmek istiyorum. Gerçi bunları ansiklopedilere sığdırmak bile olanaksız ama bütün olan yürekler yüzeysel olsa dahi yoldaşlarımızın ilhamlarını tahmin edebileceği inancındayım.

Evet, 14., 15., 16... Mart 1990 tarihleri Nusaybin görülmeye değer manzaraları sahneliyordu. Olay 13 gerillamızın faşist ideolojinin kimyasal silah kullanarak katletmesiyle başlıyordu. Ve ertesi gün şehit olan arkadaşımızın toprağa verilme töreninde caddeler tıklım tıklım, insanlar büyük bir umutla mezarlığa yürüyorlardı. Cenazenin etrafını süsleyen kesk-sohrû-zer flamaları gökkuşağını andırarak şekilde idi. Olaydan birgün önce yaptığımız çalışmalar ve aldığımız önlemlerle hiçbir dükkan açılmadı. Ve okulda bilinçli bir şekilde öğrencilerin okulu terketmelerini sağlayarak mezarlığa gittik. Manzarayı görmek ve şahlanan umutları, ilhamları dengede tutmak mümkün mü acaba? Bunu ne panzerler, ne uçaklar ne de özel piçlerin (timlerin) süngüleri ve kurşunları durdurabilirdi. Cenaze töreninin bitiminden sonra beşbin kişilik bit toplulukla birbirimize kenetlenerek yürüdü. Bu yürüyüşü Duruca (Kertvene) köyüne kadar sürdürmeye kararlıydık. Orada da toprağa verilen şehitlerimiz vardı. Fakat Kışla Ma-

Serhıldanê Adarê zaferi müjdeliyor...

hallesi'ne gelirken üç yoldan aşağı tarafta dört tarafımızdan faşist ideolojinin yobazları tarafından çevrildik. Bütün ihtarlara rağmen kimse dağılmadı. Çünkü gerçek ve haklı mücadelemiz en yüksek doruklara ulaşmıştı. Bize yapılan saldırılara ve bize gelişigüzel sıkılan kurşunlara karşı, artık elimiz bağlı bir şekilde yakışır mı acaba? Bunlara karşı taş, sopa ve tekmelerle karşı koyduk. Savaş ve özgürlük şiarlarımızı haykırdık. "Bijî Kurdistanê Serbixwe, Bijî Serhıldan, Bijî KAWA, Bijî PKK".... Etrafımız panzerlerle sarıldı ama biz kaçmadık. Bu bizim kararlılığımızı daha da perçinleştiriyordu. Analarımız sokaklara döküldü, gençlere taş topladı. Zor durumda olanları kurtardı. Şarkılar söyledi, ağıtlar yaktı. Ve görülmeye değer, görül-mese de duyulmaya değer bir manzara...

Sokakta sıkışan arkadaşlarımızın üstüne yürüyen ve ateş eden bir panzere apartmanın üçüncü katından yaşlı bir anamız piriketlerle saldırdı.

Aşağı tarafta taburun, şehir merkezi ile ulaşımı kesildi. Kısaca "Kürdistan ayaklanıyor" sözünü söylemek uygun olur bence... Ardından Cizre bizi desteklemek için silahlı eyleme girdi. Ardından İdil, Midyat, Kızıltepe, Batman,

Silvan, Siirt ve gerçek Kürdistan'ın tümü...

Bugün halkımızın ne konumda olduğunu gerçek mücadelenin ne koşullara ulaştığını tarif etmek mümkün değil. Bunun ispatı da ben mektubun başından üç cümle ile belirtiyim dedim ama sonuç birbuçuk sayfayı aştı. Fakat bir dize ile söylemek istediklerimi aktarabilirim:

On yaşında bir çocuk;

artık yeter diyor,

Kâmuran abi silahını ver diyor,

özgürlüğe susadım.

Mavzere sarılmak

benim de görevim!

ZINNAR ZILAN

CİZRE ve AMED'DEN

.....
Nusaybin'den sonra olaylar hızla diğer şehir merkezlerine doğru kaymaya başladı. Geçtiğimiz bahar aylarına kadar dağlık bölgelerde görülen olay ve eylemler şehir merkezlerine de sıçradı.

Savur ilçesinde öldürülen 13 PKK'lıdan Kamuran Dündar'ın cenazesinin gömülmesi sırasında Nusaybin'de çıkan olayların arkasından, hafta başında Cizre

esnafları ve halk, Nusaybin olaylarını ve önceden beri kendi üzerlerinde var olan baskıları protesto etmek için işyerlerini kapadı. Pazartesi günü Cizre Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri okulu boykot edip sabahleyin bütün öğrenciler yürüyüş yaparlar. Çevik Kuvvet yürüyüşe müdahale eder. Arkasından öğleden sonra da protesto ve boykota Cizre Lisesi öğrencileri de katılır. Protestolar tüm kente yayılır.

2. gün yani Salı günü bütün gençler toplanıp saat 11.00 civarında Küçük Dörtüol Caddesi'nde yürüyüşe geçerler. "Yaşasın Kürdistan!", "Her biji Milletê Cızîrê Bota", "Yaşasın PKK" sloganlarıyla yürüyüş devam eder. Kentin merkezine doğru yürüyen topluluk, polis, asker ve timler tarafından karşılanırlar.

Bu arada, olayın tanıklarından biri, "göstericilerin yolunu kesmişlerdi. Yürüyüşe müdahale et-

mek istediler. Ancak göstericiler yürümekte diretince önce havaya, daha sonra da üzerlerine ateş etmeye başladılar" der.

Diğer bir tanık ise, "Sıkılan silahlar sonucu yürüyüşçülerden bir kısmı yere düşmüştü. Bu kez göstericiler silahlı, panzerli, kariyerli, uçaksavarlı müdahaleye karşılık taşlarla cevap veriyordu." Bu arada kadın, çocuk herkes onlara katılır.

Olay yeri ateş, barut ve kanla dolunca göstericiler ara sokaklara dalar ve caddelerin bir başından diğerine ve mahalle aralarına dağılır, ellerine geçirdikleri lastikleri ateşe verirler. Bir anda bütün Cizre'ye kara bir duman hakim olur. Sokaklar, caddeler alev alev... Bir anda alev ve duman içinde kalan Cizre artık başkaldırmıştır.

Cizre Karakolu, Zirai Donatım, TKİ şubeleri ateşe verilmiştir. Görevlilerin sığıttıkları kurşunlardan da cadde üzerindeki bütün ev ve işyerleri de nasibini alır,

o arada... Olayı yaşayanlardan biri görevlilerin, timlerin sığıttıkları kurşunlardan yara alanları sokaklardan taşıyordu. Sokak arasına taşıdığımız arkadaşımızdan birisi tam alnından vurulmuştu. Bir diğerinin başını kaldırdığında "Eğer şehit olursam ... adlı arkadaşımızdan 200 bin lira alacağım vardı. Biliyorsunuz durumumuz çok kötü. O parayı anneme babama verirsiniz, geride aç sefil kalmasınlar" diyordu. Bir anda hiddetten gözlerimiz dolu dolu haykırmaya başladık". "Sen ölmeyeceksin" diye"...

Hükümet Konağı'nın çevresinden başlayan silah sesleri bir anda bütün çevreyi kaplar. Gözyaşartıcı bombalar, sis bombaları, makaralı tüfeklerin tıkırtıları arasında çocuk, kadın, yaşlı, genç bağırmaları, haykırmalar bütün her tarafa yayıldı.

Saat 13.00'e kadar devam eden silah sesleri, haykırmalar ve kurşuna karşılık taşlı, arbeye yerini

Serhıldanê Adarê'den bir görüntü...

tek tük silah seslerinin otomatik silahların bir tıkıdayıp bir kesilmesine bırakır. Saat 16.00'ya kadar sokaklarda kimsenin kalmamasına rağmen devam eden silah sesleri sokağa çıkma yasağının kanısıyla yavaş yavaş derin bir sessizliğe dönüşür. Kentin tüm caddeleri boydan boya asker, polis, özel timler tarafından tutulmuş. Tüm kavşaklara panzer, kariye, tanklar yerleştirilmiş. Caddeler yanan lastik ve yerlere yuvarlanmış variller ve yükselen dumanlarla savaş alanını andırıyordu. Caddelerdeki trafiği engelleyen, taş, lastik ve eşyalarla kurulmuş olan barikatlar belediyenin yardımıyla toplanır. Yanan kurular ve lastikler itfaiyeler tarafından söndürülür.

Kente gelen ve kentte bulunan gazeteciler şehrin merkezindeki otele yerleştirilir. Sıkı sıkıya uyarılır: "Dışarı çıkmak yasak, resim çekmek yasak, aksi halde" İki gün boyunca sayımsız, tekmihsiz, gardiyansız, demir parmaklıksız cezaevinde tutulan gazetecilerden Ragıp Turan 'Cizre'ye ilk girdiğimde Kâbil'i hatırlattı bana tanklar ve askerler .... Mesleğimi yapmamızın engellenmesi korkunç birşey. Bu tür olayların basına kapalı tutulması insanların yanlış bilgilenmesine yol açar. Bu tür olaylarda resmi makamlar gazetecileri suçlayarak ya da engelleyerek gerçekleri tahrif ediyorlar. Basının terörize edilmesi de basın mensuplarının görevini yerine getirmesinin önünde ayrı bir engel. Yasağın kalkmasıyla birlikte yetkililerden alamadığımız bilgileri vatandaşlardan almaya çalışıyoruz. Ama kim ağzını açıyorsa özel timden girip özel timden çıkıyor.

Tüm vatandaşın ortak görüşü daha önceki baskıları yapan ve özel tim, olayın kaynağı da özel tim. Tek tek görüştüğümüz insanlar şunları söylüyor: Özel tim zamanlı zamansız evlerimize baskın düzenliyor. Evimize rastgele giriyor. Kadınlarımız giysili mi, değil mi, hiç umurunda değil... Odalara hızla girip hepimizi arıyorlar. Artık namusumuza dahi sahip çıkamıyoruz. Özel tim karımızın üstünü arama bahanesiyle onlara dokunuyor. Oralarına buralarına el atıyorlar. Yeter artık!..."

"Özel tim teröriste karşı kurulmuş. Şehirdeki vatandaş niye kurşunluyor? Dağa çıksın, teröristle savaşsın..."

"Bugüne kadar Cizre'den dokuz kişiyi evinden alıp götürdüler, kurşuna dizip dağda teröristi ölü olarak ele geçirdik diyorlar."

"Bizi kardeşimize düşman ediyorlar. Yakamıza yapışıp, şu teröristtir, bu teröristtir, diyeceksin diyorlar."

"Korkumuzdan yaz sığağında damlarda yatamaz olduk. Ya özel tim, tararsa, ya karımızı, kızımızı görür de sarkıntılık yapmak için gelir diye"

Cizre'de olaylar sırasında ölenlerden biri Emin GÜN, ondokuz yaşında fırın işçisi. Evden çıkmış fırına giderken ölüm yakalıyor ölümlü.

Emin'in yedi de kardeşi var. Zeki, İdris, Asker, Hamdiye, Nadirşah, Ahmet, Kesira. En büyüklü Emin. Babası Muhittin, annesi Fatma'nın ortak sözü, "Oğlumuzu tim vurdu. Nedir bu timden çektiğimiz?"

Muhittin Gün tam bir tipik Kürdistan'lı. Acısını yüreğine gömmüş. Erkektir. Ağlamaz. Ama belki de yorganı başına çektiğinde gözleri dolar taşar.

Ana Fatma ise, ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüş. Hep aynı dram. Nusaybin'den Şemsettin Çiftçi'nin anası Nazmiye Çiftçi, Cizre'de Emin Gün'ün anası Fatma Gün. Sabah uğurlarken arkasından hayranlıkla baktığı fidan gibi oğlunun cenazesine karşılaşıyor ve ağıtlar yükseliyor evden. Tüm mahallelinin tüyleri diken diken oluyor. Bir anda, "Gene biri vuruldu!"

Esnaf ise işyerini açmamakta kararlı: Ya çocuklarımız serbest bırakılır, ya da kepenkleri açmayız. Nasıl olsa öyle veya böyle gene baskı var, gene ölüm var. Bir de özel tim çekilsin diyorlar. Ayrıca hem acılı, hem öfkeli, "Eğer devlet bizi Türk vatandaşı olarak görmüyorsa, bıraksınlar kendimize bir yer bulalım. Bizi insan yerine koyan bir yerlere gidelim".

Cizre sessiz, Cizre suskun, Cizre gergin, Cizre kanayan bir yara...

On yıldır tepelerinde demokles kılıcı gibi duran sıkı yönetimlerden, olağanüstü bölge olmaktan

tedirgin "Biz vatandaş değil miyiz acaba?" diye düşünüyor. "Eğer vatandaş isek bunca sefalet yetmiyormuş gibi bir de bu baskı niye?"

H. GORAN

NAME JI NAV SERHILDANÊ

Serhıldana ADARÊ

Jı nıvıskarê Ala Yekitî'ra.

Jı xwendawanen Ala Yekitî'ra.

Ez hevaleki lı bajarê Nısebînê bı kurti ser Serhıldana Newrozê ditnê xwe jı were peşkeş dıkım. Yani ew tişte ku gelê Kurd lı Nısebînê lı hember hukumeta faşî pêk anıye û teroriya devleta zordest lı dınyayê da naskırın... Û Rewşa Şoresşgera û gel bı hevre çawa jı dil pekhat? Lı ser çı bingehê çê bu. Cıqasî ve Serhıldanê berdewam kır? Devleta zordest û faşist çawa bêmicıl ma?

Hevalê heja, Biraye dêlal!

Iro 23 Adarê, Sal 1990. Ezê niha vê nameyê ha jı havelê xwere bınıvısim. Her weki tı dızanê, ezê peşî, tiştê ku lı dorame çebu; wi û rewşa gelê Kurd lı Nısebînê, Cızîrê, Mıdyatê, Kızıltepe, û derên dî, çawa çebu û serhıldana lı hemberê dewleta faşist ya Tırk çawa ferehbu, ezê peşî jı were bejim.

Dı Ketına sala nuda, dest pekırine Newrozê de, hevalê heja, beri hemû tiştı eyda meyî netewî eyda Newrozê, çejna Gelê Kurd nışana serhıldanê û sembola Berxwedanê, lı we û lı hemû gelê Kurd pîroz be.

Hevalê heja, weji bihıstınê, ev tiştê ku ezê bejim. Lebelê wekî em hemû dızanın (basına) rojname Tırka derewe dıkın û tiştê bi xwazê bejê ji, dewleta hov nahîle. Mesele, ev tiştê ku bün, weki serhıldana gelê Nısebînê, Cızîrê û deverên dın, bırastı nıvê wantışta, dı rojname, Radyo û televizyonê wanda

Ala Yekitî 5

"derketin". Yanî weki ku tibejê tîştîki hindîk...

Mesele, yek Jiwan hawadîsa ya lî dora gûndekî jî e Derîkê Çebu wî, 13. Adarê 1990'da. Dî Xaniyekî da 13. welatparez û peşmergen Kurd, bî ixbariya çalîşa hattin kuştin. Xanî lî der vayê gund bu, û xanî vala bu, û piçekî xerabe bu. Welatparez jî têda dî nivîstin. Piştî ixbariya namusîza ku lî hevala hatê dain, devletê jî bî tîştê qeweta xweya hovî lî ser wan dadîgrê û jî durva kimyasal gazê davêjê hevala. Piştî ku heval dîmirin, devlata faşîst hevala derdixê û wan bî silaha dîxîrimînê. Jî bonî kû kes pê nîzanîbê ku heval bî kimyasal gaz hatin kuştin. Jî wan 13 heba, 10 jî, jî gundê dora Nîsêbînê û jî hindîrê Nîsêbînê bun.

Lî gorî ku rojname got u me xwend, yekjiwan mesulê Bolga Merdînê bu u yek jî dî go wezîrê milê rastê havalê Apo bu. U kesê ku nasdikirin digotin 10 salê wan dînava PKK de dî şîxwîlîn. 15. Adarê 2 kes jî wan sersedê Tırka (yûzbaşî) anîn Nîsêbînê. Berî wan ew bî kîmlîkê wan nasdikirin u xwediyê wan ew xwestin. Yek jiwana Kamuran Dündar bu. Lawê azayê beledî reise berê bu; (yanî ada' ye S.H.P. berê bu. Nave wî Yusuf Dündar e.) Ye dî jî Kertwênê bu. Lawê Ahmed ê sîti ye bu.

Destpeka întifade serhildana Berxwedanê:

Kebrê Nezîkî 7000. (heft hezar) kes em bî hevra çun ser mezal. (mezar). Berî ku wan veşîrin, yanî roja ku laş hatin bajêr, 14. ADAR'ê bu. Tîştê, dikandara dîkanê xwe girtin, kesna ne xwestin bigrin. Le belê havalê me (KAWA) û havalê PKK bîhevra çun gotin wan. Edî wan jî dîkanê xwe girtin û bî hevra qarar sitand. Mego gava em jî ser mezala rastbîbin, pevîste em meşîne bîkin. Û gava me leşê şehîda bî cî kirin, teva bîhevra jî cîye mezala dî zîkaka kîşlê re (Kîşla Mahallesî içinde) teva meşîyan, heya cem Banke Ziraatê. Armanca me, embîmeşê bîmeşîn, heya cem cenazê Kertwênê. Yanî me go em meşê naberîdî, heya em bî gîhejin ser cenaze havale dî. Le Kuçîkên çav sor, nêrtin kû hînbîhîn gel tekîlî meşî dibe û meş zede dîbê. Û berî rojekî dîkanê bajarê Nîsêbine hatin girtin. Weki Kuçîkê bêrija xwinê kirîbê, leş ker û polîsa (hücum) xarberdan ser gel bî jopu,

dara. Tabîî Kuçîka berê karê xwe kiribun ku xarê berdî ser gel û gel jihev belawbîkin. Dema em gihan gel Benqê û hücum herîş berdan ser komê û meş bu du alî. Alîyek bî ser posta nu de şeqîti. Û alîyedî dînava sukê bu wanara berxwedan berdewamkir û Alîye cem postê meşîna xwe berdevamîr. Edî dî we navere gelîk haval hur û gir, pîr û cîwan nezîkî 200 kesî girtin.

Û havelek kuntaxa tîfîngê (dîpçîk) lî qahfê wî xîstî û mejiye wî tev'u xwîne bu ev bîrîn Diyarbekîrê. Gava heval bîrîn Diyarbekîrê, lî wir şehît bu.

Û zarokê jî emrê, wî 9. Salbu, ewjî bîrîndar kirin a ewjî jîbîrîna xwe xilasnebu. Ewjî tevî kervanê şehîdan bu. Ew hevalê dî jî, emrê wî 19 Salbu. Lê berxwedan ne vemîrî, heya evarî berxwadana me berdewambu. Çî eceb, leşkerû polîsê kuçîka bî jopû dara bî fişek û kuntaxa lime dîdan. Meji, me bî kevîra û tîştên dî me lîwan bersîvdîda. Carcarnajî hevalna bî tabanca bersîvî wan dîda. Bes bela ku jî dîriya tabanca dîhatin avêtin lîwon tesîr nedîkir. Bes em dîbejin polîsek hatîyê kuştin. Bes wana eşkere nekîr. Dînava berxwadenede Dayîkek Kurd jî kata sîsiya da priketek bî ser kahfe polîs de berdayê, û polîs bîrîn Diyarbekîrê, û, gotin heya dîbê mîrîye.

Jî 15 adarê heya niha yanî haya 23 adarê devê dîkana nehat vekîrin. Bes wana nava bajêr tîjî MIT, Ajan, polîs, leşker û timê bî teybetî, bûye. Lê gava wan hîmeta xwe bera Nîsêbînê da, gelê Cîzîre dest bî berxwedana tevaî kir. Peşî gel xwest meşîne bîkê. Kuçê faşîsta nexwestin

gel meşîne bîkê. Gava mûdahale çebû, jî hember lîwana reşandî û dîwîrda pîr jiwan hatîna kuştin. Bes ewjî eşkere nakîrin. Û gel hücum ber da ser malê nebaşî û 4. Araba şewîrandî. Dîbîstan, camê wê şîkandî. Agîr berdanê karakolek, şewîrandî. Çendheb daire nebaşî sewîrandî û xaniye Nurettin Yılmaz, camê wî şîkandî, agîr berdanê araba wî, şewîrandî. Wanajî, 160 kesgirtin. Bes hîne agîre rîzgariyê berdewam dîkê. Lî Cîzîrê 19 adarê destpekîr û hîneji berdewam dîbê. Yanî haya 23 adarê u 21 adarê heykelê Kemalê Mîstê Kor şewîrandî. Û dînava bajêr da lastîk pê xîstî û Newroz pîroz kirin. Dî berdewamîja Berxwedane de lî Mîdyâ dê jî gel dîkani xwe girtin. Pistî wan olayî ya, Ahmed Türk, û Adnan Ekmen tevhev hatin Nîsêbînê û jîbo wan tîştî pîrsîyarî kirin. Dîhatîna wan kesada hevalek jî me bîwanara hevpeyvî kir. Û Roşnamedarê Alaman jî hatîbun wir, û dîwîrda ev eşkere kirin, gotin ev tîşt hemû suçê leşker, polîsa û imê teybetîya ya. Normal lî dînya meşîn serbeste, bes lî Tîrki ev tîşt kedexena. -Gava hevalê me ligel Ahmet Türk peyîvî go: Ma ez Kurmancî bî peyîvîm, yan jîbî Tîrke? A. Türk go: Tî dîkarê bî zamanê xwe bî peyîvî. Madem zimane me kurmancîya, hun dîkarî bî kurmancî bî peyîvî. Edî 4 heval jî bo rewşa berxwedane întifade dan wan.

Wexta cenaze sitandîbun, 8. jiwana ne dabun Nîsêbînîya. Gotîbin ger hun man le Nîsêbine veşîrin, em nadîn we. Ger hun lî de-

Bijî Yekîtiya Gelê Kurdistanê, jî bo Serxwebûnê û Azadîyê!...

verên dı vaşêrın eme bıdın we. Edî A. Türk gotıbu, çawa Nısebînîya laşê xwe nesıtandınê. Cızırîye Jı bo me kır u we laşê xwe sıtandın. Bahwerbın ezê ji gahrê Nısebînîya eza îstıfa xwe bıdım.

Bıstu yekê Adarê hêya bıstın dıdüyê Adarê lenava Nısebînê bı fıçıye mazotê u bı tekerê me agirê Newrozê pexıstım, beri niha me lıser çıya bıdızi agirê Newrozê pedıxıstıro, waye em lınawa bajar û gunda cejna Newrozê pıroz dıkın! Beri niha her tışt bı nezani çedıbu, waye iro her tışt bızanai çedıbe.

22. aderê de lı dora Diyarbekirê, Bingolê bajaran di da berxwedana gelê Kurd berdevam dikê. Üroj bı roj serxwebuna gelê Kurd nezik dibê u gelê Kurd bı gavê qewın lı hember dijmin dı meşın. Le bı van tısta behtır, xewa dijmin direvê, û dijmin e dı nıkarê bı eşkerê werê ser me, dıxazın bı şev bi timê teybeti erışê berdın ser gundiya, gundiya bı kujın û texe stıkura şoreşgera. Le ew tışt xewna...

Gotine mın ev. Dema we xweş bê.

Ş. BOTAN

Aşağıda, KAWA Hareketinin etkinliğinde kurulan ve diğer yurtsever güçlerin de katılımıyla oluşan DEMOKRATİK PLATFORM'un Diyarbakır ve çevresinde dağıttığı bildiriyi aynen yayınlıyoruz.

YİĞİT KÜRDİSTAN HALKINA!

Asırlar boyu sömürüye, baskıya, işkenceye maruz kalmış Kürdistan halkı! Emperyalizmin tüm ezilen halklara karşı başlatmış olduğu soykırım politikası genelde tüm emekçilere ve halklara, özelde Kürdistan halkına yönelik imha politikasına karşı duyarlı olalım.

YİĞİT KÜRDİSTAN HALKI

Gelişen Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesinde ileri bir adım daha yiğit SİLOPİ, NUSAYBİN ve CİZRE halkı tarafından atılmıştır. Türk burjuvazisi Kürdistan Ulusal Kurtuluş savaşında şehit düşen Yurtsever Kürtlerin cenazesine halkın sahip çıktığı şanlı bir törenle toprağa verilmesine tahammül edemeyerek halkın üzerine silah ve joplariyla Hitler'in, Mussolini'nin soykırım yöntemleriyle halka saldırmış, gelişen başkaldırını (uyaniş) sindirmek istemiştir ve sindirmeye devam etmektedir, edecektir.

Yiğit Kürdistan Halkı; Bildiğiniz gibi bu soykırım uygulamaları ne ilktir, ne de sonuncu olacaktır. Bir ölünün törenle gömülmesine dahi tahammül edemeyen sömürgeci-faşist Türk burjuvazi-

si, son dönemde halk üzerindeki terörünü daha da katmerleştirmek için, özel tim denilen faşist Kontr-Gerilla örgütü cenaze için toplanan halkın üzerine ateş açarak, şu ana kadar belirlenen beş kişinin ölmesine ve birçok kişinin de yaralanmasına neden olmuştur. Şu ana kadar diyoruz, çünkü kontrgerilla örgütü özel-tim, jandarma ve polis Nusaybin ve Cizre'de fiili olarak sokağa çıkmayı engellediğinden yaralı sayısı belirlenemiyor. Nusaybin, Cizre, Silopi halkı ise işyerlerinin kepenklerini indirerek sömürgecilere gereken dersi vermiştir.

Nusaybin, Cizre, Silopi halkının başlattığı Ulusal Direniş Hareketi'ne omuz verelim... Gelişen Ulusal Kurtuluş savaşında yer alalım. Devrimci, Yurtsever, Demokrat güçlerle birlikte sömürgecilere karşı ortak mücadele edelim.

Şu bilinmelidir ki, Kürdistan halkı nasıl ki tarih boyunca sömürgecilerin tüm baskılarına karşı yılmadan bağımsızlık mücadelesini vermişse, bundan böyle de savaşına devam edecektir. 1988 bayramında Diyarbakır'da 1 No'lu Zindan önünde halkın polis ve jandarmaya attığı taşlarla sömürgecilerin suratına indirdiği şamar, Hakkari'de "küçük generallerin" sömürgecilere karşı başlattığı Hakkari halkının da katıldığı taşlı sopalı direniş, Silopi halkının hükümet konağına saldırmasıyla gelişen ulusal direniş, Nusaybin ve Cizre halkının şanlı başkaldırılarıyla doruk noktasına ulaşmıştır.

Kürdistan halkı üzerindeki

başkaldırı her geçen gün biraz daha katmerleşirken, halk bu baskılara cevabını Dersimlerle, Zilanlarla, Koçgirilerle ve Halepçelerle vermiştir. Kürt halkını nasıl yokedeceklerinin provasını defalarca tekrarlayan sömürgeciler, yeni tertip ve provakasyon hazırlıkları içindedirler.

Kürdistan halkı, gelin hep birlikte sömürgecilerin bu tertip ve provakasyonlarını boşa çıkartalım.

Gelin, hep birlikte başkaldırını yoğunlaştıralım...

Gelin, duyarlı olalım, direniş destekleyelim ve başkaldıran esnaf ve zenaatkar kardeşlerimiz gibi biz de kepenklerimiz kapamak için hazır olalım...

Emekçi kardeşlerimiz, işyerinizde işi yavaşlatma ve grevler için hazır olalım...

Köylü kardeşlerimiz, kapılarını jandarmaya, köy korucularına ve sömürgecilerin uşaklarına kapalı tutup, çoluğumuza, çocuğumuza Kürdistan'da yaşanan katliam ve zorbalıkları anlatalım. Köyünüzde, mahallenizde ve sokaklarınızda direniş desteklemek için halkı örgütleyelim.

Emekçilerimiz, köylümüz, kadınlarımız, bilim adamlarımız, esnaflarımız gelin hep birlikte Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine omuz verelim...

GELİN NUSAYBİN, CİZRE, SİLOPİ, KIZILTEPE, İDİL, DERİK, DİĞER İLÇELER VE BİLİM ADAMI İSMAİL BEŞİKÇİ'YE YAPILANLARA KARŞI BAŞKALDIRALIM.

Kürdistan halkı Ulusal Kurtuluş Mücadelesine tüm Dünya kamuoyunu destek vermeye çağırıyoruz...

BERXEDAN JİYANE-SERHILDAN JİYANE!

YAŞASIN KÜRDİSTAN BİRLEŞİK HALK MÜCADELESİ

DEMOKRATİK PLATFORM

Not: Diyarbakır'da 30.3.1990 Cuma günü sabahtan akşama kadar kepenk kapatma eylemi yapılacağından tüm işyerlerinin açılmamasını saygılarımızla duyuruyoruz.

Ala Yekûti 7

KÜRDİSTAN KADINI CİZRE KADINIDIR!

Her muharebede, muzaffer kuvvetlerin, saldırı düzenindeki bütün insan ve silah malzemesinden ayırdedilen bir ateş gücüyle düşmana çökertici darbeyi indirmiş, ve muharebenin sonucunu tayin etmede özel bir rol üstlenmiş, bir "isabet kolu" olmuştur. Bu ya bir makineli tüfek takımındır, ya bir topçu bataryasıdır, ya da bir tank birliği...

Cizre "muharebesinde" ise muzaffer Kürt kuvvetlerinin "isabet kolu", cizreli kadınlardı. TC'nin İçişleri Bakanı A.Kadir AKSU, yenilmiş kuvvetlerin kumandanı olarak, yıkılmış ve bitkin düşmüş bir vaziyette, bozgunun nedenini basına deşifre etmek zorunda kaldı; "Olaylarda kadın parmağı var."

"Kürt Serhildan"ı bütün görke miyle Cizre'de zirvesine ulaşı rken, Kürt kadını da, tertipli elleriyle, bu başkaldırıyı sardı, ona düzen verdi, onun etkili ateş gücü olarak öne çıktı.

Cizreli kadınlar, toprağımızın yarattığı bütün renkleri üzerinde taşıyan giysileriyle, ve yine toprağımıza işlemiş bütün çile çizgilerini üzerinde taşıyan elleriyle, zaferi müjdeleye müjdeleye sokaklara dökülüp, Newroz ateşleri, kepenk gürültüleri ve slogan sesleri arasında, "Tilili" (özgürlük) çağır tılarını yükselterek, sömürgeci kuvvetleri şoke ettiler, onları püskürtüp inlerine kapattılar. O gün, Kürt kadınlarından zılgıtı yiyen sömürgecilerin "kelle avcıları" ve bilumum kuvvetleri, sokak hakimiyetini ve kentın yönetimini de Cizreli kadınlara terketmek zorunda kaldılar. Hatta, Cizreli erkekler bile, sokaktaki ısrarlı direnişlerinin izahatını, kadınların arkasına sığınarak sundular; "Kadınlarımız bizi eve almıyorlar."

Demek ki; bundan böyle, ekmekle birlikte özgürlük mücadelesinin izlerini ve coşkusunu üzerinde taşımayan Kürt erkeği, eve alınmayacaktır. Artık ekmek kavga-

sına katıldığı ölçüde, ulusal özgürlük ve toplumsal kurtuluş savaşına katılmayan Kürt erkeği, kapıda kalacaktır.

Gerçekten de, Kürdistan'ın onlarca kent ve kasabasında patlayan "Serhildan"a kadınlarımızdan gelen katılım öylesine etkin ve yaygın ölçülerde oldu ki; bu durum, onların da, erkeklerle eş düzeyde, ulusal özgürlük ve bağımsızlık ülküsünü, toplumsal kurtuluş özlemini resmeden bir politik kimlik edindiklerini ortaya koydu. Artık, evimizin ve toplumumuzun sıradan yaşamı içindeki direği, ulusal devrimci mücadelemizin de direği olmuştur.

Fakat Cizre'deki başkaldırıya, kadınların katılımı daha bir gözalcı çizgide seyretti. Burada kadınların erkeklerden ayrı olarak, bir iç örgütlülüğe ve eylem düzenine sahip olduklarını, erkeklerin mücadeledeki sınırlarını aşan ve hatta onu zorlayan çapta bir eylem planı geliştirdiklerini, kadın alanından gelen özel bir inisiyatif ve etkinlikle hareketi ördüklerini gördük. Burada kadınların, mücadele üzerine, "Kürt kadın hareketinin" gerilim çizgilerini de taşıdıklarını gördük. Dolayısıyla, Cizreli Kadınlar, ulusal devrimci mücadelemiz üzerinde, ilk olarak bir "kadın hareketi kimliğinin" belirgin motiflerini sergileyerek boy gösterdiler.

Şüphesiz; ulusal kurtuluş hareketimizde kadının yeri, yeni değildir. Kürt kadını, tarihimizdeki ulusal kurtuluş mücadelelerini omuzlamakta, erkeğinden hic te geri kalmadı. Hatta, en ağır yükü, onlar çekti; en korkunç zulümler onlar üzerinde yakıldı. Karnında bebeleriyle süngülenenler, tecavüze uğrayanlar, vatanından ve aile efradından kopararak sürgüne yollananlar onlardı. Kurtuluş hareketlerinin siperlerinde kadınla erkeğin kanı birbirine karışmıştır. Ulusal ayaklanmaların kahramanları arasında, kadınların isimleride, tarihimi-

zin sayfalarına geçmiştir. Dersim'de, "her taşın altında bir Rıza"ya bitişik siperde "bir Bese" vardır. Güney-Kürdistan kurtuluş mücadelesinin eşsiz kahramanı Leyla KASIM, dar ağacına çekilirken, vatan sevgisini ve ulusal özgürlük ülküsünü yaşamının da üstünde tutarak, sadece Kürt kadınının değil, genel olarak Kürt insanının yücelmiş bir kişiliğini sunmuştur.

Kuzey-Kürdistan'da yeni ulusal hareket tarih sahnesine çıktığı günden bu yana, kadın da, erkek yoldaşı ile elele hep mücadelenin içinde olmuştur. Kentte, kırdı, fabrikada, tarlada, okulda, sokakta ve de zindalarda, kadın da erkekle soluk soluğa kavgayı sürüklemiş, direniş destanlarına ismini ve sesini katmıştır. Bu mücadele içinde, kadın daha bir acımasızca sömürgecilerin saldırılarına hedef olmuş; işkencehanelere ve zindanlara kadın çığlıkları da sinmiş, toprağımız boydan boya kadın şehitlerimizi de kucaklamıştır. NEJLA BAKSI, Kürdistan proletarya hareketinin öncü savaşçı olarak, ve Binevs AGAL, Meral YAKAR, Yeter KOÇ gibi onlarca gerilla, komutan ve militan da yurtsever-devrimci hareketlerin safalarında, sadece ulusal kurtuluş ülküsünü değil, toplumsal kurtuluş örgüsünü de ellerinde yükseltirlerken, emekçi siperlerinde toprağa düştüler. Bugün, ulusal devrimci mücadele içindeki çeşitli hareketlerin safalarında, kadınlar da görel bir yaygınlıkla örgütsel ve pratik alanın yönetici ve düzenleyici kadroları durumundadırlar. Yine, ülkemizin şehirlerinde ve kırlarında, erkeğinin yanında, kadın gerillanın ve militanın da ayak izlerini de görmek mümkündür.

Kısacası; bugün ulusal devrimci mücadele üzerinde, düne göre daha yaygın ve sıkça kadın silüetine rastlayabiliyoruz. Ama yine de onların mücadeleye ve politik faaliyete katılımı erkeklere nazaran daha düşük orandadır ve daha geri düzeyde seyretmektedir. Zira, sömürgeci yarı-

feodal yapının ideolojik-kültürel öge ve normları kadınların politik faaliyete katılma özlem ve istemlerini, bu yönlü ilgilerini ayıplamakta, aşağılamakta ve böylece onları geriye itmektedir.

Öte yandan, kadınların ulusal devrimci mücadeleye bu görelî yaygınlıktaki katılımı, pek doğal olarak, sınıf hareketlilikleri üzerinden gelirken, çağdaş toplumsal mücadelelerin ve bunlara ait organize formların "kadın sorunu"ndan yükselen boyutu ülkemizde bugüne kadar tarih sahnesine çıkamamıştır.

Bu gecikme bir yanıyla, ülkemizdeki sınıf farklılaşmalarının, bunlara ait hareketliliklerin, ve onların ideolojik, politik, kültürel, örgütsel formlarının görelî olarak yeni olması, bunların toplam aktivitesinin kadın dünyasındaki gerilimi sarsacak, hareketlendirecek bir düzeye varmamış olması durumu ile bağlantılıdır. Ama asıl geriye çekici yan, ülkemize vurulan yabancı boyunduruğundan ve sömürgeci zincirden en ağır biçimde kadınlarımızın yaralanmış olması, bu zincirle, imeli bir yaşama mahkum edilerek, insan varlığımızın kötürüm cinsi durumuna getirilmiş olmaları gerçeğinde yatmaktadır.

Denilebilir ki; istilaların, yabancı boyunduruğunun ve sömürgeciliğin ülkemize getirdiği toplumsal-tarihsel sonuçları en belirtik biçimlerde üzerinde taşıyan, kadınıdır. Büyük Kürt ozanı Cigerxwin'in yüzyıllarca esaret altında kalmış Kürdistan'ı pemperişan yaşlı bir ana ile simgeleştirilen Sehr-i Jin destanı, bir bakıma bu gerçeğin trajik bir anlatımıdır.

Şüphesiz Kürtler de diğer toplumlar gibi, sınıflı toplumla tanıştıklarında, kadın cinsi ataerkil ilişkilerin belirlenimi altında, saygın ve erdemli konumunu yitirerek, erkek karşısında, aşağı bir pozisyona itildi. Ve, kadın aleyhine bu eşitsizlik, Kürt toplumunun her tarihsel uğrağındaki yeni toplumsal formasyonuna, katmerli biçimlerde eklenerek, süregeldi. Ancak şu da bir gerçektir ki; Kürt toplumunun bağımsız tarihsel dinamiklerini nispeten koruyabildiği koşullarda, erkek karşısındaki bütün eşitsiz durumuna rağmen, kadının, yine de

soluklanabileceği bir atmosfer, toplumda sözü edilir bir konumu vardır.

Sözkonusu koşullarda, Kürt kadınının sosyal yaşamda, belli bir etkinlik kurabildiğini, toplumda düzenleyici hatta zaman zaman yönetici roller alabildiğini, ailede ve erkek karşısında belli bir ağırlık oluşturabildiğini, toplumsal ilişkilerde ve davranışlarda nisbi bir özgürlüğe sahip olduğunu tarihsel bilgilerden biliyoruz. O koşullarda, Kürt kadını, "Kürt Cemaatlerinde" pekala bir yer ve söz sahibi olabilmekte, hatta aşiret reisliği de yapabilmektedir. Bugün de sömürgeci sistemin ideolojik-kültürel normlarının ve kurumlarının ulaşamadığı dağ köylerinde, kadın bakımından soluklanabilir bir atmosferin mevcut olduğunu biliyoruz.

Ne zaman ki; sömürgecilik, özellikle de TC'nin kapitalist temeldaki sömürgeciliği, toplumumuzun her hücrelerine zehirini akıttı, kadında, Kürdistan'da insan soyundan bir yaratık olarak, sözü edilir olmaktan çıktı. Sömürgeciliğin ideolojik-kültürel sistematığı, toplumumuzun ortaçağ karanlığından kalma dinsel, kültürel öğelerinin kadın bakımından en tahripkar ve kısıtlayıcı uçlarını da içerleyerek, ürettiği normlar üzerinde, ulusal ve toplumsal gerçeklerine yabancılaştırmada, erkeği ön plana çıkarırken, kadını da karanlık bir dünyaya hapsedti. Bu sistem içinde, kadın, üretim araçları üzerinde her türden iyelik hakkından mahrum edildi, ekonomik, sosyal, idari, kültürel ve politik ilişkilerde erkeğe bağımlı kılındı, dünyası, ailesi ve yakın çevresi ile sınırlandırıldı, boğucu bir "tesettür" altında bir cinsel tatmin aracı ve hatta ilkel mübadele unsuru biçiminde bir "mal" durumuna getirildi. Artık kadın, kendi bedeni üzerinde de hiç bir tasarruf hakkı olmayan, daha çocukluğunda pazar için yetiştirilen, aile içinde "yabancı" ve toplum içinde "uğursuz bir yaratık" durumundadır.

İşte, toplumdan, toplumsal olaylardan ve dünyadan böylesine tecrit edilmiş, insani varlığı böylesine bastırılmış Kürt kadını, aynı zamanda ülkesinden, ulusundan ve toplumsal gelişmelerden bihaber kılınmış oluyordu. Bu yüzden Kürt

kadını, uzun yıllar, kendi insani varlığına olduğu kadar "ülke", "ulus", "toplum", "kültür", "politika" vs. alanına ait kavram ve kategorilere yabancı kaldı; kadın ve insan olarak toplum içinde bir kimlik sahibi olamadı. Hatta, Kuzey-Kürdistan'ın bir çok yerinde, ulusal devrimci mücadelenin yükseldiği ilk yıllarda, bu mücadelenin üzerine atılmanın önemi ve yüceliğini, kendisine ve topluma getirecekleri idrak edemez duruma getirilmiş olan Kürt anası bile, aile ocağından kopup bu yönlü çabalar sergileyen evladına "süt helalliyi" vermez olmuştur.

Tabii, sömürgeciler de bu durum karşısında el oğuşturup, yürek soğutuyorlardı. Zira, Kürt ulusal kimliğini tarihten silmeyi, Kürdistan'da sömürüyü ve köleliği daim kılmayı, varlıklarının koşulu haline getiren sömürgeciler, Kürt kadını ulusal, toplumsal, politik alanın dışına çıkarmış olmakla, ülke nüfusunun yarısını mücadelede devre dışı bırakarak, Kürdü taa evinin içinde vurmuş oluyorlardı. Dahası, onlar bu durumda, anadil üzerindeki, vatana, ulusa, ve toplumsal sorunlara ilişkin kelime ve kavramları karartarak, Kürt insanını daha çocukluğunda ana kucağında, ülkesinin gerçeklerinden koparmış oluyorlardı.

Ama, durum hep böyle gidemezdi. Tıpkı burjuvazinin kendi mezar kazıcısı olan proleteriyi yaratması gibi, sömürgeciler de, ekonomik ihtiyaçları gereği, Kürdistan'da kapitalizmi "geliştirme" üzerinde yarattıkları toplumsal kültürel değişim ortamına Kürt kadını da sürükleyerek, onun burada kendi gerçeği ile yüzyüze gelmesi ve sömürgeci yarı-feodal yapıyı sorgulamaya başlaması gibi hesapta olmayan sonuçlar doğurmaktan kaçamazlardı. Kürt kadını burada, hep erkeğin gerisinde tutulmak kaydıyla, pazar ve üretim süreci ile tanıştı, Türk kültürü üzerinde de olsa, eğitim-öğretim ve iletişim tekniğinin getirdiği olanaklarla, nisbeten, çağdaş kültürün ölçütlerine ulaştı, böylece dünyayı, ülkesi ve içinde bulunduğu toplumu tanımaya başladı.

Sömürgecilerin Kürt kadını karanlık bir dünyaya hapsedme

hesaplarının, kendi karşıtı ile içiçe diyalektik bir gelişme sergilediği koşullarda, "ulusal devrimci hareket" de sahneye çıktı.Kısa zamanda Kürdistan'ın dört bir yanına yayılan bu hareketin ideolojik, politik ve kültürel etkinlikleri de "kadın dünyasını" aydınlattı ve yukarıda da belirttiğimiz gibi, Kürt kadını mücadele üzerine ilk adımını, devrimci sınıfların hareketleri ile attı.

Fakat, ulusal devrimci mücadele yükseldikçe, sömürgeciler de saldırılarının dozunu habire arttırdılar ve zamanla bunları Kürdistan'ın hemen her ferdi ile -bu arada kadını ile de- yaka paça olacak düzeye sıçrattılar.Böylece, Kürt kadını, epeydir anlatım alanında kalan "Rome Res" ile fiilen karşı karşıya geldi, onunla kavgaya tutuşmuş oldu.Özellikle şu son on-onbeş yıl boyunca, işgalci orduların ve diğer kolluk kuvvetlerinin Kürdistan'da, kentlerinden en uca dağ köylerine kadar girmedikleri ev, söndürmedikleri ocak, ve kan dökmedikleri eşik kalmadı.Kürt kadını, günle tanışır gibi, işkencelerle, aşağılanmalarla ve gözyaşları ile tanıştı.Zindanlar evlatlarla doldu, her gün bir cepheden ölüm haberleri geldi.Ülke, evlat acılarına, işkence feryatlarına ve ağutlara boğuldu.Bir onur abidesi olsun diye büyüttüğü evladı ve öyle bellediği erkeği, en alçaltıcı uygulamalara tabi tutuluyordu; kadının bütün naif duyguları ve estetik dünyası yerinden oynatılıyordu.Üstelik, öteden beri süregelen açlık, sefalet ve yoksulluk habire turmanıyor, çoluk-çocuğun zar-zebun yaşamı en çok Kürt anasının yüreğini sıkıyordu.

Kürt kadını şimdi çok daha iyi anlıyordu ki, sömürgeciler ülkeden kovulmadan, hep sömürü, aşağılama, ezme ve yoksulluk üreten bu düzen kökünden kazılıp atılmadan, ne açlık ve sefalet son bulabilirdi, ne de işkence ve katliamlar.

Artık Kürt kadını evinin eşiginde bekleyemezdi; o, kadın diyarından bir sel halinde toprağımızın özgürlük, ulusal ve toplumsal kurtuluş dizgesini yükselten alanlarına akmalı, geleceği ve yeni toplumun kurtuluşunu bizzat kendi tertipli elleri arasına almalydı.

Denilebilir ki; bu yoldaki ilk

öncüler, kaç nesil baskı ve zulüm altında saçlarını beyazlatmış, Rahime ŞAHİN, Saliha ŞENER ve Lamia AYGÜN gibi analar oldu.Tutsakların anaları, "eşiklerini" terk ederek, zindanların önünde evlatlarının mücadelelerine baş koydular; incelmış kemikleriyle asker dipçiklerine ve polis joplarına karşı koymaya çalıştılar.

Ama, Kürt kadınının yüklediği gerilim, tutsakların analarının tepkilerinden ibaret değildi, olmazdı da.Bu gerçek, GÜNDİK, SİLOPİ ve diğer direnişlerde belli işaretler vermekle birlikte, esas olarak, "Serhildan"ın oluşturduğu iklim içinde çarpıcılığını sergiledi."Serhildan"ın, çeşitli sınıf ve tabakaların saflaşma çizgilerini içeren bileşimi, kadın hareketine de alan açtı.

Böylece; Kürdistan'ın onlarca kasabasında ve kentinde, kadınların yükselttiği TİLİLİ (özgürlük) çağırıcıları ve eylemlilik üzerinde, daha belirgin olarak da cizreli kadınların eylem düzeninde "Kürt kadın hareketi"nin de ulusal devrimci mücadele üzerinde armonik çizgilerle oturduğunu görebildik.

Bundan böyle; Kürt kadınının, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini, kendi kurtuluşunu da içeren toplumsal kurtuluş mücadelesini sarıp sarmalayan elini, toprağımızın her yanında göreceğimiz kesindir.Kürt kadını, evladının üzerinde titrediyi gibi, ülkesinin üzerinde de titreyecektir.

Gerçekten de, toprağımızın en canlı renklerini ve ulusal-tarihsel yapılanmamızın en açık en belirgin çizgilerini üzerinde taşıyan toplumsal grup, kadınlarımızdır.Kimlik dejenerasyonuna en az uğramış bu toplumsal grup, bir kez politik hareketini şekillendirdi mi; onun ulusal-devrimci mücadeleye getireceği derinlik, ağırlık ve canlılık da oldukça etkin ölçülerde olacaktır.Dolayısı ile yurtseverlik tutkusunun ve ülkeyi gözbebeği ile özdeşleştirme ruhunun en çok kadınlarımız içinde serpilip büyüceğini de rahatlıkla söyleyebiliriz.

Öte yandan, ülkemizdeki kadın hareketi daha ilk adımlarında, tarihsel-toplumsal gelişimden soyutlanmış bir erkek-egemen ilişkisinin

sorgulanmasına (salt erkek cinsine yönelmeye indirgenmiş bir mücadeleye) dayanan feminist akıma ve onun farklı versiyonlarına da kapalı duruyor.Ve öyle de kalacaktır.Zira, politik alanla tanışmış Kürt kadını, pratik yaşamından ve mücadelesinden, kurtuluşunun, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinden, toplumsal alandaki bütün egemen ilişkilerin sorgulanmasının da, ancak böyle bir biçim alabileceğini, genişleyen pratiği ile kanıtlayacaktır.

Dahası; politik alana giren kadınların en sıcak duygularını ve sempatilerini proletarya hareketine yönelteceklerini, onların da sıkı biçimde proletarya hareketi ile kenetleneceklerini de söyleyebiliriz.Çünkü,onlar, binlerce yıllık sınıflı toplumların kadına zincirlediği bütün baskı biçimlerinin ve egemenlik ilişkilerinin ancak proletaryanın eliyle tasfiye edilebileceğini, "o güne kadar ki, özel mülkiyetin bütün güçlerini ve korunaklarını yok etme" (Komünist Manifesto) kudretine sahip sınıfın, sadece işçi sınıfı olduğunu, politik bilinçleri ve sezgileri ile pek rahatlıkla göreceklerektir.Yine Bebel'in "Gelecek günler sosyalizmdir, yani herşeyden önce işçinin ve kadınındır." sözünün, anlaşılma ve kabullenilme kuvvetini tam bir peklikle Kürt kadınında bulacağına da şüphe yoktur.

Kadının kurtuluşu ile sosyalizm arasındaki bu kopmaz bağ, bize, proletarya hareketinin de, bu gündün en sağlam dayanaklarını ve yaygın ilişkilerini kadınlar içinde kurabileceğini gösteriyor. Dolayısıyla, proletarya hareketi, bu toplumsal grup içinde örgütlenmesini derinleştirme ve genişletme faaliyetinde bir an bile geri duramaz. Ama, o, kadın alanının bütün bir hareketini proletaryanın örgütsel düzlemi üzerine taşıma ve bu örgütsel form içine kapatma gibi, hareketin özgül alanını daraltıcı ve güdüleştirici bir anlayışa da kapılmamalıdır. Zira kadın alanındaki dinamizme ve harekete bütün bir akıcılığı ve sürükleyiciliği ancak onun kendi "özerk örgütü" kazanabilir.

Öyle ise, proletarya hareketi,

soruna,, kadınlara kendi özerk hareketini geliştirebilmesi ve özerk örgütünü yaratabilmesi için alan açma, kadınları mücadeleye koymaktan alıkoyan engelleri temizleme, ülkemiz özgülünde kadın sorununu irdeleyerek, buna ilişkin talepleri ve sloganları somutlaştırma, bunları Ulusal-Demokratik Devrim ve Sosyalizm ile ilişkilendirerek çözümler sunma, kadın alanında eylemler ve etkinlikler geliştirme, perspektifi ile yaklaşmalı;proletaryanın örgütlü müfrezelelerini de bu alan içinde konumlandırarak, toplam mücadeledeki önderliğini ve sürükleyiciliğini burada da kazanmaya çalışmalıdır.

O, Ulusal Kurtuluş Cepheimizin, en önemli toplumsal örgütlerinden biri olacak olan "Kadın Örgütü" ne de, bu perspektifle yaklaşacak, onun Ulusal-Demokratik Devrim üzerindeki hareketini, proletaryanın hareketine kanalize etmeye ve proletaryanın hareket düzeninde oluşturacağı kombinazon içine çekmeye çalışacaktır.

Peki proletaryanın siyasal hareketi olarak, bu alan üzerinde bugünden ne türden faaliyetler geliştirebiliriz? Bugün Kürdistan Devriminin eylemlilik düzeyi, belli başlı olarak, gerilla faaliyeti, devrimci-demokratik kitlesel tepkiler ve özellikle de bir sıçramayı ifade eden "Serhildan" da somutlaşmaktadır. Devrimci hareketimiz, bütün bu eylemliliklere, ama özellikle kadınların kitlesel katılımına alan açan "Serhildan" a kadın dünyasından bir hareket akıtmak, kadının kendi cephesinden, gelişmelere müdahalesini sağlamak, böylece toplam siyasal eylemlilikler içinde, kadın hareketine toplumsal bir "kimlik" kazandırmak, bu kimliğin şekillendiği yerlerde ise onu geliştirmek, iç örgütlülüğünü pekiştirip kuvvetlendirmek ve yerel hareketler arasında bir koordinasyon oluşturarak, giderek ülke genelinde merkezileşmiş bir kadın hareketi ve örgütü yaratmak doğrultusunda bir politika izlemelidir.

Burada, kadınların, bir iç örgütlülüğe ve hareket düzenine sahip olacak tarzda, sömürgecilerin tutuklamalarına, baskı ve işkence-

lerine, katliamlarına karşı tepkilerini eylem ve gösteriler üzerine kanalize etmek; ulusal-devrimci mücadeleye ilişkin bütün eylemlerden ve gelişmelerden kadın kitlelerini bilgilendirmek, onları olayların sahiplenici ögesi durumuna getirmek, böylece olaylara bir müdahale şekillendirmelerini sağlamak; onları özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal sorunlara ilişkin talepler ve sloganlar etrafında politik sahneye çıkarmak; kadınların diğer sorunlarını sahiplenilen ve çözümler üreten komiteler oluşturmak vb. faaliyetleri çıkış noktası yaparak, zamanla kadın hareketinin pratiği ve müdahale sahası genişledikçe, proletarya örgütünün veya partisininprogramında , kadın sorununa ilişkin bütün talepleri ve eylem biçimlerini, onun hareketine içermek izlenecek yoldur.

Kaldı ki, bu yol üzerindeki pratik, genel olarak, "Serhildan" ın özel olarak da Cizreli kadınların sundukları eylemin zenginleştirici deneyimi ile şimdiden tanışmış olmanın avantajlarını da eline geçirmiş bulunuyor.

Bu deneyimi, toprağımızın her karışında, kadın dünyasında bayraklaştırmak ve böylece kadınlar cephesinden bir ordu ile de, sömürgecileri kuşatmak proletarya hareketinin ve onun her neferinin görevi olmalıdır.

Paris komününde, Fransız kadınlarının mücadelecî ruhuna tanıklığını, "Eger Fransız ulusu yalnızca kadınlardan oluşsaydı, ne korkunç bir ulus olurdu." şeklinde dile getiren burjuvanın ürperzilerini, şimdi, "Serhildan" da ve Cizre'de Kürt kadını ile karşılaşan Türk burjuvazisi üzerinde görür gibi oluyoruz.

İşte bu yüzden, Kürt kadını, CİZRE KADINI'dır. Kürt kadını, sömürgecileri tirtir titretebilen kadındır. Kürt kadını, sömürgecileri taa yüreğinden kuşatan ve vuran kadındır.

Öte yandan, Kürt kadını, mücadeleye katılırken, hareketinin armonize sesini de birlikte getirmiştir. Tililili.....

Bu çağrıtı, tarihimizin derinliklerinden, halkımızın sevincinin ve

mutluluğunun, coşkusunun ve heyecanının, özgürlüğün ve başına buyruk olma özleminin sesi olarak yükselmiştir.

Şimdi ise; Kürt kadını tarafından, mücadeleye sadece, onun kendi hareketinin armonize sesi olarak değil, evladının ve erkeğinin yüreğine özgürlük ülküsünü de işleyen bir ateş olarak sürülmüştür.

Bundan böyle, bu ses, ulusal-devrimci mücadelemizin, kurşun sesi ile katışık bir fon müziği olacaktır.

Sıradan her düğünümüzde, şenliğimizde ve bayramımızda, geleneksel bir çağrıtı olarak yükseltilen, bu ses, en karanlık günümüzde bile, yüreğimizi aydınlayabilecek özgürlük ve bağımsızlık tutkusunu sıcak tutabilecek, sömürgeciler için de bir "zılgıt" olabilecektir.

Ve bilindiği üzere, CİZRELİ KADINLAR, bu çağrıtının "tarakası" ile, sömürgecileri mevzilerinde sürüp inlerine kapattılar.

Demek ki; Kürt kadını CİZRE KADINI'dır. Tililili.....

Bavere Zine
Diyarbakır

KUZEY-KÜRDİSTAN'DA

“DEVRİMCİ

ULUSAL HAREKET”

Geçen sayıdan devam

S. MİRO

Bu yıllarda,TC,hem kendi sınıfsal gelişimi itibariyle hem de emperyalist-kapitalist sisteme ekonomik entegrasyonun ve onun askeri-politik kuruluşlarına katılımının getirdiği zorunluluklarla ekonomik,siyasal,kültürel ve hukuki yapısında,belli düzenlemeler yaptı, bir yeniden kurumlaşmaya gitti.Çok partili siyasal rejime geçiş,bunun en belirgin ifadesi oldu.Yine,emperyalist sermayeye ve onun askeri,politik,kültürel kuruluşlarına kapıların daha bir açılması ve bütün bunların Türkiye üzerinden Kürdistan'a da taşınması bu yıllara tekabül etti.

İşte,TC sömürgeciliğinin Kuzey-Kürdistan'daki reorganizasyonu da,bütün bu gelişmeleri ve düzenlemeleri kapsayan çerçeve üzerinden gelir.

Şimdi,TC'nin Kuzey-Kürdistan'daki sömürgeciliğini hangi boyutlarda reorganize ettiği ve bunun ne türden sonuçlar ürettiği konusuna geçebiliriz.

Bir sömürgeci ülkenin,sömürge ülkedeki sistemini güvenceye kavuşturulabilmesi,buradaki yaşamını nisbetten kalıcılığa,sürekliliğe ve istikrara oturtabilmesi,onun sözkonusu sömürge toplumundan veya ulusundan "işbirlikçiliği" hangi düzeyde örgütleyebildiğine bağlıdır.Çünkü sömürgecilik bir ülkeye ancak "işbirlikçiler" aracılığı ile yerleşebilir,ve bu "işbirlikçilik" derinleştiği oranda da,oradaki varlığı kalıcılaşır.

Bilindiği gibi Kürdistan'da "işbirlikçilik" mekanizmasının yüzyılları tutan bir geçmişi vardır."İşbirlikçiler",yüzyıllarca yabancıların politik-kültürel kurumlarının ve ekonomik sömürü sistemlerinin Kürdistan'ın içine taşınmasında aracı oldular ve böylece Kürt toplumunun -veya ulusunun- bağımsız gelişmesini ve kendi tarihsel değer-

leri üzerinde bütünlüklü bir politik-kültürel yapı şekillendirmesini engellemede önemli ölçüde rol aldılar."İşbirlikçi" yaşamın yüzyıllar üzerinde gelenekselleşerek gelmesi ve Kürt toplumunun da bunları dışarılama temelinde bütünsel bir politik yapı geliştirememesi durumunun,Kürt insanına "işbirlikçiliği" kanıksama ve onu meşru görme anlayışını yerleştirdiği bile söylenebilir.Kürtlerin,tarih üzerinde yüzyıllarca inmeli bir politik-kültürel yaşam sürdürmelerinde,başka faktörlerin yanı sıra bu anlayışında payı olmuştur.Ve "Kürt insanının keşfi" ancak,bu yüzyılın son çeyreğine girerken,Kürt alt sınıf ve tabakalarının politik hareketi,ulusal bir kimlik kazandığında,"işbirlikçiliği" tanımlayabilmeleri ve onu kendi kurtuluş yolundan dışarılama bilincine ulaşabilmeleri ile mümkün olmuştur.

TC de,Kuzey-Kürdistan'da "Kürt kimliğini" tarihten silme temelinde sömürgeciliğini reorganize etmeye yöneldiğinde,öncelikle burada "işbirlikçi mekanizmayı" bir sisteme oturtma ve onu alabildiğine derinleştirme yönünde bir politika izlemiştir.

TC'nin selevi olan Osmanlı İmparatorluğunun,Kürdistan'da kendi sömürgeci sistemine uygun bir işbirlikçi mekanizmaya sahip olduğunu biliyoruz.TC,bu mekanizmanın Kuzey-Kürdistan toprağına tekabül eden parçasını devr aldığı safhada,gerek imparatorluğun ekonomik,siyasi değişim ve gelişiminin,onun dağılma ve parçalanma sürecinin getirdiği problemlerle gerekse de,Osmanlı döneminden beri süregelen Kürt ulusal kurtuluş hareketlerinin ve örgütlenmelerinin etkileriyle mekanizma dağınık ve belirsiz bir duruma düşmüştü.Kemalistler,sahte vaatlerle,Kürt üst sınıf ve tabakaların-

dan belli sayıda işbirlikçi toparlamayı başardılar;ama TC kurulduğunda,onun ekonomik,siyasal ve kültürel sisteminin gerektirdiği bir işbirlikçi mekanizmanın yaratılması sorunu ile yüz yüze geldiler.Üstelik, vaatlerin sahte olduğu açığa çıkmıştı.Ve daha önceki işbirlikçilerin pek çoğu Kürt ulusal kimliği altında TC'ye başkaldırmıştı.TC'nin Kürt ulusal kimliğini inkar etme ve tarihten silme biçiminde yerleştirmeye çalıştığı sömürgeci mekanizma ile buna karşı ulusal kimlikte ısrar eden ve direnen hareketler arasındaki savaş yaklaşık yirmi yıl sürdü.Bu yıllar boyunca,TC direnişi kırdığı ve toplumu teslim aldığı bölgelerde sistemini nisbetten yerleştirdi ve buna uygun bir işbirlikçi mekanizma oluşturdu.Ulusal ayaklanmaların ve direnişlerin sürdüğü bölgelerde ise,TC daha çok ajan,muhbir ve askeri operasyonlara eşlik eden işbirlikçiler üretti.Ancak,bu dönem içinde,onun bütün bir Kürt ulusal coğrafyaya tekabül eden,istikrarlı ve katı bir sisteme oturmuş,bir işbirlikçi mekanizma oluşturduğu söylenemez.TC,bunu sözkonusu sömürgeci reorganizasyonu ile sağladı.

Sömürgecilerin,Kürdistan'dan "reorganizasyon kalıbına" aldıkları ilk toplumsal kategori,Kürt üst sınıf ve tabakaları oldu.Bunlar,hem Kürt toplumu üzerinde geleneksel nüfuzları ile hem de,Türk kapitalist sömürgeciliğin ekonomik,siyasal ve kültürel sistemini Kürdistan'a oturtmada en uygun araçlar durumundaydılar.Zaten,TC bunların sürgünde bulunan kesimlerine topraklarına dönme izni çıkarmış,mal varlıklarını iade etmiş,onların sosyal konum ve nüfuzlarını icazeti altına almıştı.Kürt feodal burjuvalarının daha önceki yıllarda TC'ye bağlılığını ifade etmiş kesimleri de aynı statüye kavuşturulmuştu.Bu yıllarda TC,iç mali birikimini ve emperyalist-mali çevrelerden gelen sermayeyi bir yanda Anadolu'da iç pazarı genişletme temelinde kullanırken,bunun bir kesimini Kürdistan'a akıttırma olanağına da kavuşmuştu.Böylece TC,Kürdistan'a meta sürümüne ve buranın zenginlik kaynaklarının talanına aracılık eden bazı işletmelerin yan kuruluşlarının sahipliğini, daha çok ağa,

şeyh,bey takımına ve bir kesim ticaret erbabına sunarak,burada daha önceki yıllardan tesis edegeldiği kompradorluğu,palazlandırma yoluna da gidiyordu.Yine,Türk sanayi mamüllerinin Kürdistan kırlarına sürümünü üstlenen ve Kürt köylüsünün ürünlerini ucuza kapatan- ademi olarak çercilere kadar uzanan- bir tefeci-tüccar ağı da örüldü.

İşte,böylesine imtiyazlarla donanmış ve ekonomik olarak sömürgeci sisteme göbekten bağlanmış bir işbirlikçiler güruhu için artık,Kürt etnik ve ulusal kimliğine ait politik ve kültürel değerlerin bir anlamı ve fonksiyonu kalmamıştı.Bunlar hiç tereddüt etmeksizin,TC'den gelen etnik,politik,kültürel v.d. işlevleri kendi statülerine içerilediler,ve toplumsal yaşam icindeki etkinliklerinde,bunları Kürdistan halkına da empoze etmeye çalıştılar.

Böylece,TC,Kürt üst sınıf ve tabakalarını yeniden kalıplayıp,"işbirlikçi mekanizma" biçiminde Kürtlerin üstüne çörekendirerek Kuzey-Kürdistan'daki sömürgeciliği bir istikrara ve sistemliliğe kavuştururken buraya "sükunet" cehennemini de oturtmuş oluyordu.

İşbirlikçiler,zor,şiddet,terör ve tehditle yüklenip Kürdistan'a yeniden yerleşen sömürgeci idari,adli ve askeri mekanizmanın,Kürt halkına empoze edilmesinde,onun bu halk üzerinde idari,siyasi,kültürel işlev kazanmasında ve halkın baskı altına alınıp boyun eğdirilmesinde rol aldılar.

Onlar politik faaliyetlerini sömürgeci-burjuva partilerde merkezileştirerek,bu partilerin Kürdistan'ın il,ilçe ve kasabalarında teşkilatlanmasında,topluma tanıtılmasında,politik etkinlik ve oy mekanizmasının işleyişinde,aktif görev aldılar.Böylece,-kendi feodal-aşiretçi ve diğer yerel motiflerini de ekliyerek,-TC'den gelen particiliği ve sözümona demokrasiyi Kürdistan halkına empoze etmeye çalıştılar.Sömürgeci reorganizasyonun,DP'nin yükselişine ve iktidarına denk geldiği o yıllarda,bu Kürt üst sınıf ve tabakaları daha çok DP'de toplandılar. DP saflarında yer alanların her bir yerel alandaki muarız-

ları da CHP'nin teşkilatlanmasında görev aldılar.(Bilindiği üzere,daha önceki tarihlerde,TC'nin tek partisi CHP'nin Kürdistan'ın pek çok ilinde teşkilatları yoktu.Ama komikliğe bakın ki,TC,bu iller adına atadığı "milletvekilleri" ile Kürt halkının parlamentoda temsil edildiğini ispatlamaya çalışmaktadır!)

Şüphesiz,bu Kürt üst sınıf ve tabakaları sömürgeciliğin Kürdistan'daki politik etkinliklerini omuzlamış olmanın karşılığında,fert olarak idari görevler alma,ve giderek devletin üst kademelerine kadar yükselme,parlamentoya girme v.b. olanaklarda öncelik kazandılar,imtiyaz sahibi oldular.

Öte yandan,bunlar dinsel,ideolojik,kültürel v.d. geleneksel kategorilerini,sömürgeci mekanizmaya ve düzene uyarlayarak,onun hizmetine sunma temelinde,Kürt halkı üzerinde konuşturma çabasından da geri durmadılar.

Ancak hemen ekleyelim ki;sömürgecilerle Kürt feodal-burjuvalar arasındaki bu işbirliği,ikincilerin ulusal-ekonomik,siyasal,kültürel vs. çerçeveden bir güç,hakimiyet ve etkinlik yükselterek (veya Türk ulusal coğrafya üzerinde böyle roller alarak) birincilere katılma,bu temelde iki ülkeden hakim sınıfların ortaklaşmaları böylece bütünsel bir hakimiyeti TC'de somutlaştırmaları düzeyinde değildir.Bu işbirliğinin niteliği,Kürt feodal-burjuvalarının sadece,sömürgeci reorganizasyonda bir aracılık üstlenmeleri,sonrada,sömürgeciliğin kalıcılılaşmasında bir fonksiyon yüklenmeleri ve düzene en çok yerel bazda bazı motifler katmaları biçimindedir.Bu konuyu ileride Türk solu ile polemik hattı üzerinde ayrıntılı olarak açacağız.Şimdilik sadece bu notu iliştiirmekle yetiniyoruz.

Kürt üst sınıf ve tabakaları sömürgeciliğe göbekten bağlanmakla ve onun ideolojik,politik,kültürel kategorilerini kabullenmiş bir güruh halinde,Kürt halkı üzerinde çöreklenmekle,Kürt ulusal tarihsel gelişim doğrultusunu da terk ederek,bunun karşısında yer tutmuş oldular.Bilindiği gibi Kürdistan'ın diğer parçalarında Kürt üst sınıf ve tabakaları sürekli yalpalayan tutumlarına rağmen bu doğrultu üzerinde-

ki pozisyonlarını tümenden terketmediler.Bu tarihlerden sonra,Kuzey Kürdistan'da,ulusal kurtuluşa ilişkin tarihsel olanaklar artık Kürt alt sınıf ve tabakalarının eline geçti.(Nitekim,1950'li ve 60'lı yıllarda, Kürt üst ve orta tabakalarından aydınlar her ne kadar geleneksel aşiretçi mevzilerden ve ait oldukları sınıfların pozisyonlarından ayrılarak,ulusal tarihsel doğrultuda bir hareket sergilemeye çalıştılsa da,tarihsel gelişimin gerisinde kalmaktan kendilerini kurtaramadılar.Yine de,bu Kürt üst sınıf ve tabakalarının ulusal pazarda egemenlik ve buna denk düşen bir siyasal statü için müteşebbüs olma olanağını tümenden tükettikleri sanılmamalıdır.Sömürgeci düzeneğin sarsıntıya ugradığı ve kendileri bakımından iç ve dış konjonktürlerin uygun seyrettiği koşullarda buna soyunacaklardır.Daha bu günden,bu çevrelerin ısınma hareketlerine başladıklarını da görmek mümkündür.)

Ancak,Kuzey-Kürdistan'ın alt sınıf ve tabakaları da o yıllarda sömürgecilere ve işbirlikçi feodal-burjuvaziye karşı henüz,örgütlü ya da kendiliğinden bir kitlesellik halinde,ulusal-siyasal bir tepki geliştirebilecek durumda değillerdir.Bu durumun anlaşılır kılınabilmesi için sömürgeci reorganizasyonu biraz daha deşmek gerekiyor.Konuyu açmak iki nedenle zorunlu oluyor.Birincisi;bu reorganizasyonun günümüze kadar gelen TC sömürgeciliğinin temeli olması itibariyle,günümüz sorunlarının kavranabilmesinde belirleyici bir rol oynaması;ikincisi ise; Türkiye Solu'nun bazı kesimlerinin,Kürdistan'ın statüsünü "ilhak" veya "ezilen bağımlı ulus" kavramları içinde ifade etmelerinde,bu reorganizasyonun yarattığı yanılısamlarının da payının bulunması.

Konuyu ayrıntılara inmeden açarsak;sömürgeci Türk burjuvazisi,bu süreçte,Kuzey-Kürdistan'ı meta sürüm alanına,-böylece bir pazar ve tüketim alanına dönüştürürken,sermaye birikimini arttırmak ve yeniden üretimini genişletmek amacıyla buraya,daha çok devlet patentli ya da devlet özel sektör ortaklı -hatta emperyalist tekellerden de hisseli- bir sermaye ihtiyacında yoğunlaştırdı.Bu sermaye-

yenin bir kesimini sömürgeci-ler,pazar ilişkilerini genişletip yaygınlaştırmak ihtiyacı ile,"alt yapı yatırımları" denen alana-ulaşım, haberleşme v.b. alanlara akıttı. DDY,DCK,YSE,DSI,PTT,TEK v.b. gibi işletmeleri,Kürdistan'da yol,haberleşme v.b. ağları zaman içinde örecektir şekilde,bu amaçla yerleş-tirdi.TC,Kürdistan'ın yerüstü zenginliklerini ve Kürt köylüsünün ürünlerini talana yönelik olarak, TMO,Et ve Balık Kurumu,Şeker ve Tekstil fabrikaları,orman işletmeleri v.b. kuruluşları oluşturdu,metropole sermaye transferi sağlayacak bir bankalar ağı geliştirdi.Diğer yandan,sömürgeciler,sanayilerine kaynak aktarımını arttırmak amacıyla Kürdistan'ın petrol ve maden yataklarını işletme ve elektrik enerjisi üretimini hızlandırma şeklinde geliştirdikleri sürecin temelini de bu reorganizasyonla başlattılar. (70'li yılların sonlarına doğru geliştirilen GAP'de bu amaçlıdır. Yani,Türk sermayesinin ihtiyaçlarını karşılamak ve ona kaynak transferi sağlamak...Sömürgecilerin bu projeye ilişkin bütün demogojilerine rağmen Coşkun Kırca gibi hoyrat temsilcilerinin itiraflarında bu gerçeği yakalamak mümkündür.)

İşte,Kürdistan'a metaların ve sermayenin bu yeni barbarca akını Kürt toplumunu şiddetli bir şekilde alabora etti.Bu durum,Kürdistan'da el zanaatlarını,tezgah,atölye v.b. yerel (ulusal) üretimi iflasa sürükledi;köylülüğü,pazar ve mübadele ilişkileri içine alıp,dağılma,parçalanma ve farklılaşma süreci ile yüz yüze getirdi;mülksüzleşmeyi ve işçileşmeyi geliştirdi;kendisine bağlı bir esnaf zanaatkar ve hizmet sektörü oluşturdu;sömürgeci ekonomik,sosyal,kültürel ve idari kurumlarda yerel halktan da istihdamla bir memur-bürokrat tabaka şekillendirdi.v.s.

Kürt toplumunun alt sınıf ve tabakalarında sosyo-ekonomik olarak yaşanan bu sarsıntı,değişme,başkalaşma,sürekli konumsal ve sınıfsal farklılaşma,eş süreçli olarak sömürgecilerin siyasal,askeri,idari ve kültürel uygulamaları altında yürüyordu.

Sömürgeciler Kürdistan'da, bütün direnç öğelerini önceden kırmış olmanın rahatlığı ve buradaki işbirlikçi dayanak da yaratmış olmanın

güveni ile yeni bir askeri düzenlemeye geçtiler; ülkenin en stratejik noktalarına el koyup yerleştiler, karakol şebekelerini en uca köşelere kadar yaydılar; sınırlarda tahkimatı ve kontrolü artırdılar; bu coğrafya üzerindeki Kürt toplu-munu bütünsel parçalardan kopararak,onu kesin bir boyun eğdirme temelinde diğer sömürgeci uygulamalara "açık" hale getirdiler. Bu yıllarda , Kürdistan'ın alt tabakalarında, örgütlü, veya kendiliğinden kitlesel bir direniş geliştirilemediği halde, sömürgeciler köylerde jandarma dipçığı ve kurşunu, baskın, toplu dayak ve aşağılama, dağlarda eşkiya, sınır boylarında kaçakçı avı, vb. şeklindeki terörü bu halkın üzerinde hiç eksik etmediler. Onlar bir yandan, bu halka kendi hukuki kurallarını dayatırken, diğer yandan da hiç bir hukuk kuralına dayanmayan keyfi bir terörü burada estirip durdular. Öyle ki,Kürt emekçisi bakımından varlığını ve yaşam hakkını savunacak, onun meşruiyetini gösterecek hiç bir dayanak yoktur. O nispeten, işbirlikçi feodal-burjuvaların kanatları altında kendisini koruyabilecek duruma getirilir, ve sık sık sömürgeci terör karşısında buraya sığınır.

Sömürgecilerin bu askeri yerleşimine ek olarak, yine bu dönemde, hem olası bir Kürt ulusal hareketi karşısında askeri tahkimatı güçlendirmek, hem sosyalist SB'ni soğuk savaş espirisi içinde ablukaya almak hem de Kuzey Kürdistan'ı Orta-Doğu halklarına karşı emperyalist saldırıda bir tampon alan olarak kullanmak amacı ile buraya ABD'nin ve Nato'nun askeri üsleri de yerleştirildi.

İdari-siyasal ve kültürel olarak; sömürgeciler,herşeyden önce Kürt insanına,"TC vatandaşı" kimliğini biçerek mutlak bir şekilde giydirdiler.(Bilindiği üzere daha önceki tarihlerde,sömürgeciler Kürdistan'da, ya mutlak hakimiyeti sağlayamadıklarından ya da buradaki sosyal yapıyı (aşiretsel vb.) bütünüyle dağıtmadıklarından Kürt insanı bakımından "TC vatandaşlığı" bir kesinliğe,bir netliğe ya da siki bir giysiye dönüşmüş değildi.)TC,Kürt insanının,kendi tarihsel-ulusal-kültürel değerleri içinde şekillendiremediği,(ve dahada geliştirip olgunlaştırac-

ğı) **politik kimliği** bastırıp parçalayarak,ona böyle yabancı ve sindirilemez bir kimlik üzerinde kendi idari-siyasi-sosyal ve kültürel kurumlarını dayattı.

Onlar,Kürdistan'da yeni bir idari taksimat ve düzenleme yaparak idari-adli-askeri mekanizmalarını hemen her Türk insanının boynuna dolayabilecek denli ülkenin içine uzattılar;bu insanın sözkonusu mekanizmaya karşı gösterdiği yabancılığı,soğukluğu ve tepkiyi de "medeniyetten bihaber kalmış dağ Türkü" şeklinde bir aşağılama ve kimlik ifade edemez bir hale getirdiler.Diğer yanda sömürgeciler,kimlik bunalımı içinde kıvranan bu "ikinci sınıf vatandaşı","particilik","belediyeçilik","muhtarlık" vb. sözümona ülke,devlet ve yerel yönetime katılımı sağlayan çarkların içine çekme,ona burada tanışıklık ve angajman kazandırma,ve böylece bu işleyiş üzerinde onu politize ederek,burjuva-sömürgeci norm ve kategorilerin soysuzlaştırdığı bir ferdi haline getirme çabalarından da geri durmadılar.

Dahası var; yine aynı tarihlerde ve sözkonusu reorganizasyonla,sömürgeciler Kürt insanına,onun o zamana kadar -çeşitli baskı ve tahribatlara uğrasa da- taşıyıp getirdiği,içinde yoğrulup şekillendiği, **tarihsel,sosyal,kültürel vb. manevi değerlerini**,hemen terk etmesini, yadıyıp unutulmasını ve kendilerinin (sömürgecilerin) emperyalist batının değerleri ile alışılmış burjuva-Türk kültürünü alıp öğrenmesini ve ancak bunun üzerinde bir insanı varlık kazanmasını (!) dayattılar.Böylece,onlar Kürt insanını manevi değerlerinden koparılmış tarif edilmez bir varlık haline getirmeye çalıştılar.

Bu da yetmiyordu.Kürt,insan soyunun kullanamayacağı, Arapça,Farsça ve Türkçe karışımı anlaşılmaz ve saçma bir dille konuşuyordu."Dağ Türkü"nın bu dili şiddetle terketmesi,"titreyip bozkurta" dönmesi,Türkçe dillenip,buradan da Türklüğe ve "insanlığa" ulaşması isteniyordu!Böylece,o,bu erişkinliğe kadar dilsiz ve ifadesiz kalacaktı.

İşte sömürgeci reorganizasyonun Kürt insanına getirdikleri bunlardı.Şüphesiz bu sömürgeci yap-

tırımlar değişik ölçülerde de olsa,daha önceki tarihlerde de söz konusudur.Burada vurgulamak istediğimiz,bunların sözkonusu reorganizasyon ile en şiddetli ölçülere ulaştıkları ve Kürt kimliğini yok etme yönünde bir sistemliliğe dönüştükleridir.

Sonuç olarak;Kürdistan'ın alt sınıf ve tabakalarının bir politik-kültürel kimlik şekillendirip,ulusal-siyasal sahneye çıkamamalarının birinci nedeni,TC sömürgeciliğinin burada ve özellikle bu kesimler üzerinde yarattığı boğucu,soluklanılmaz atmosferdir,onun "mecal vermez" saldırıdır.

İkincisi;ulusal dili,kültürü ve toplumsal manevi değerleri baskıya ve yasaklara tabi tutulan bu Kürt alt sınıf ve tabakaları sözkonusu araçlar üzerinde politik bilinç ve kimliğe uzanma olanağından yoksun oldukları gibi,dönemin iletişim araçları ve kültürel etkinliklerine bütünüyle kapalı bir "dünyada" yaşadıklarından,evrensel kültür ile de henüz tanışabilmiş değildirler.TC'nin Türkçe okullar üzerinde dayattığı eğitim-öğretim süreci ile bile,onlar bu yıllarda ya hiç tanışmamışlardır, ya da henüz tanışmadırlar.Kaldı ki,bu kesimler için,Türkçe eğitim-öğrenim süreci,uzun yıllar sadece ilkökul düzeyinde seyrettiğinden,bu süreç üzerinde evrensel kültürün gelişkin ölçülerine uzanmak da mümkün değildir.Dolayısı ile,Kürt alt sınıf ve tabakalarında bir aydınlanmanın ve bunların türevi bir aydın hareketinin henüz sözkonusu olmadığı bu yıllarda bu kesimlerden bir ulusal-siyasal hareket geliştirmeleride beklenemez.

Öte yandan,burjuva-ulusal aydınlanma ortamında alt sınıf ve tabakaların potansiyeli üzerine de oturan bir "burjuva-ulusal hareketin" neden gelişemediği sorusunu da yanıtlamak gerekiyor.

Bu yoldaki hareketin cılız ve kudretsiz kalması da,sömürgecilerin baskı ve engellemeleriyle beraber,Kürdistan'daki toplumsal-tarihsel gelişimin,çağın gerisinde seyreden karakteri ile ilgilidir.

Bilindiği üzere,o tarihlere kadar Kürdistan'da ulusal-burjuva hareket,feodal-burjuva katmanların ön-

derliği altında ve esas olarak,aşiretçi mevziler üzerinde gelişmektedir.Bu katmanlar sözkonusu mevzileri de terk ederek,-veya bu mevzileniştikten bazı motifleri de yanlarına alıp- sömürgecilerin yanına geçtiklerinde,Kürdistan'da ulusal-burjuva hareketin doğal seyri bir kesintiye ve boşluğa uğradı.Böylece,Kürt-burjuva siyasal bilinç öğeleri bir yeniden oluşum ve doğrulma süreci ile yüzyüze geldiler.Kürt burjuva bilinçlenme,bu süreçte iki ayrı kanat halinde ilerler.

Birincisi,daha çok,üst sınıf ve tabakalardan öğrencilerin Türk ve Amerikan okullarında,aldıkları değer ve normlar üzerindeki aydınlanmayla,Batı'daki ekonomik değişim ve ilerlemeyi "Doğu" içinde bir talep halinde şekillendirmeleridir.Kürdistan'a daha çok okul,hastane,yol,elektrik vs. yapılmasını ve getirilmesini,buraya daha fazla sermaye yatırımı,isteyen ve böylece burada daha gelişkin bir kapitalizmi hedefleyen burjuvazinin bu kesimi bakımından sorun gelecek ekonomik olanaklardan daha fazla pay alma ve burjuva-kapitalist serpilme ortamında daha çok kar sağlama özlemi olduğu açıktır.Ulusal dil,kültür,siyasal statü.vb. diğer ulusal hak ve taleplerde TC'ye bir teslimiyet temelinde suskunluğu -ya da en çok ona karşı bir itidali- tercih eden bu "Doğucu" çizgi üzerinde Kürt emekçilerinin,kendi öz dinamiklerini sergileyebilmeleri, kendi kimliklerini ve özlemlerini ifade edebilmeleri ise mümkün değildir.

İkinci kanat ise,daha çok Kürt orta tabakalarından ve kısmen de üst tabakalarından gelen,gerek geçmiş ulusal ayaklanmaların ve direnişlerin geleneklerine el atarak,gerekse de Kürdistan'ın diğer parçalarındaki,ulusal hareketlerin ve gelişmelerin dolaysız etkileşimi altında,Kürt ulusal-tarihsel,siyasal ve kültürel değerleri içinde şekillenip,ulusal dil,kültür,ulusal pazar ve siyasi statü taleplerini programlaştırmaya çalışan aydınların ve burjuva unsurların hareketidir. Ancak,bu hareket de,daha çok sınır boylarında bir aktivite sergileyebilen Kürt (ulusal) ticaret burjuvazisinin sömürgeciler tarafından,şehir

ve kasabalar gibi politik-kültürel merkezlerden dışlanmış olmasının ve de Kürdistan'da gelişkin bir orta tabakanın bulunmamasının dezavantajlarıyla güçlü bir toplumsal-sınıfsal dayanak bulamaz.İkincisi,bu hareket,Kürdistan'da geleneksel aşiretçi mevzilenişin henüz aşıldığı o tarihsel koşullarda,ulusal ölçekte nasıl mevzileneyeceğinin,bir sınıfsal ve kitlesel tabana nasıl oturacağını,çözumsuzluklerini,sıkıntılarını ve bunalımlarını yaşamaktadır.Şüphesiz ki,bu her şeyden önce bu hareketin burjuva-ulusal ideolojik ve kültürel yetersizliklerinden ileri gelmektedir.Bilindiği gibi,Kürdistan'da kendi tarihsel gelişimi ve ulusal değerleri üzerinde bir burjuva aydınlanmanın özgürce gelişip serpilmesine TC olanak tanıyamıyordu.(Bugünde öyledir) Bu yüzden Kürt burjuva aydınları burjuva dünyanın kavram ve kategorileri ile ancak Türk-burjuva kültür ortamında tanışabilme imkanı buluyorlardı.Kürtlüğü ve Kürdistan gerçekliğini inkar temelinde şekillenen bu kültürden,Kürt aydınlarının burjuva kavram ve kategorileri alıp kendi ulusal alanlarına taşımaları burada edip dillendirmeleri kısır ve çarpık bir sonuç üretiyordu.Epeyce de zorlu bir illegalite altında gelişen bu çizgi bütün bu nedenlerle cılız ve güdük kaldı.TC'nin 59'daki operasyonu ile tarihe "49"lar olarak geçen bu hareket sözkonusu özelliklerinden ve aldığı darbeden dolayı Kürdistan'ın alt sınıf ve tabakalarıyla birleşme olanağı bulamadı.Ve zaten bu niteliği ile alttaki potansiyeli taşıyacak kudrette de değildi.Esasen,böyle bir kudrete sahip bir "Kürdistan sosyalist hareketi" ise, o yıllarda henüz tarih sahnesine çıkmış değildi.Böyle bir hareket yıllar sonra,Kürt aydınlarının ancak Türkiye sosyalist hareketinin atmosferinde soluklanmaları ile doğacaktır.

İşte bu sömürgeci reorganizasyon altında,K-Kürdistan'daki toplumsal siyasal düzenlemeler ve gelişmelere ilişkin olarak işaret edilmesi gereken başlıca noktalar bunlardır.Şimdi,Türkiye solunun aynı tarihsel döneme ilişkin aggümanlarını ve iddialarını yanıtlamaya geçebiliriz.

(Devam edecek)

Ala Yekîti 15

EDİP ÇELİK

2 Mayıs 1980'de KAWA Hareketinin önder kadrosu olarak, Kürdistan Devriminde Proletaryanın bayrağını taşıdığı bir dönemde yitirdiğimiz Edip Çelik yoldaşı bir kez daha anıyoruz.

Edip Çelik yoldaş İstanbul'da Kürdistan'lı öğrenciler ve ve göçmenler içerisinde, tüm anti-faşist kitle içinde, önder mücadelesi ile çok yakından bilinen, tanınan, bu nedenle de saygın bir kişiliğe ulaşan önder bir komünistti. Hareketin önderliğine doğru yürüdüğünde, bu alanda önemli görevler üstlenmeye hazır olduğu bir dönemde kaybettiğimiz için, Kürdistan Devrimi için önemli bir kayıptı. Edip Çelik yoldaş aynı zamanda şiirini Kürdistan halkı ve devrimi için dizdi. Çeşitli dergilerde şiirlerini yayınlayan EDİP yoldaş, şiirlerinin bir kısmını "Yarın Düşün Olacak" adlı kitapta topladı. Edip Çelik yoldaş, Kürdistan Ulusal Kurtuluş ve Sosyalizm Mücadelesinde bir meşale olarak yaşayacaktır! Anısına, daha önce basılmış bir şiirini aşağıda yayınlıyoruz.

intikamı alınmamışların mezartaşları devriktir.
papatya öbekleri lekelemiş kırlarımızı
bulutlara gömülü munzur
bulutlarla inatlaşarak
akararak...

abbas uşağı
yusufulan
demanan

çakmaklı
martini
mavzer

ben tanımam o mazbataları
yasalarınız hükümsüzdür
ve 'onbin milis' istegine resto
çemişkezek'ten yemen'e ne çok yol var?...

.....
bu oymak haydaran oymağıdır..

.....
"... onca kişi
imha edilmiştir
emriniz tamamdır paşam..."

acımı demledim...
'yasalarınız hükümsüzdür'
çalar kapsül andım.

şafakleyn sakatlanır dağdan inen kahkaham
günün ilk 'siftahı' kardeşimi veriyorum...
bir yanıyla çoğalırken ölüm
bir yanıyla yaşam kucağa sığmaz...

ben hürriyeti dilenmiyorum
beşbuçuk çapulcudan
sözüm sözdür
ve güvenim sonsuzdur halkıma...

acımı demledim
anılar ucun ucun:
"toplandık harman yerine
bacı, kız, avrat

eşsizdi çavuş!
vurduka oruspu dölü
küfrettikçe vuruluyordum..."

.....
serilmişim kızıldag'da
kutudereden haber çıkmaz
kimse acep
duymazm'ola?...

"tayarelerimiz
şakilerin son sığınaklarını da bombaladı paşam
başka emrin varm'ola?..."

yargılanırım
defter tutmuşlar namıma
karakapak kitaplara yazdırırlar adımı
sual sorulur, cevabım katı...

kör mermi, kırbaç kalles, yalın kılıç kılı kırka...
sedeften heykeli yeğlemem
olursa katı taştan
yaşadığımızdan
bir kesit, bir anı, an...
kavgamızdan....

yargıcı,
sıralı nokta koydum
söylediğimiz türkünün
devamı var demektir...

üçyüz yıldan beri
zulmun fişekleri
bedenimde gül açmaları
budanarak, fışkırarak
bugüne.
dağlar kavidir
eteklerine çekilmeye
direnmeye...
deflemeye...

nevruz çiçeği dokuzunda uçar
böylece
yargıcı,
mahzenlere dizdik kahrı
inlemesi dinmedi zap'ın
can sızı bir yana
şuracığında billahi
vezüv'ü ateşlemeye razı
yumruğumca murad var.

.....
saç örüklerin kaldı bana bir anı diye
sırrını çözemedim

.....
senin orda bademler çağla dökerken
bizde yaprağa kırağı düşer.
üşürüm hemi de çok...
bıyıklarım buz tutar
içim bir sıcak...
bilinir şey değil
çağla deminde

*zehir zıkkım bir soğuk
hem de bebelerim ninnilerini bellerler
çocuklar şarkularını tazelerken.*

yargıcı

*işte üç nokta daha koyuyorum
şuurimin devamı var demektir*

.....

.....

Rewşa Kurdên biyanî li Parçê Roj avaya başûrî Kurdistan

“Pir bi kurtî”

Ango li parçê di Sûryêde. Di sala 1962'ande basyê pašverû ji martina gelên sûryekirin. Hingi wê wextê hinek Kurd hebûn bênav biyanî lê pir hindik bun Jiber vê yekê gava sala 1962 a hat hevî û omida gelê Kurd gelekî mezin bû. Ku kesî biyanî nenine. Lê mixabin heku beri sala 1962 wa, 100 kes hebûn vê carê bûne anha ji 150.000-160.000 kes, wiloye rewşa gelê Kurd. Milet li Cihanê pêş dikevin, le millete Kurd herji demekê di çalna de têwer dibe, ev karê pašverû ji sala 1962 an de bûye bûyerek şerem û bêfedî û hovîti di anya wada, heya ku li jîyanê bin, lê bê gûman ev peyvana (gotnana) ji ware normalin, rûwe wapê na êşe, pozêwa na şewite. Bê şerefin basîne xwe ji mirovatiyê şuştine.

Kurdên li parçê Sûrye jiyana wan pir zore, gava mere dijiyana wande diji û mere dîbine, rewşeke pirzorê. Biyanî çiyê, ji bo çiyê. Ar-manc, je çiyê? Çima li Kurda bitenê wa dikin. Bê gûman çirokek pir dirêje. Lê pir bi Kurtî em dinivîsin ji bo hemû xwende vanên Kurdî bizanin bê çi li vî parçê heyê.

Em dibinin iro heya bi Çêlek û kûçik û kitik (pisîk) binûfisin. Gelo di rêdara sûryêde ev kesena hîn nebûne wek dewara?

Gelo ew Partiyên dibêjin em pêşketine. Kanin? Ew kesê di rêjîmê de ê ku di bêjin pêşketine û em alikaryê bi milletê bindestre dikin Kanin? Çima Bêjne wa nayê nexwyanin, an ku mere rasti bibêje tale. Gelo hîn kêmayê xwe nabinin. An hîn newêrin binêrin. An Kurd hîn wa nabînin millet û mirov, ezê tiştina ji jiyana wa bidim xuya tanî ku hîn di wênê debin.

1) Biyanî 1 Kg şekir bi 20 wereqê Sûrîdikirin, ê nebiyanî bi 85 qurûş dikirin

2) Biyanî 1 Kilogiram çayê bi 175 wereqe, ne biyanî bi 40 wereqa dikirin

3) Zeyt (oyl) bi 20 wereqê surî, ne biyanî bi 150 qurûşî dikirin (kilo)

4) Nikarê bêyanî der kev baje li û Têlê xewke bêtê zarwa (mûxaberate)

5) Kesên biyanî der ketine ji dervayi Sûryê qedexeye jêre.

6) Kesê biyanî çênabe jina ji ê nebiyanî bîne.

7) Û çênabe ê ne biyanî jina ji ê biyanî bîne

8) Çênabe ê biyanî xanyê malî sernavê xwe deyne (tapobike)

9) Xak (erd) nayê ser navêwî. Jimarên 4-5-6-7-8-9 evana di rêdara rejima sûryedê qedexene û çênabe kes pê deynke.

Gelo çi gunhêva kesaye, çikirne, çima wilo li wan dikin? Ez dikarim bersiva wa pirsê bidim, pir bi kurtî. Gunhê wa, Kurdin. Çêbûne Kurd, wê bimrin Kurd. Wilo li wandikin ev dekên wanin. Politikayawan; Dixwazin erebikin her tiştême. Lê kar licen Kurda nenûye ji ber berya 120 sala Tirkên çaşî li sevê Kurda kiriye mina şahê ecem berya 200 salî û berya hingi bi 600 salî li Kurdistanana Îran millet jê avêtin Pakistan, û bela kirin li Îran bixwe. Bera dujmin bizane ger çibike ji Kurda, wê disa Kurd û disa wê serê xwe hildin. Wekpêşyê Medi bêjin, giya di bin kevrade namine. Wê derê heku dujimin çi jîyanê bide ber Kurda licem Kurda nezore. Çimki Kurd fêr bûye (ho bûye) her rengê zorê fêr bûye heya nema ji mirnê di-

tirse.

Em Kurd fêr bûne ser her tiştî. Em dizanin çi ji dujmin bê wê diserê mede bike. Wême be la bike. Wê me têke zindana, wê me bi karwana di goristina ke, em dizanin wê me biyan kin. Wê me bi erebkin wê zimanê Kurdî qedexekin. Wê me bi darvekin, wê pêşme dest bavên namûsa me. Wê her tiştê ji wa tê wê bikin. Lê bera ew di wê baweryê de bin ku ew nikarin û nikarin bir û bawerya Kurd û Kurdistan ji serê me cidabikin.

Ferhad Bavê Peywan

REWŞA GULÊ

*Minyarê linav Gula diye
Wek Gula bê av Çilmisiye
Ez Çûm balê wê bêhn bikim
Dinav destê Minde xifiye
Devrû sor qedîfeye wekar
Rûniştim liber dil kul û jar
Pir hêsir ji çav yarê tên xwar
Dey nakê bi şerm û fediye
Ew hesir min ji çav dan alî
Biner mî, gulê pir delalî
Mam liber Gulan pir dilcalî
Hinavam sofî dil birîye
Te agir binava min xistî
Ez bimrim ku mintu nexwestî
Tu mîna Rêsyê xav neristî
Li erdê Gulê Raxistîye
Min hawêr nerî, kund geriye
Ez qir dikim min kes nedîye
Erdek hişk û ezmanek bilind
Dinya ker û lal, Gûle tiye.
Gul ziman şikesti wek lala
Kî hawara min bibe mala
Ku bi miv bîn ketim çi halî
Şev ser minde hat pir tariye
Tabanga sibê liber serî
Geh girî fixan neyek derî
Qir, feryad, geh xwe davên xweda
Kes haj min tune giriye
Bandikim, te ez kuştim Rabe
Va roje dader Tuwê şabe
Wê hem bez dikim Çav venabe
Serde daqûl bûm dil bûrîy
Buhara buhişt serte şine
Ew mîna zîne şet û dîne
Tew Ferhad serte dil bixwîne
Ta saxbin bête kêf giriye
Gulamî bamin pir buhaye
Buhabûn qet ne bi peraye
Canê xwe bidim ew hêjaye
Divêm şakim wê, ew Periyê.*

FERHAD

Ala Yekûlî 17

TÜRKİYE SOLU, KÜRDİSTAN'IN GERÇEKLERİNDEN UZAKLAŞINCA, DEVRİMİN VE KARŞI DEVRİMİN TARİHTEN GELEN HAREKET DÜZENİNİ KAVRAMA İSTİDADINI KAYBEDİYOR!

S. MİRO

Türkiye solu, II. Emperyalist paylaşım savaşı ertesinde, TC'nin Kuzey Kürdistan'da başlattığı sömürgeci reorganizasyonla birlikte, Kürt üst sınıf ve tabakaları ile Türk burjuvazisi (sömürgeciler) arasında doğan işbirliğini, Misak-ı Milli içinde zaten tarihsel olarak içiçe geçmiş ve katışmış iki ulustan, bir hakim sınıflar blokunun TC'ni sınıfsal olarak yeni bir bileşime uğratması şeklinde telakki ederek, (*-TC'nin bu sözümona sınıfsal bileşimini, Türkiye Solu'nun her bir çevresi farklı tanımlar altında ifade eder: "işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağaları", "komprador burjuvazi ve toprak ağaları", "oligarşi", vb. Bütün bu tanımlarda, Kürt üst sınıf ve tabakalar içerilmiş durumdadır; ve hatta, bazı çevreler açısından onlar, düşmanın en sivri, ya da gerici ucu durumundadırlar.) bu sınıfsal gelişim ve bileşimden temellenen TC'nin —emperyalizmle de işbirliği halinde (**- Yine bazı çevrelere göre "vatan" tam bu yıllarda emperyalizme satıldı, daha önce TC bağımsız, milli bir devletti!) zamanla Misak-ı Milli içindeki ekonomik, sosyal ve siyasal çehreye, yeni ama bütünlüklü bir biçim verdiğine dair bir argümanı —her bir çevre, farklı varyasyonlar ile— terennüm edegelir.

Bu argüman üzerinde, Türkiye Solu her iki ulustan (Türk ve Kürt) üst sınıf ve tabakalarının, TC'de somutlaşmış bütünsel etkinliğinin, sadece devletin sınıfsal temelini, siyasal yapısına ve rejimsel çehresine ilişkin tarihsel ihtiyaçlarını karşılamakla kalmadığını, aynı zamanda, Kürt ve Türk ulusal pazarlarını bütünsel bir düzlem üzerinde kaynaştırdığını; burada da her bir ulusa ait toplumsal-sınıfsal yapılanmanın identik ve biri diğerini bütünleyen kanallar içinde biçimlendiğini, dolayısıyla bu yapılanmaya (düzene) karşı alttan yükselecek bir toplumsal muhalefetin de, doğal olarak (!) Misak-ı Milli

sathında, içiçe geçmiş ve kaynaşık bir halde geliştirilmesi gerektiği şeklinde bir bilince ulaşmaktadır.

Doğrusu böylesine ucube bir teoriyi, dünya solu literatürüne ancak Türkiye Solu kazandırabilirdi. Ezilen bağımlı uluslardan sömürge uluslara kadar, çok çeşitli biçimlerde halkları boyunduruk altında tutan Çarlık'a, ne Bolşevik önderler, ne de Rusya'nın diğer sol çevreleri, Büyük-Rus egemen sınıflarının aygıtı olarak tanımlamaktan öte, bir nitelik biçmediler. Lenin de, Stalin de, Büyük-Rus egemen sınıfları ile sömürge ve ezilen bağımlı ulusların egemenleri arasındaki ilişkiyi, "işbirlikçilik" kavramı altında ifade ettiler. Batıdaki ezilen uluslarda, kapitalizmin merkezi Rusya'dan daha gelişkin olduğu, bu uluslar burjuvazisinin, Büyük-Rus pazarında belli ölçülerde bir nüfuz da geliştirdiği, hatta bunların, Çarlık'ın, bu ezilen uluslardan hakim sınıfların da devleti ya da onların egemenlik aygıtı olduğuna dair bir tezi hiçbir zaman ileri sürmediler. Aksine, Lenin, bu ulusların burjuvazisi ile Çarlık'ın "kapitalizm öncesi devlet sistemi" arasındaki derin çelişkiyi ve uçurumu sürekli vurguladı. Yine, Lenin, Rusya'nın sosyo-ekonomik yapısının bir tahlilini sunan, "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" adlı çalışmasını, Merkezi Rusya ile sınırlı tutmaya özen gösterdi. Zira, Merkezi-Rusya'daki kapitalizmin gelişme ölçülerini ve sınıf farklılaşmaları düzeyini, bütünleyen identik süreçleri, ezilen bağımlı uluslarda veya sömürgelerde aramak saçmalık olurdu. Bolşevikler bütün uluslardan proletaryanın dayanışmasını ve birliğini (örgütsel birlik dahil), hep savundular. Ama bunu hiç bir zaman, bütün ulusların sınıfsal yapılanma ve bunlara ait hareketlilikler itibariyle tek bir düzlem üzerinde, tek bir kanal içine akıttıklarına dair asılsız bir iddiaya dayandırmadılar.

Türkiye Solu ise yıllardır, Kür-

distan ve Türkiye proletaryasını tek bir parti altında örgütlenme anlayışını, ya da buna temellik eden, "iki ülke devriminin tek bir stratejinin konusu olacağı", "her iki ülkedeki toplumsal-siyasal hareketliliklerin bir doğrusal gelişim üzerinde merkezileşeceği" şeklindeki öngörülerini, Kürt ve Türk ulusundan alt ve üst sınıfların —sınıfsal karşıtlıktan gelen mevzilenişe işaret ederken— bütünsel kanallar üzerinde kaynaşık biçimlendiklerine dair iddialara dayandırmaktadır.

Peki Türkiye Solu'nun tarih bilincine böylesi bir yanığı nereden gelip yerleşti? Bilindiği üzere, Türkiye Solu, ikinci doğuşunu 1960'lı yıllarda, Kemalizmi sol bir yorumla bayraklaştıran YÖN hareketi ile burjuva-parlamentarist reformist TİP hareketinin oluşturduğu atmosfer içinde, alttan yükselen toplumsal hareketin radikal uçları ile birleşme ve Marksizme yönelme temelinde gerçekleştirdi. O tarihten bu yana, Türkiye Solu'nun önemli bir kesimi, içinden doğduğu hareketin ideolojik paradigmasından sürekli kopuşlarla geçmişini aşmada ve yenilemede bir hayli mesafe katetti. Ancak, o tarihlerde aldığı prangaları bazı noktalarda kıramadığından, Türkiye Solu, Türkiye proletarya hareketini taşıyacak bir "tarih bilincine" de bir türlü kavuşamadı.

Gerek TİP'in, gerekse de YÖN hareketinin programlarının merkezinde, "devlet öncülüğünde bir milli kalkınma modeli" vardır. Birincisi parlamenter yoldan, ikincisi ise, "asker-bürokrat-aydın" önderlikli bir darbe ile bu hedefe ulaşmayı amaçlıyordu. Bu model, iç pazarda sermaye birikimini yoğunlaştırmayı ve hızlı bir sanayileşmeyi gerektiriyordu. Onlar '60' darbesi ile belli ölçülerde açılmış olan bu yolun üzerinde iki ciddi engel görüyorlardı. Birincisi; emperyalist sermaye destekli büyük burjuvazi (ki, bundan kasıt büyük özel işletmelerdi) ikincisi ise; kırlardaki "derebeylik". Buna göre, 1940'ların ortalarına kadar

, M. Kemal ve (ölümünden sonra da süren) tek parti önderliğinde izlenen kalkınma yolu, kendilerinin bugün, (60'larda) hedefledikleri modelin tarihsel önceli idi. Tam bu tarihlerde (II. Emperyalist paylaşım savaşı ertesinde) büyük burjuvazi ve toprak ağaları ittifakı devletin üzerine çöreklenerek, hem "vatanı" emperyalizme peşkeş çektiler, hem de "milli kalkınmayı" sekteye uğratarak, ülkeyi "geri kalmışlığa" mahkum ettiler. Dolayısı ile yeniden "milli kalkınma" yoluna girebilmek için büyük (özel) işletmeleri devletleştirerek ve feodalizmi tasfiye ederek, devleti bu gürühtan kurtarmak gerekiyordu. Soruna Misak-ı Milli sınırları içinde pazarı derinleştirme kaygısı ile bakıldığında, Kürdistan'ın bey, ağa ve şeyh takımı bu özlemin önünde en kaba engeller durumundaydılar ve sömürgeci "reorganizasyon" atmosferinde bu takımla Türk "M. Kemal'in devletine" musallat olmaları katında algılamak pekala mantıklıydı. Laisizm ve diğer modern burjuva düşüncelerin ve kurumların toplumda yaygınlaştırılması vb. kaygılar etrafında tartışmalar şiddetlendiğinde, bu argüman aynı şekilde kendi içinde tutarlıydı. Aynı kaygıları "parlamentar sosyalizm" yolunda taşıyan TİP bakımından da, bu mantıksal üretim son derece yerindeydi. "Milli mesele mi?" Evet, her iki hareket bakımından da, orta yerde bir milli mesele vardı; ama bu, tam da sözkonusu gürühün ilga edilmesi temelinde, ABD emperyalizmine karşı Türkiye'nin "milli bağımsızlığını" sağlama sorunuydu. (Not: Sonraki yıllarda, 1970'lerde, TİP'in Türkiye'de bir "Kürt Ulusal Sorunu"nun varlığını da kabul etmiş olması, taşıyageldiği argümanı esastan değiştirmiş değildir.)

İşte Türkiye Solu'nun sözkonusu tarihsel döneme ilişkin yanlışları, YÖN ve TİP hareketlerinin bu argümanlarından miras kaldı ve dönüp bu noktada aldığı prangayı kırma kapasitesine de bir türlü ulaşamadı.

Oysa, TC, daha doğuşunda, kendisini Türk üst sınıf ve tabakalarının dinamikleri ve olanakları üzerinde örgütledi ve ekonomik, sosyal, kültürel, hukuki, politik, ideolojik, askeri, idari-adli,

kolluksal, vb. işlevinde hep bunları daha bir genişletme yolunda yerine getirdi. O, tarihsel gelişimini de bu işlev çerçevesinde sağlayageldi. Bahse konu tarihsel momentte, TC'nin bu işlevini bir başka ülkenin veya ulusun (burada Kürt) üst sınıf ve tabakalarının tarihsel-sosyal, ekonomik, siyasal dinamizmin dolaysız olarak hizmetine sunması, işlevini bükerek bu kesimlerin tarihsel doğrultularını da omuzlaması, bu temelde işlevine bileşik bir nitelik kazandırması düşünülemez bile. Ve TC, TC olarak kaldığı süreçte, onun böylesi bir bileşik işlevinden söz etmek saçmalık olur.

Kaldı ki, TC, bu tarihlere kadar, Kuzey-Kürdistan'a sömürgeci sistemini yerleştirmek amacıyla, bütün bir Kürt ulusal nüfusunu terör ve katliamlara tabi tutarken, Kürt üst sınıf ve tabakalarını da bundan muaf tutmamış, onları da darağaçlarına çekmiş, kurşunlamış, yerinden yurdundan sürmüş, o güne kadar nispeten koruyageldikleri toplumsal-tarihsel konumlarını sarsmış, onların kendi tarihsel doğrultuları üzerinde etkinliğe ilişkin bütün çabalarını kırmış, tarihsel ve toplumsal gelişimde devre dışına çıkarmış ve II. Emperyalist paylaşım savaşı ertesinde, başlattığı "reorganizasyon" ile bunların bir kesimini Türk burjuvazisinin ekonomik, siyasal, tarihsel, stratejik ihtiyaçları çerçevesinde kalıplayarak, "işbirlikçi mekanizmanın" çarkları içine yerleştirmiştir. TC, Kürt üst sınıf ve tabakalarına bir "ulusal blok" oluşturma ve Kürt toplumu üzerinde bir "hakim sınıf" konumu kazanma fırsatını tanımadan, onları parçalı olarak ve etnik kimliğinden de soyundurarak, Kürdistan'ın her yerinde, hakim sömürgeci sistemin bir dayanağı halinde kullanmıştır.

Bu yüzden II. Emperyalist paylaşım savaşından sonra, ister TC'nin sınıfsal bileşimine ilişkin gelişmelerde olsun, ister onun Türkiye'yi emperyalizme, daha bir peşkeş çekme yöneliminde olsun, Kürt üst sınıf ve tabakalarından gelen dolaysız bir dinamizm, katılım, yönlendirme ve düzenleyicilik sözkonusu olmamıştır.

Bazı çevreler, Kürt milliyetinden unsurların da tekeli sermaye içinde yer tutmuş olmalarını; ya da

devletin üst kademelerinde ve önemli mevkilerinde Kürt kökenli bürokrat, teknokrat, asker vb. görevlilerin bulunmasını, TC'nin Türk ve Kürt milliyetinden "hakim sınıfların devleti" olduğuna dair tezin verileri olarak sunabilmektedirler.

Oysa, burjuvazi tarihsel olarak, yükselişini belli bir ulusal-kültürel, sosyo-ekonomik alan üzerinde sağlar ve burada edindiği ya da oluşturduğu devlet aygıtı (bu, burjuvazinin hizmetinde bir sosyal, siyasal, kültürel, askeri, idari, ideolojik, vs. kurumlar bütünüdür.) eliyle yeniden üretimi tesis etme ve sermayesini genişletmeye çalışırken, tarihsel gelişimi içinde sınıfsal sürekliliğini sağlamak amacıyla, bu aygıtı hep kendisine alan açıcı tarzda değişime ve dönüşüme uğratar. Bu tarihsel gelişimi ve görel sürekliliği üzerinde her burjuva devlet ve ona hakim sınıf ulusal-tarihsel, sosyal, siyasal, kültürel, yönetsel, ideolojik vb. bilimum kurum ve kategorik yapılar itibarı ile başka alanlardaki devlet ve sınıflarinkinden, ayırt edilen asli özelliklere sahiptir. Buna sonradan, şu veya bu milliyetten unsurların katılması, sözkonusu çarka dahil olması ya da onun zemini üzerinde yer tutması, bu asli özellikleri nitelik değişimine uğratmaz. Aksine, buraya sonradan katılan, tuttuğu yeri korumak ya da etkinliğini daha da arttırabilmek için bu özellikleri benimser, varlığının şartı sayar ve onları yüceltir. Bu bakımdan "sermayenin milliyeti yoktur."

Aynı çerçevede; bir ulusal-burjuva devletin —onun ulusallığı ne kadar tartışmalı olursa olsun— çeşitli kademelerinde ya da üst yönetiminde başka milliyetlerden görevlilerin yer alması, onun burjuva-ulusal kimliğinde ya da işlevinin asli niteliklerinde bir değişiklik yaratmaz.

Türkiye Solu'nun Kürdistan'da sermaye edinip, Türkiye'ye göçen ve Türk-burjuva sermaye çevrelerine katılan unsurların, sömürgeciliğin Kürdistan'ı sermayesizleştirme çarkının bir parçası ve uygulamalarının bir gereği olarak ortaya çıktıklarını kavrayamamış olması bir yana; bir kere, bu unsurlar, Kürt ulusal alanda bir "hakim sınıf" konumundan yükselerek, bu-

nun tarihsel, sosyal, siyasal, konumlarını şekillendirerek ve bunu işlevli bir ideolojik-politik, kültürel sistematik oluşturarak, Türk burjuva sermaye çevrelerinin içine ve dolayısıyla da TC'nin üzerinde bir etkinliğe oturuyor değiller.

Dahası; bu sözümona Kürt unsurlar, buraya ayrı milliyetten unsur veya ayrı bir etnik kimlikle değil, Türk etnik kimliğini içerilmiş olarak katılmaktadırlar. Aynı şekilde, devletin yönetsel kademelerinde yer alan "Kürt unsurlar" da, Türk etnik kimliği ile görevlerini ifa etmektedirler.

Dolayısıyla bu çevrelerin iddiaları TC'nin ideolojik demagogileri altında şekillenmemişse, bilinçli bir sosyal-şovenizmin izlerini taşımaktadır.

Peki, TC'nin Kürt üst sınıf ve tabakalarına bir hizmetinden, onları koruyup kollama işlevinden hiç bahsedilemez mi? Esasen bir sınıfsal süreklilik de sergilemeyen, tarih içinde değişegelen bir işbirlikçi mekanizma içinde, sömürgecilerin Kürdistan'daki ihtiyaçlarını karşılayan ve ona dayanak olan bu kesimlerden unsurların, TC tarafından korunup kollanması, şüphesiz, sözkonusudur. Ama bu sadece TC'ye sunulan hizmetten gelen bir koruma ve kollanmadır.

Kürt üst kesimleri ile TC arasında, "sömürgeci reorganizasyon"da doğan bu ilişkiye, daha başka bir anlam yüklemenin, bunu her iki ulustan üst kesimlerin bir katışması ve bütünsel hakimiyetlerini TC'de somutlaştırmaları katında algılamamın yanlışlığını şu olgulara dayanarak açığa çıkarmak mümkündür.

a) Her işbirliği gibi, bu da, hep çelişkili, değişken ve zaman zaman da çatışmalı olabilmıştır. TC, her ne kadar bunları vazgeçilmez bir dayanak olarak seçtiyse de, sürçkli bu kesimlerin devletle toplumun alt katları arasındaki aracı pozisyonundan rahatsız oldu; bunları devletin Kürt toplumunun alt katlarında meşruiyet sağlama çabaları önünde engel olarak gördü. Buna Türk sanayicilerinin iç pazara yönelik kesimlerinden gelen "toprak reformu" talebi de eklendiğinde, TC, bu işbirlikçilerin, özellikle de kırsal alana tekabül eden kesimlerini ilga etmeyi hep gündemde tuttu,

Devletin, kısa vadeli çıkarları ve dengelerinden nispeten uzaklaştığı ve o oranda burjuvazinin genel ve tarihsel çıkarlarının başat tutulduğu askeri (faşiat) diktatörlükler döneminde, —her birinden farklı dozlarda olmak kaydıyla— Kürtlerin bu üst sınıf ve tabakalarına TC mutlaka saldırdı, onların konumlarını sarsıntıya uğrattı.

b) Bu kesimler, her ne kadar TC'ye bir teslimiyet temelinde, ulusal dil, kültür, vb. değerlere sırt çevirmişlerse de, pazar ilişkilerinde ve ulusal alan üzerindeki diğer etkinliklerinde, "ulusal dil ve kültür" üzerindeki yasakların sıkıntısını yine de duymaktadırlar ve TC ile çelişkileri bu nokta üzerinde şiddetlenebilmektedir.

Bunlar, ağırlık olarak ticaret burjuva kesimleri, kendileri bakımından uygun konjonktürü bulduklarında, "Kürdistan'a özel siyasi statü" (özerklik, vb.) ve "ulusal pazardan daha fazla pay" gibi talepleri yükseltmekten geri durmamışlardır. (1979-80 yıllarındaki ve bugünkü "Batı" destekli çabalarında olduğu gibi.)

c) Kürtlerin bu üst sınıf ve tabakaları, bir sınıfsal süreklilik sağlayamamaları gibi, (ideolojik-kültürel bir sistematik oluşturamamışlardır). siyasal düzlemde de bütünsel bir örgütlülük geliştirememişlerdir. Bunların pek çoğu, "Doğucu" kimliği altında, Türkiye'nin demokratik muhalif hareketleri içinde veya onlarla bağ içinde kendi taleplerini yükseltme yoluna gidebilmişlerdir. Değerli yazar ve bilim adamı İ. BEŞİKÇİ 1960'lardaki "Doğu Mitingleri"nin katılımcı güçlerinden birinin de bu kesimler olduğunu tespit eder. (Doğu Anadolu'nun Düzeni, s.384)

Yine 1960'larda, TİP'in Kürdistan'daki örgütlerinin ağırlıklı olarak bu kesimlerden oluştuğunu biliyoruz. 60'ların sonlarına doğru TİP'ten kopan Kürt aydınlarını, TİP yöneticilerinin, "aşiretçi feodaller" olarak suçladıklarını da biliyoruz. Dr. Hikmet KIVILCIMLI bu suçlamayı ağır bulur ve bunları "ilkel sosyalizan çevre" olarak tanımlamayı önerir. Kürt aydınlarına yönelik bu hareketler ve hareketlerine konan yanlış teşhisler bir yana, TİP "sosyalizmi"nden kopan aydınların önemli bir kesimi-

nin Kürt üst sınıf ve tabakalarından geldiği doğrudur.

Sonuç olarak, nereden bakılırsa bakılsın, Kürt üst sınıf ve tabakalarının, kendilerini TC'nin sınıfsal bileşiminde ifade ettiklerini, onun bir sınıfsal dayanağı halinde, hakimiyetlerini ve sürekliliklerini koruduklarını iddia etmek, mümkün görünmüyor. Dolayısı ile, Türkiye Solu, herşeyden önce kendisini, bu noktadaki yanlışından kurtarmalı, tarihsel olguları yerli yerine oturtmalı, mantıksal üretimine bu noktada bir çeki-düzen vermemelidir. Türkiye Solu'nun, TC'nin (düşmanın) tarihsel gelişimi, sınıfsal bileşimi, onun tarihsel-stratejik konumlanışını, yönelişi ve fonksiyonu, ve de onun ideolojik-politik yapılanması hakkında doğru bir bilinç şekillendirebilmesi, böylece düşmanını yakından tanıma ve ona karşı stratejik-taktik mücadeleler bütününde bir birikime ulaşabilmesinin, çıkış noktalarından biri de burasıdır.

Şimdi ise; bu tarihsel dönemi her iki ulusal alanda alttan gelen sosyal-siyasal hareketlilikler itibarıyla irdelleyelim. Bu yıllar TC'nin burjuva-sömürgeci partilerinden, DP'nin yükselişine tekabül eder ve DP yükselip on yıl sürecek bir iktidara oturur. (Hemen belirtelim ki; sömürgeci CHP'sinin ortaya sürdüğü program da DP'ninkinden farklı değildir. Ama, DP zinde güçtür ve Türk tekelci burjuvazisinin ve TC'nin yeni açılımlarını yaşama geçirecek en parlak unsurlar DP'de örgütlenmiştir.) DP, iç sermayenin ve dıştan gelen kredilerin önemli bir kesimini, Türk ulusal coğrafyada, kırsal alana akıtarak, burada tarım ve ticaret burjuvazisini canlandırdı ve tarım ürünlerinde ticaretin Türkiye lehine seyrettiği konjonktürü de değerlendirerek, büyümeden köylülüğe bir pay bıraktı. Bu süreç, aynı zamanda, Türkiye kırsalında, sınıf farklılaşmalarını, feodal kalıntıların tasfiyesini de içererek boyutlandırdı ve burada ekonominin, kapitalist işletmeler ve küçük üretici birimlerinden müteşekkil yapısını getirdi. Diğer yanda, DP iktidarı, dini ve geleneksel ideolojik motifleri de kullanarak, Türkiye köylüsü üzerinde burjuvazinin "hegemonya"sını (Gramsci) kurdu ve

böylece Türkiye köylülüğünü düzenin arkasına alan operasyonu da, bu yıllarda gerçekleştirmiş oldu. Aynı tarihsel evrede, Kürdistan'daki iktisadi-sosyal süreç ise, Türkiye'dekinden apayrı ilişkiler ve mekanizma içinde ilerlemektedir. Herşeyden önce, bu yıllarda Kürdistan'da, Türkiye'deki gibi, kırlara akan sermaye ile birleşebilecek iktisadi uçlar yoktur. Sömürgeci reorganizasyonun başlangıcında, Kürdistan kırlarında pre-kapitalist ilişkiler hakimdir ve bunları çok sınırlı düzeyde evriltmiş olan Kürt ticaret burjuvazisi (Kürdistan'ın diğer parçaları ile İran ve Ortadoğu pazarlarına bağlı yerli burjuvazi)de sömürgeciler tarafından, yeni iktisadi mekanizmanın dışına ve sınır boylarına sürülmüş olduğundan, Kürdistan bu bakımdan bakir bir alan durumundadır. Sömürgeciler bu yıllarda, Kürdistan kırlarında, meta akını altında, yeni iktisadi ilişkiler ve ögeler oluşturma çabasındadırlar. Yine, Kürdistan köylülüğünün, diğer sosyal tabakalar gibi, geleneksel yaşamının sarsıntıya uğraması ve bir alt-üst oluş halinde, "sömürgeci iktisadi mekanizma" ile sistemli bir şekilde yüzyüze gelmesi, bu yıllara tekabül etti. Bu mekanizmanın zamanla oturması ile, burada köylülük, jandarma dıpcığı, ağa ve tefeci baskısı altında, talana tabi tutuldu, iliklerine kadar sömürüldü, sefil bir yaşama mahkum edildi. Burada ne Türkiye'deki gibi, kırsal sermaye hareketinde bir canlanma görüldü, ne köylülüğün görelî de olsa, büyümeden bir pay alması sözkonusu oldu, ne de, feodalizm tasfiyeye uğradı. (Not: Konuya ilişkin istatistik verileri —başka bir çalışmanın konusu olabileceğinden, ayrıca yazıyı da hantallaştırabileceği kaygısı ile— burada kullanmadık)

Öte yandan; bu dönem Kürdistan köylüsü —ve tabî bütün bir halkı— TC'nin idari-adli, askeri mekanizması, politik, sosyal ve kültürel kurumları ile yüzyüze gelirken, onlara yabancılığı yaşadı, onlara karşı tiksinti ve garipseme ile doldu. Oysa Türkiye halkı bakımından bunların "devlet olma" geleneği ile bir meşruiyetleri ve kabullenmeleri sözkonusudur. Kürdistan halkı nezdinde ise, TC hiçbir zaman meşruiyet kazanamaz; o, hep "Romé Rêş"tir. Yine Kürdistan'da, halkın dil, kültürel, toplumsal yaşamın manevî ögeleri ve değerleri bakımından da baskı altına alınması, yasaklara ve asimilasyona tabî tutulması, sorunun, Türkiye'den farklı bir başka boyutudur. TC ve DP iktidarı, her ne kadar, Kürdistan'da da, dini ve gerici ideolojik motifleri kullanmışsa da, Kürt halkı bu türden etkilenmeleri daha çok "dedelik", "şeyhlik", "tarikat" gibi, bu ulusal coğrafya üzerinde tarihsel olarak oluşmuş özgün kurumları altında yaşadığından, sömürgeci burjuvazinin, burada —bu yönden de— bir ideolojik "hegemonya"sı sağlanamamıştır.

Bu evrenin siyasal düzlemlerine gelince; bu yıllarda Türkiye'de, işçi kitlesi henüz siyasal arenaya inmiş değildir. Siyaset sahnesi, neredeyse burjuva klikleri ya da iktidar dengeleri arasındaki çekişmelerden ibarettir. Bu dönem içinde, legal olarak kurulup siyaset sahnesine çıkan TSEKP, TSP, TVP gibi partiler, sosyalist aydın çevrelerin ve sınırlı sayıda kadroların etkisiz bir faaliyetinden öte geçemezler, kitlesel bir aktiviteye ulaşamazlar. Varlığı sadece, polisiye bilginin ve operasyonların konusu olan TKP'de Türkiye'de kayda değer bir

rol oynamaz. Bu dönem içinde şekillenen Kürt (ulusal) burjuva hareketi (yazının önceki bölümlerinde değinmiştik) ile Türkiye'nin bu "sosyalist hareketleri" ya da muhalefet odakları arasında bir bağın gelişmediğini de biliyoruz.

Toparlarsak; bu yıllarda, hem toplumsal muhalefetin kitlesel dinamikleri bakımından, hem de onun siyasal bilinç ögeleri olarak, "sosyalist", "devrimci-demokratik" veya "ulusal-burjuva demokratik" eylemlilik bakımından, Türkiye ile Kürdistan arasında fiili bir bağın gelişmesi, bunların tanışıp kaynaşması, bir kanal içinde birleşmesi sözkonusu değildir.

Kürdistan'da toplumsal (ulusal) dinamiklerin mayalanıp biçim alması da, onun bilinç ögelerinin tarihsel seyri de, bu tarihlerde "bağımsız"lığını muhafaza etmektedir.

İşte ikinci olarak; Türkiye Solu, Türkiye ve Kürdistan'da alttan gelen hareketin tarihsel gelişimine ilişkin olarak bilincine sinmiş yanılırları temizleyip atmalı, bugünün tarihsel dayanaklarını yerli yerine oturtmasını bilmelidir.

1950'li yılların sonlarına doğru, Türkiye'nin toplumsal-siyasal dengelerinde yeni oluşumlar ortaya çıkmakta, TC'nin tarihsel-siyasal gelişiminde yeni kilometre taşları döşenmektedir. Bu tarihsel evrede, Kuzey-Kürdistan'da da, ulusal-devrimci hareketin şafağı atmaktadır.

Ancak; bu dönemin bir değerlendirmesine girmeden önce; "sömürgeci reorganizasyon" ile bağıntılı olarak, Kürdistan'ın statüsünü "ilhak" ve "sömürge" kategorileri etrafında irdelemek zorunlu oluyor.

DEVAM EDECEK

**V.i.S.d.P. S. Haidari, Grossenbergener Str. 48
4971 HÜLLHORST-DEUTSCHLAND**

**Yazışma Adresi : Postlager karte Nr. 166 238 E, 5000 KÖLN 1
Banka Hesabı : Stadtparkasse Köln, Konto Nr. 94223179 BLZ 37050198**

**F. Almanya: 3 DM, Fransa: 10 FF, Belçika: 70 BF, Hollanda: 3,5 G,
Danimarka: 12 KRN, İsveç: 10 KRN, Avusturya: 25 S, İsviçre: 2,5 SFR**

KAYBEDİLEN İKTİDAR: NİKARAGUA

Geçen sayıdan devam

S. KARAÇALI

b) Bölünmeye Rağmen, Örgütte Birlik

1974'de,FSLN dünyaca tanınmak için sansasyonel bir eylem yaptı.Tarım bakanının evi basıldı.Bir çok üst düzey yönetici rehin alındı.Karşılığında hapishanedeki FSLN üyelerinden bir düzineden fazlası kurtarıldı,bir milyon dolar para alındı,TV ve radyoda propaganda yapıldı.Sonuç başarılı oldu.Kurtarılanlarla birlikte gerillalar Küba'ya gittiler.

Karşı devrimin sindirme hareketi,bu eylemden sonra büyük bir hız kazandı.Sıkıyönetim ilan edildi.FSLN bu saldırıdan payını aldı,insiyatif karşı devrime geçmişti.Ama mücadele bu kez başka biçimler altında devam etti.1974-77 arası geri çekilme dönemiymi.Saldırıları karşısında tutunamayacağı endişesiyle,hiç bir şey yapmadan (güçlü eylemler,çıkışlar kast ediliyor) güç toplama şeklindeki anlayış,FSLN'de bu dönemde,büyük ölçüde kabul gördü.(5)"Güç toplama",kentlerde örgütlenmeyi daha da hızlandırdı.İşçi sınıfıyla tanışma,bir ölçüde bu sınıf içinde de etkin hale gelebilme,bu döneme tekabül eder.Bu üç yıllık birikim;ülkede giderek derinleşen siyasal,ekonomik,sosyal kriz (Somoza,bu krizi atlamak için,77 sonlarında sıkıyönetimi kaldırdı,sözde "demokratik" yönelimlere girdi,seçimler gündeme geldi vs.),mücadelenin yükselişi,tüm bunlar,öncü güç içinde,bundan sonraki mücadelenin hangi temelde yürütüleceğine dair tartışmalara neden oldu.Tartışma özetle,kent mi,kır mı,üzereydi.

Bu tartışma sürecinde saflar ayrıştı.Dağlarda mevzilenmiş gerilla savaşını temel olarak kabul eden kesim **Uzun Süreli Halk Savaşı** stratejisini benimsiyor,**Proleter Eğilim** ise,çalışmanın,kentlerdeki işçi **Ala Yekûti 22**

sınıfı içine kaydırılmasını savunuyordu.Bu iki eğilim dışında,bir anlamıyla bu iki safı uzlaştırma formülüyle ortaya çıkan,tüm devrimci güçlerin ortak ayaklanmasını savunan "**Ayaklanmacılar**" vardı.

Bu ayrışma,her bir gücün kendi başına bağımsız hareket etmesini getirmedir.Her eğilim, bulunduğu çalışma alanında, diğerlerinin çalışma alanlarını ihlal etmezsiniz varlığını ve mücadelesini sürdürdü.Demokratik-halkçı ve stratejik ayaklanma politikasına dayalı bir program çerçevesinde,her üç eğilimin bir potada,aynı merkezi önderlik altında hareket etmesi,kentlerde ve kırsalda mücadelenin koordineli yürütülmesine yol açtı.(6) Bu fiili durumun,FSLN'nin devrime önderlik edecek konuma gelmesinde,alternatif güç olmasında çok büyük yararları oldu.Burada dikkat çekilmesi gereken nokta,kent ve kırsalda sürdürülen mücadelenin bir potada,merkezi olarak koordineli yürütülmesidir.FSLN'yi,**küçük burjuva radikal devrimci** bir karaktere sahip olmasına rağmen,zafere götüren en önemli etkenlerden biridir bu.

FSLN'nin içindeki eğilimlerden,her birinin kendi başına hareket etmesini önleyen nedenlerden biri de,ülkede burjuva muhalefetin çeşitli örgütler altında birleşerek ("onikiler","FAO" vb.) güçlenmeye başlaması,aydın kesimin giderek radikalleşmesiydi.Bu durumda insiyatifin burjuva muhalefete kapatılması sözkonusuydu.FSLN dışındaki muhalefetin güçlenmesi bir anlamıyla FSLN'nin dağılmasını önleyen tali etmenlerden biri olmuştur.

c) Kolektif Önderlik

1976 yılı öncesi FSLN'nin bir genel sekreterlik kurumu vardı. Carlo Fonseca ('76'da çatışmada ölene kadar) lider konumdaydı. Bölünmenin yaşanması ve farklı e-

eğilimlere rağmen merkezi yapıdan kopmama,beraberinde kolektif bir önderliği de gündeme getirdi.Her üç eğilimin önderliği bir potada merkezileşti.Kolektif önderlik, çeşitli mücadele biçimlerinin kaynaştırılması,merkezileştirilmesi,birbirini tamamlayıcı işlev görmesini sağlayarak,bir partinin yerine getirebileceği iş bölümü ve koordinasyonu bu biçimiyle pratiğe geçirdi.Bu,FSLN için büyük bir avantajdı. Burjuva-aydın muhalefetin parçalanmışlığı karşısında,FSLN'nin bu avantajı,onun Somozizmin tek alternatifini durumuna gelmesine yol açan nedenlerden biriydi.

d) Ayaklanma Stratejisinin Kabulü

1977'den sonraki ortak bir platform çerçevesinde kabul edilen bu strateji,çeşitli mücadele biçimlerinin bir potada kaynaştırılmasını içeriyordu.Sadece kentlerle sınırlı veya sadece kırsal alanla sınırlı mücadele yerine,bu iki anlayışın koordineli yürütülmesine ve en önemliside kitlesel silahlı ayaklanmaya dayanan bir strateji idi.Ülke çapında genel **grev örgütleme,kitlesel ayaklanmaları koordine etme ve yönetme, öncü gücün saldırıları**; bu üç stratejik unsur,tek stratejide birleştirilince muazzam bir güç ortaya çıkıyor ve zaferin yolunu açıyor.Sadece öncü gücün,silahlı müfrezelere dayanarak bir devrimin olanaksızlığı kendini şu satırlarda gösteriyor: "...mücadelenin odak noktasının,sadece destekle yetinen kitlelere sahip bir öncü güç değil,kitle hareketi düşüncesiyle hareket edilmelidir...müfrezeler **zaferin kazanılmasında belirleyici etmenler** değildi;yalnızca daha büyük bir belirleyici etmenin, **kitlelerin silahlı mücadelesinin** bir parçasıydı.Asıl etmen **kitlelerin savaşımıydı.**" H.Ortega (7).

Nikaragua devrimi,bir kere da-

ha kitlelerin devrimci silahlı mücadelesi olmadan,sadece öncü gücün başarıya gidemeyeceğini göstermiştir.Kısaca,devrim kitlelerin eseri olmuştur.

e)Esnek İttifaklar

Politikası

İttifaklar politikasının ana özünü,anti-somozist muhalefetin biraraya getirilmesi oluşturuyordu. Anti-somozizm,anti-emperyalist politikayda içermesine rağmen,anti-emperyalist çizgiyi -esas olarak-FSLN temsil ediyordu.Burjuvazinin böyle bir kaygısının olmadığı çeşitli gelişmelerden anlaşılabilir.Örneğin; Somoza'nın gidici olduğunun anlaşılmasıyla birlikte,önce,somozist kliğin emperyalizmle el ele burjuvazi somozizm destekçisi konuma getirme çabaları,bu planın suya düşmesiyle ABD emperyalizminin bu kez kartını,direkt burjuvaziye oynamasında görülebilir.Burjuva muhalefet,devrimin kaçınılmazlığı ortaya çıktığında ABD tarafından desteklenmiş,devrim sonrasında da yine ABD'nin "tavsiyeleri" doğrultusunda,devrimci devlet konseyinden çekilerek, anti-Sandinist muhalefet saflarına,devrimin karşı saflarına geçmiştir.(8)

FSLN'nin 1977 bölünmesinin ardından bütünleştirici programa dahil olan anti-somozist ittifak politikası, taktik olarak tutmuştu ve devrimin zaferinde bu politikanın yerine inkar edilmezliği, kendini pratikte göstermiştir. Ama mada-lyonun bir de diğer yüzü var. Yani bu ittifaklar politikasının, daha sonradan demokratik devrime damgasını vuracak şekilde anlaşılması bunun uzun erimli stratejik (taktik değil) bir hedef olduğunun FSLN'ce kabulü, demokratik aşamada bir çok gediklerin açılmasına yol vermiştir. Devrim öncesinin burjuvazisi uzun erimli çıkarları doğrultusunda bu ittifaka katılmıştı. Burjuvazinin, devrim sonrasında, demokratik sürece uzun erimli olumlu katkılarının olacağını varsaymak safdillik olur. Anti-somozist olmak birleştirici tek hedefti, somozizm ortadan kalkınca, birleştirici unsurda ortadan kalktı ve doğal bir çelişkiler süreci ortaya çıktı. Devrim sonrası burjuvazinin çıkarları, ancak FSLN

altedildiğinde gerçekleşebilirdi. Burjuvazi için bu nasıl böyle ise, FSLN içinde tersi doğrudur. Devrimin (FSLN'nin) çıkarları ancak burjuvazinin altedilmesiyle geleceğe birşeyler taşıyabilirdi.

Ama FSLN bu taktik anlayış yerine, burjuvazi ile ittifakı devrim sonrasında da sürecek uzun vadeli bir strataji olarak baştan beri benimseydiğini ilan ediyordu. (9)

Aslında bu stratejik anlayışın dayandığı temel; Nikaragua'nın "tam anlamıyla oluşmamış, eşitsiz, zayıf inşa edilmiş bir kapitalist-sisteme" sahip olması, ülkenin egemen (bağımsız) bir konumda olmaması, "kendi kaynaklarını yabancı çıkarların değilde ulusal çıkarların işlevi olarak kullanılamaması", "son derece yoksullaştırılmış bir köylülüğün bulunması, gelişmemiş, yarı proleter bir işçi sınıfının bulunması, tam anlamıyla oluşmamış burjuvazinin bulunması" vb. gibi tespitlerdir. Bu tespitlerden yola çıkan FSLN, yapılacak olanın; Nikaragua'nın, işçisiyle, köylüsüyle, kapitalistiyle kendi "kişiliğini" bulmuş bir ülke haline getirilmesi şeklindeydi. (10)

Siyasal çoğulculuk ve karma ekonomi anlayışı da, bu tespitlerin ürünüdür. Bu, siyasi anlamda burjuva partileriyle iktidari paylaşmak, ekonomik olarak ise; (Somozist kliğin malvarlığının ulusallaştırılmasından oluşan) devlet işletmeleri ile özel sektörün (burjuvazinin) işletmelerinin, ülke çıkarlarını gözeten üretime katılmalarından oluşuyordu. Burjuvaziye "tam anlamıyla burjuvazi" durumuna getirmek gibi bir politika çağımızda pek öyle gerçekçi görünmüyor. Nitekim burjuvazi, devrim sonrasında muhalefete geçmiş, emperyalistlerle işbirliğini geliştirmiş, ülke ekonomisini (FSLN'ce tanınan ayrılacaklıklar dolayısıyla) sabote etmeye başlamış, hatta daha da ileri giderek, Contralara (karşı-devrimci somozist güç) karşı FSLN'nin verdiği haklı mücadeleyi eleştirmiş, onlara arka çıkmıştır.

Anti-somozist ittifak, politik bir taktik olmalıydı, yanlış olan devrim sonrasında da (uzun erimli olarak) sarkacak şekilde bunun stratejik bir anlayış olarak kav-

ranmasıdır. Böyle kavransa dahi, burjuvazinin, devrime verdiği bunca zararlar kırk kez tasfiye edilmesi gerekirdi. Burjuvazi bu fırsatı her zaman verdi, FSLN ise, bu fırsatları değerlendirmeyerek geleceğe gölge düşürdü, engellemelere ortak oldu.

Politik bir taktik olarak alındığında doğruluğu su götürmeyen "esnek ittifaklar politikası", uluslararası arenada da (devrimi zafere götürmede) her kesimden destek bulmuş, emperyalizmin gerçekleştirebilir tehditlerinin savuşturulmasında da önemli rol oynamıştır.

"Sözde" Marksist Kesim

Marksizmin-Leninizmin, Leninist bir partinin, Nikaragua'da, devrimin şiarı olamamasının birden çok nedenleri vardır.

Nikaragua'da, başından beri, Marksist kesim, iktidarda olan Liberal Parti'nin - sözde - muhalifi, düzen - içi Muhafazakar Parti'nin etkisinden uzun yıllar kurtulamamıştır. 1944'de kurulan, geleneksel komünist parti niteliğindeki Nikaragua Sosyalist Partisi (NSP)'de bu etkilenmeyi, dış etkilenme ile tamamlamıştır. Başta ABD Komünist Partisinin reformist Browderci ideolojisi ve sınıf uzlaşmacı siyaseti, 1950 ler sonrası SBKP'nin modern revizyonist çizgi politikaları ve Avrupa "Komünist" partilerinin uzlaşmacı-reformist çizgilere kayarak düzeniçileşmeleri, yansımalarını Latin-Amerika ülkelerinde de bulmuştur. Nikaragua Sosyalist Partisi; tüm bu politikaların uydusu durumundaydı. Ülkede, bir sosyal-demokrat parti kadar bile muhalefet yapamayan, gelişmeleri sessizce geçiştiren, burjuvaziye peş-keş çeken, ama kısmi de olsa işçi sınıfı içinde sendikalar aracılığı ile örgütlü bir partiydi. (11)

Ek olarak, ülkede aydın kesimlerin burjuva sınıf içinden çıkmaları ve burjuvazinin sonuçta teslim bayrağını çekmesi ile bu aydın kesimin yozlaşması, Marksizmin ülkeye girmesine aracılık edecek kesimi de güdükleştirdi, iğdiş etti. Çağımızda bir ülkeye-sınıfa-marksist ideolojiyi entellektüel düzeyde taşıyan aydın kesimlerdir. Bu ideolojinin sınıfla buluşması, taşıyıcının gelişmesine,

alacağı tavra da bağlıdır. Nikaragua'da bu gelişme olmamış, reformist komünist partisi NSP'nin tekelinde erimiş, etkisiz hale gelmiştir.

Nikaragualıların mücadelecisi, isyancı geleneği, reformist partilerin oluşturduğu pasifist barajı (ters yönde de olsa) aştı. Anti-işçi sınıfı sapmaların (12) ortaya çıkması, bu nesnel gelişmelere dayanıyordu. Gelişen silahlı gelişme gruplarının hemen tümü, bu tepkiciliğin ürünü olarak, sadece kırları gözetilen mücadele perspektifini benimsedi. FSLN'nin çıkışı da bu alanlarda başladı. Önce, yurtdışı ve ülkeye vur-kaç taktiği, sonra ülkede örgütlenme hep kırlarda dağlarda gerçekleşti. FSLN'nin ancak 79'lardan sonra bu kabuğu kırarak kentlere inmesi giderek güçlenmesine yol açtı.

Diğer bir yan; Sandino'nun 1926-33'lerde verdiği silahlı mücadeleden esinlenme, ve bir devrimin silahlı mücadele olmadan gerçekleştirilemeyeceği gerçeğinin miras alınması. NSP'nin bu mücadele biçimine hiç yanaşmaması, ona karşı olumlu tepkiciliğin ikinci yanındır.

Bir ülkenin "geri kalmışlığı", "az gelişmişliği", nicel olarak işçi sınıfının azlığı, M-L bir komünist örgütlenmenin oluşturulmasının önünde engel değildir. Böyle bir örgütü esas olarak belirleyen, ideolojik-politik çizgisi, Uluslararası Komünist Hareket (UKH)'in perspektifini taşıması, M-L ilkeleri şiar kabul etmesi ve nesnel koşulları bu niteliği ile doğru tahlil edebilme yeteneğinde olmasıdır. Böyle bir örgütün nihai hedefe gideceği yollarda geçeceği aşamaları önceden tespiti, o doğrultuda, ona denk düşecek uygulamalara ve politikalara yönelmesi, her adımına nihai hedef, sosyalizm doğrultusunda atması kaçınılmazdır. Bunun göstergeleri de, bulunduğu süreçte ekonomik, siyasal ve pratik uygulamalarıdır.

Demokratik dönüşümler, sosyalist dönüşümlerin yolunu açmalı, sosyalist dönüşümleri ve onun çeşitli unsurlarını da kapsayarak gelişen demokratik devrim süreci sosyalist süreçle iç içe geçmeli ve durmaksızın ona dönüşerek ilerlemelidir. Gelecek perspektifinin

Ala Yekîfi 24

net olması, oraya gidecek sürecin işleyişine de damgasını vuracaktır. Bu olmadığı takdirde aşama, bulanık, kararsız ve her zaman için yozlaşmaya açık hale gelmeye mahkumdür.

Demokratik devrim, "Proleteryanın bu devrimdeki önder rolü yüzünden devrim hala burjuva karakterini koruması ve özünde toprak devrimi olmasına rağmen, artık eski tipte bir burjuva demokratik devrim değil, dünya sosyalist devriminin bir parçası olan yeni tipte bir devrimdir. (...) Devrimle birlikte oluşacak halk demokrasisi, sosyalizm değil, ama proleteryanın önderliğinde gelişecekse, kapitalizmi yaşamayarak sosyalizme geçecek, sosyalizmin ekonomik, politik, ideolojik, kültürel koşullarını hazırlayacak ara aşamadır. Ancak proleteryanın önderliğinde kurulacak, işçi sınıfı ile köylülük temel ittifakı esası üzerine inşa edilen demokratik halk iktidarı, proleterya diktatörlüğünün bir biçimi olarak onun tarihsel ve sosyal ön aşamasını temsil edecektir." (Kawa, sayı:7, s.63, "Program Taslağı"ndan.)

Devrimin Kazanımları ve Handikapları

Yukarıdaki belirlemeden hareketle, Nikaragua Devriminin getirdiği kazanımlara ve handikaplara, süreç içindeki gelişmelere bir göz atmak kaçınılmaz oluyor.

Devrim sonrası iktisadi alanda; Somozist kliğin tüm mal varlığının, bankaların, sigorta şirketlerinin, madenlerin ve yabancı yatırımların ulusallaştırılması, toprak reformunun yürürlüğe girmesi, eşit işe eşit ücret ve sekiz saatlik iş günü vb. uygulamaların gerçekleştirilmesi; sosyal ve siyasal alanda; düşüncelerini ifade etme ve örgütlenme özgürlüğü, sendikalaşma hakkı, inanç (din) özgürlüğü, ölüm cezasının kaldırılması, kadınlara eşit hakların tanınması, etnik soruna "özerklik" temelinde çözüm getirilmesi vb. uygulamaların gerçekleştirilmesi demokratik devrimin önemli kazanımlarını içermektedir. (13)

Bu kazanımların üzerine gölge düşürecek, sosyalizme giden yolu açma yerine, tıkama vazifesi göre-

cek nitelikteki uygulamaları şöyle sıralayabiliriz: Devrimden sonra kapitalist sını ve tarımsal işletmelerin varlığını büyük ölçüde sürdürmesi, üretim araçlarının toplumsallaştırılması yerine kâr, artı-değer üzerinde denetim uygulama ile yetinme (14), çoğulcu ve karma ekonomi anlayışı (15), dış borç alımı (16), özel toprak mülkiyetinin haddinden fazla teşviki (17), kapitalist sanayici işadamlarına krediler, kolaylıklar ve teşvikler sağlanması, tarımsal alanda küçük ve orta üreticilere (ki, kooperatif sisteminin koşulları yaratılmıydı) ağırlık verilmesi yerine, büyük (özel sektöre dahil) üreticilerin desteklenmesi (18), ve yabancı yatırımlar yasasının yürürlüğe girmesi (her ne kadar bu uygulamada, ülke ve siyasal yapı zararına ekonomik ödünler verilmeyeceği telafuz edilsede, sonuçta bu tipten yabancı yatırımların dahi, bir bağımlılık ilişkisine yol açacağı su götürmez bir gerçektir.) (19) vb. uygulamalar ve bunların yanı sıra, bu ekonomik tavizleri tamamlayan siyasal alanda ise; burjuvazinin siyasal partilerinin serbestçe faaliyet gösterebilmesi, seçimlere katılıp, bu yolla iktidara gelebilmesinin kanallarının açık bırakılması (nitekim bu kanallar işlevini gördü, son seçimler bunun göstergesidir), muhalif nerede ise kontracı - basın-yayın organlarının faaliyetlerinin serbest bırakılması, gerici radyo istasyonunun yayınlarına izin verilmesi, dış politikada tutarsızlıklar vb. uygulamalar; tüm bunlar demokratik devrimin - sosyalist dönüşümlerin önünü açmada, ona dönüşmede - karşılaştığı güçlü engellerdi.

Bu handikapların, FSLN'nin izlediği politikadan bağımsız geliştiğini düşünmek safdillik olur. Bunlar, ülke yönetiminde sosyalizm perspektifine, net bir şekilde sahip; Marksist-Leninist ilkelere dayalı bir partinin bulunmayışının handikaplarıdır. Azami (sosyalizm) programı net olmayan bir örgütün, azami programa hizmet edecek, ona kanal açacak bir asgari (demokratik) bir programı da net olmaz, kendi içinde geleceğe yönelik belirsizlikler, tutarsızlıklar taşır, her alanda pragmatizm öne geçer. Bu uygulamaların gerekçesi emperyalist-kapitalist iç ve dış düşmanların baskısı olamaya-

cağı gibi, ülkenin iktisadi, siyasal-sosyal olarak "geri kalmışlığı" da olamaz.SB,Arnavutluk vb. -aşamaları farklı olsada- ülkelerde gerçekleşen devrimlerin koşulları,böyle bir açıklama karşısında güçlü birer kanıttırlar.

Sınıfsal temellerine oturmuş, çağımızın en devrimci sınıfının ideolojisini benimsemiş,onu,tüm gelişmelere damgasını vuracak biçimde özümsemiş, doğru bir çizgiye sahip M-L partinin, bu tipten, -geri kalmışlık,dış ve iç baskı vb. gibi engelleri tek tek nasıl aştığını; günümüzde sosyalizmin,sosyalist uygulamaların hayata geçirildiği tek ülke olarak varlığını -her şeye rağmen-sürdüren Sosyalist Arnavutluk'da görmek mümkündür.

Arnavutluk'un tüm elverişsiz şartlara rağmen; yarı-feodal ekonomiden sosyalizme giden kanalları açma zorluğuna,halkın kültür ve eğitiminin geriliğine, teknik eleman ve vasıflı işçi yokluğuna, maddi ve mali kaynak yetersizliğine,pazarının küçüklüğü ve ülkenin emperyalistler ve düşman komşularla çevrilmiş olmasına rağmen başarıya ulaşması, bu başarıyı süreklileştirerek,ileri dönüşümlerle sosyalizmi kurması ve günümüzde de pekiştirerek koruması, şunlara; ülke yönetiminde Leninist bir partinin bulunmasına,emekçi kitlelerin demokratik cephe çerçevesinde,bu parti etrafında oluşturduğu militan birliğe dayanır.

Leninist partinin önderliğinde,sayılan elverişsiz şartlar ("geri kalmışlık", düşman baskısı vb.) altında iken bile;

- ABD ve İngiliz emperyalistlerinin "yardım" önerileri reddedilmiş,

- Devrimin hemen sonrasında temel üretim araçlarının ulusallaştırılması doğrultusunda ilk ön tedbirlerle üretim ve bölüşüm devlet denetimine alınmış,

- Madenler, bankalar, yabancı kapitalistlerin hisse sahibi olduğu şirketler,tazminat ödenmeksizin devlet mülkiyetine geçirilmiş,

- Siyasi kaçakların mülkleri ulusallaştırılmış,

- Sekiz saatlik işgücü kabul edilmiş,

- Eşit işe eşit ücret ilkesi benimsenmiş,

- Devrimden üç yıl sonra özel kapitalist sanayi hemen tümüyle toplumsallaştırılmış,

- 1946'da planlama sistemine geçilmiş,

- 1945 ve 46'da toprak reformu yürürlüğe girmiş,bu doğrultuda topraklarını işlemeyenlerin topraklarına el konulmuş,toprak alım-satımı ve ipotegi yasaklanarak topraklar ulusallaştırılmış,

- Ve tüm bu uygulamalar aynı zamanda feodalizme karşı mücadele ile birlikte yürütülmüştür.

Gelenek noktada, sosyalist uygulamaların istikrarlılığı,Leninist partinin, geçmişte uyguladığı doğru politikalarının sonucudur.Sosyalizm günümüzde de, bu ülkede, yukarıda saydığımız kazanımların üzerinde yükselmiş ve oturmuştur.

Bu karşılaştırmalı örnekten çıkan sonuç, önderliğin sınıfsal karakterinin gelişmelere damgasını vurduğudur.

FSLN'nin Sınıfsal

Karakteri

Nikaragua'da, Somozizm karşı, anti-somozist (anti-emperyalizm FSLN'nin sloganı olarak kalmış, burjuvazinin bu slogana sahip çıkmadığı süreçte görülmüştür.) ittifak, FSLN ile anti-somozist burjuva muhalefet arasında devrim öncesi ve devrim sürecinde geçerliliğini korumuştur.Bu ittifakla burjuvazinin hedefi; ülkede siyasi ve ekonomik hegemonya kuran Somozist diktatörlüğün yerine kendi diktatörlüğünü geçirmektir.Devrim sonrası, bu hedefe kısa sürede ulaşamayacağını anlayan burjuvazi,devrimci hükümetten çekilip -uzun vadeli hesaplara dayalı- muhalefete geçmiştir.Burjuvazinin -hele ki, günümüzde, bu sınıfın devrimci yönelimler bakımından cephaneliği boştur-, kendi çıkarlarını hayata geçirebilmek için muhalefete geçmesi, bu kez de anti-sandinist olması (ki, bu anti-devrimci saftır) hiçte garipsenecek bir olay değil,nesnel bir sonuçtur.Böyle bir durumda M-L ilkelere dayalı devrimci bir hükümetin önünde tek seçenek vardır:

Burjuvaziye ekonomik ve siyasal olarak tasfiye etmek,mülksüzleştirmek, işçi sınıfının fiili egemenliğini -zaman içinde diktatörlüğünü- etkin hale getirmektir.

Demokratik devrimin öngününde ve devrim sürecinde, devrime önderlik eden örgüt/partinin, devrim öncesi ve sonrasında oluşan sovyet-konsey tipi işçi-köylü vb. örgütlenmelerde denetimi sağlaması ve oluşturacağı iktidarda,bu güçlerin varlığına dayanması, devrimin sürekliliği bakımından önemlidir.Bu iktidar organları, önderliği, talep ve istemleriyle ileriye çekme fonksiyonu yüklendiği gibi, onu, alttan, çevreden bir ağ gibi saran yapısıyla da, istikrarlılığı sürekleştiren işlevi vardır.Bu "iktidar organları", devrimin belkemiğidir.Parti/örgüt bunlar aracılığı ile, onlara dayanarak, bütünleşerek varlığını korur, devam ettirir, politikalarını hayata geçirir.FSLN'de ise bu dayanaklar zayıftı ve onlara gereken önem verilmemişti.Eksikliğin kaynağını önderliğin sınıfsal karakteri ile açıklamak mümkündür.

FSLN'nin devrim öncesi işçi sınıfına gerekenden daha az önem vermesi(20), devrim sonrasında da yeterince denetleyememesi (bu alanda reformistlerin ve burjuvaların etkinliğinin kırılamaması), kitle örgütleri ile yeterli bağlar kuramaması, bir asgari (ulusal-demokratik) program -bir çok eksigi olsa da- oluşturma becerisine rağmen, azami (sosyalizm) gelecek perspektifinin bulanıklığı nedeniyle- programın net bir şekilde oluşturulamaması (21), proleteryanın ideolojik çizgisine sahip olmaması, partileşmeyi hiç yaşamamış olması veya o yönde kararlı bir adım atamaması, kararsızlığın giderek müzminleşmesi; tüm bunlar, devrim öncesi **radikal** bir özle içerilmiş, devrim sonrası bu radikal özün yitirildiği **küçük burjuva** (ama **devrimci**) nitelemesinin FSLN'ye denk düştüğünü gösteriyor.

Küçük burjuvazinin karakter olarak yalpalayıcı,ikircimli, kararsız,gecici hevesler tutkunluğu, devrim sürecinde radikal özle büyük ölçüde giderilebildiği halde, devrim sonrasında bunun sürdürülemediği, aşındığı, son seçim sonuçlarıyla kanıtlanmış bulunuyor. Sandinist ön-

derlik,radikal tavrı terketmiş, küçük-burjuva devrimcilerinin tipik karakterini ortaya koymuştur.Demokratik devrim sürecinde, olumlu gelişmeler olmasına rağmen, ibre giderek olumsuz yönde seyretmeye başlamış ve bu yönde burjuva kesime dönük tavizlerden vazgeçilmemiştir.

Sonuç

Böylesi küçük burjuva radikal devrimlerin ayakta kalabilmesi, varlığını sürdürebilmesi ve giderek kendisini dönüştürebilmesi ve yenileyebilmesi için, dünya konjonktüründeki durum ve dengeler önemli rol oynarlar.Sosyalizmin prestij kazandığı, emperyalizm karşısında bir güç haline geldiği koşullarda, sosyalizmin, sosyalist sistemin prestiji ve gücü ile, Nikaragua vb. devrimlerin ayakta kalma, kendisini olumlu yönde dönüştürme şansları yüksektir.

Günümüz koşullarında, son gelişmelerle de iyice açığa çıktığı gibi, böyle bir konjonktürel durum mevcut değildir.Ancak ve ancak, M-L'mi şiar edinen, Leninist tarzda örgütlenen ve kitleleri örgütleyen bir parti önderliği, kitleleri de arkasına alarak, onları doğru yönlendirerek, bu konjonktüre meydan okuyabilir ve ayakta kalabilir.Arnavutluğun yıkılmaz- kale olması boşuna değildir.1917 koşullarında Ekim devriminin ayakta kalıp, başarıyla sosyalizmin inşasına geçmesi boşuna değildir.

Şimdilerde ve yakın gelecekte önüne devrimi koyan her örgüt ve parti, M-L- ve onun ilkelerine daha iyi sarılmalı, onu kendi ülke koşullarına uygulayabilme yaratıcılığını geliştirmelidir.Gevşek örgütlenmelerle, mevlana tekkesi kitle partileri anlayışı ile, popilist yaklaşımlarla bu işlerin kotarılamayacağı görülmüştür.Devrim, sadece iktidarı fethetmek değildir, aynı zamanda onu nihai hedefe kadar sürdürmek, korumak ve geliştirmektir de.Bu bakımdan Nikaragua örneğinden, örgütümüz-ülkemiz-devrimimiz yararına dersler çıkarmasını biliyoruz.

Dipnotlar:

(5) Nikaragua : Devrimin

Ala Yekîfi 26

- Stratejisi,* s.68.
(6) A.g.e. s.99-100-102.
(7) A.g.e. s.86.
(8) *Nikaragua Sandinist Halk Devrimi,* s.9.
(9) *Nik.Dev.Str.* s.119.
(10) *Nik.San.Halk Dev.s.50-51*
(11) A.g.e. s.186.
(12) *Nik.Dev.Str.* s.33.
(13) *Nik.San.Halk Dev. s.7-8-9.*
(14) A.g.e. s.86, ve *Nik.Dev. Str. s. 149.*
(15) *Nik.Dev. Str.* s.118.
(16) A.g.e. s.154-156.
(17) A.g.e. s.120.
(18) *Nik.Sand.Halk Dev. s.145.*
(19) A.g.e. s.103-105.
(20) *Nik.Devt.Str.* s.63.
(21) *Nik.Sand.Halk Dev. s.86.*

Yararlanılan Kaynaklar :

- 1 - *Latin Amerika'nın Kesik Damarları.*
2 - *Latin Amerika'da Militarizm, Devlet ve Demokrasi Dosyası (derleme).*
3 - *Nikaragua Sandinist Halk Devrimi.*
4 - *Nikaragua:Devrimin Stratejisi.*
5 - *Devrimler ve Karşı-Devrimler Ansk. C.3, Fasikül:20-21-22.*

MUSTAFA GÖKÇE

Nisan 1978'de sivil-faşist çeteler tarafından katledildi. Kürdistan Proletaryasının yiğit bir neferi olarak, Bağımsızlık ve Sosyalizm Mücadelemizde yaşayacak.

VEYSEL MERİÇ

13 Mayıs 1978'de Adana'da katledilişinin 12. yıldönümünde saygıyla anıyoruz. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde ölümsüz bir nefer olarak yaşayacaktır.

LEYLA QASIM

Kürdistan

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda Yaşıyor!...

Kürdistan'lı bir öğrenci, bir peşmerge, bir kadın olarak 13 Mayıs 1974'de idam edilen LEYLA QASIM, tüm Kürdistan çapında insanların kalbinde yaşıyor. LEYLA QASIM, uğruna mücadele ettiği ve şehit düştüğü Kürdistan bağımsızlık mücadelesinde yaşatılıyor.

GENEL PANORAMA ÜZERİNE KISA BİR DÜŞÜNCE

Kürdistan parçalanmış bir sömürge olması konumuyla, her türden emperyalistler ve bölge gerici devletleri için jeopolitik bir önemi olan Ortadoğu bölgesinde mevcut statükoyu bozacak potansiyeli taşıyan önemli bir devrim odağı durumundadır. Tarihsel olarak baktığımızda 19. yüzyılın ikinci yarısından uluslaşma süreciyle birlikte belli aralarla sürekli bir başkaldırı geleneğini yaşıyor. Bu anlamıyla Kürdistan kesintisiz bir isyanlar diyarındır. Bir zincirin halkaları gibi birbirini izleyen başkaldırıları günümüzde henüz emperyalistler ve sömürgeci güçlerle vurulan sömürgecilik boyunduruğunu kıramadığından, bir yandan aldığı bir yenilgi yarasını sararken, bir yandan da dağda bir gerilla mücadelesini besliyor ve diğer bir yandan infitada'nın ilk adımlarını atıyor.

Geçmekte olduğumuz böyle bir tarihsel dönemde Newroz'u kutlarken KAWA'nın ateşinin çağlar boyu yanacağına, Kürdistan halkının ulusal ve sosyal kurtuluşunun devriminin tam zaferiyle sağlanacağına inancımızı belirtirken; bugün gelinen süreçte emperyalistlerin ve sömürgecilerin Kürdistan milli kurtuluş ve halk demokrasisi mücadelesi karşısında başvurduğu iki yönlü politikasına değineceğiz. Birincisi, zor yoluyla sömürgeci devletler emperyalistlerin desteğinde devrimci-milli kurtuluş hareketini ezme politikası; ikincisi, sömürgeci devletlerin henüz hazır olmadıkları bir sırada daha çok emperyalistlerden gelen Kürdistan'da gittikçe radikalleşerek kitlesellenen ve devrimci bir nitelik taşıyan ulusal kurtuluş hareketini engellemek için ivmeyi düşürüp önüne set oluşturma politikası olan devrimci ulusal kurtuluş hareketini reformize edip dizginlemek, pasifikasyona uğratmak amacını taşıyan politikasıdır. Bu bağlamda reform mu devrim mi konusu çerçevesinde devrimimizin önünü karartan, onu saptırmaya çalışan iç ve dış politik güçlerin politikalarına değineceğiz. Milli kurtuluş ve halk demokrasisi mücadelesini kesintisiz bir şekilde sosyalizmle taçlandırarak proletarya

hareketinin devrimde perspektifinin ne olması gerektiğine de vurgu yapacağız.

Kürdistan'da gün geçtikçe gelişen, emekçi halk kitleleriyle kucaklaşarak büyüyen devrimci dalgayı doğru rotasına sokmak ve ilerlemek için her türden sapmaya karşı mücadele etmek her zamankinden daha çok ivedi olarak yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Bu görev zor olduğu kadar M-L hareketin üstesinden gelmesi gereken zorunlu bir görevdir de. Böyle bir sorumluluğu yerine getirmek şüphesiz proletarya önderliğinde teoride ve eylemde devrimci bir alternatif yaratmaktan geçer.

Ülkemizde devrimin güncel olması itibarıyla gerek her türden emperyalist ve sömürgecilerin ve gerekse "sol", "sosyalist" maskeli reformcuların onu reforme etme, yozlaştırarak kesintiye uğratma çabaları küçümsenemez boyuta ulaştı. Bu bakımdan sömürgecilğe ve emperyalizme karşı mücadele reformizme ve revizyonizme karşı mücadeleden koparılamaz.

Dünyanın herhangi bir ülkesinde ulusal ve sosyal kurtuluşun başarıya ulaşması, devrimi kesintisiz sürdürmesi ve sosyalizmi inşa etmesi, uluslararası durumla dünyadaki olayların gelişim seyriyle sıkı sıkıya bağı olması nedeniyle, bu durumun analizinin yapılması zorunlu bir koşuldur.

Günümüzde uluslararası duruma ve dünya devrimci hareketinin durumuna baktığımızda emperyalizmin ve modern revizyonizmin, devrim ve halkların kurtuluşu için büyük tehlike oluşturduğunu görürüz. Uluslararası ABD emperyalizmi ve Sovyet-Sosyal emperyalizminin başlattıkları sömürge onları "Barış görüşmeleri" ile silahlanma ve güç dengeleri üzerine kurulu "soğuk savaş" la yürüyen gerginlik ortamı yerini "yumuşama sürecine" bıraktı. Bu "yumuşama" sürecinin birinci derecedeki mimarı Gorbacov, başlattığı Prestroyka ve Glasnost politikasıyla ABD emperyalistleriyle giriştikleri barış görüşmeleriyle kendilerinin de fiilen müsebbibi oldukları yerel

savaşların yanısıra dünyanın neresinde bir devrim ateşi varsa, nerede bir ulusal kurtuluş savaşı ocağı varsa, birlikte üzerine su serpmeye, küllendirmeye başladılar. Dünyanın şu veya bu ülkesinde anti-emperyalist, demokratik veya sosyalist iktidar varsa onu yıkma faaliyetine giriştiler. Emperyalistler ve sosyal emperyalistler içine girdikleri consensus ile dünyanın şu veya bu ülkesindeki devrim hareketi hangi aşamada olursa olsun boğma çabası içindeler. Bunun için her türlü araca başvurma, yol ve yöntemi kullanma hakkını kendilerinin mahfuz hakkı olarak görüyorlar.

Kürdistan sorununun uluslararası boyutu, Ortadoğu ve dünyadaki etkilerine değinmeden önce, dünyada sömürge ona süren "yumuşama" politikası karşısında bölgenin durumu ve ABD'nin Türkiye'ye biçtiği role değinelim.

ABD ve Batılı emperyalistler için artık Sovyetlerden gelecek bir "komünizm tehlikesi" olmadığına göre Türkiye'nin Sovyetlerden gelecek tehlikenin önüne set çekme gibi bir görevi bitmiştir. Türkiye'nin Nato içinde üstleneceği önemli bir rolü kalmamıştır. ABD emperyalizmi başta olmak üzere, batılı emperyalistlerin nezdinde stratejik bir önemi kalmamıştır vb. gibi politik sonuçlar sadece sorunun bir yanını oluşturuyor. Ve sadece Sovyetler'den gelecek tehlike açısından doğrudur. Bunun dışında Türkiye'nin bulunduğu bölge itibarıyla ABD emperyalizminin stratejik çıkarları doğrultusundaki önemi azalmamıştır. Dünyadaki güç dengelerinin nasıl şekilleneceği henüz tam netleşmemekle beraber, sömürge ona değişen dünyada Türkiye'ye "yeni rol" ya da "yeni kimlik" aranıyor.

Aranan bu rol Türkiye'nin bulunduğu bölge, jeo-politik önemi olan Ortadoğu'nun verili koşullarını korumaya ilişkindir. Pentagon bünyesindeki uzun dönemli strateji belirleme çalışmalarına kaynak oluşturmak üzere hazırlanan "siyasi ve askeri trend" ler raporunda geleceğin ekonomik ve askeri görünümünü belirtmek için 15 anahtar

ülke arasında Türkiye de yer alıyor.

"Öngörülerde bulunan rapora göre "bölgesel ve güç" olan Türkiye'nin askeri harcamaları 1990 - 2010 yılları, arasında yüzde 92, askeri malzeme stoğu yüzde 110 oranında artış gösterecek. Türkiye'nin GSMH büyüme hızı ise 1990 - 2010 arasında yüzde 3,7, 2000 - 2010 arasında yüzde 3,2 olarak gerçekleşecek." (1)

CIA'nın eski Ortadoğu Dairesi Sorumlusu Graham Fuller, Türkiye'nin Ortadoğu'daki rolünü oynayabilmesi için "islami düşünce ve eğilimler konusunda daha esnek olabilmesi" ni istiyor. ABD Türkiye'ye İran gibi radikal değil "ılımlı islam" rolünü uygun görüyor. Böylece hem Kafkasya hem de Ortadoğu islam ülkelerine "örnek model olmasını istiyor. (2)

Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu "Balkanlaşırken" bölgede emperyalistlerin çıkarlarını koruyarak, bölgenin statükosunu sağlayacak bir "istikrar" unsuruna gerek duyan ABD ve Sovyetler, bu rolü Türkiye'nin oynamasını istiyorlar.

Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay bu rolünü çok iyi anlamış biri olarak dünya silahsızlanmaya giderken Türkiye'nin silahlanması ve silahlarını modernize etmesi gerektiğini belirtirken, savunma stratejilerinde bazı değişiklikler olabileceğini ima ediyor, "Türkiye hala için için kaynayan Ortadoğu'nun sıcaklığını da hissetmektedir. Ortadoğu'dan bilhassa komşularında meydana gelecek gelişmeleri yakından takip edecek yeni stratejiler oluşturabilir" (3) şeklinde görüş belirtti. Ortadoğu'nun sıcaklığıyla ifade edilen tam da Kürdistan sorunudur.

Türkiye'nin Güneyinde bir "su savaşı" çıkacağı doğrultusunda ileri sürülen savlar da Ortadoğu'daki istikrarsızlığa işaret ediyor. Bu sorunun, da merkezinde Kürdistan sorunu, Kürdistan'ın paylaşılması sorunu yatıyor. (4)

Malta'da iki süper devlet dünya halklarının kaderini çiziyorlar. Sovyetler Birliği siyasi, ekonomik ve toplumsal bir çöküntü ve dağılmayla yüzyüze gelmiş bulunuyor. Bir zamanlar hege-

monyasında tuttuğu Doğu-Avrupa ülkeleri, Batı Avrupa kapitalist sistemiyle bütünleşiyor. "Soğuk savaş" ABD'nin başında bulunduğu kapitalist emperyalistler kazanmış görünüyor. Doğu-Avrupa ülkeleri Batı-kapitalizmiyle bütünleşmeye yelken açıyor. Böylece "bütünlüklü dünya" öngörüsü batı kapitalizmine entegre olmak şekliyle gerçekleşiyor. Yıllardır toplumsal bir sarsıntı yaşamayan Batı-kapitalistleri, dünyanın her yerinde "huzur" ve "istikrar" istiyor. İşte bu istikrarı bozacak olan "jeopolitik depremler" dir. Kürdistan böyle bir depremler bölgesinin tam ortasındadır. Türkiye, İran, Irak ve Suriye'deki "istikrarı" bozan ve bozma dinamikleri bağrında taşıyan; Kuzeyinde, dağında gerilla besleyen korku duvarını aşarak, Silopi, Hakkari, Cizre ve Nusaybin'de giderek kitlesel bir nitelik kazanan Intifa'da eylemleri; Doğusunda molla rejimini sarsan, gün be gün büyüyen gerilla savaşı, güneyinde Halepce katliamı vb. kimyasal silah kullanıyla ancak darbe vurulan, bir tarafta binlerce mülteci, diğer taraftan yeniden toparlanan; hiç bir özgürlüğü olmayan bütün hava delikleri kapalı, patlamaya hazır 20-25 milyonluk bir milli - devrimci potansiyel. ABD ve Fransız emperyalistleri başta olmak üzere, devrim set çekecek "emperyalist çözüm" ü burada gündeme getiriyorlar.

Demokrasi havarisi kesilen ABD emperyalizmi bölgenin mevcut statükosunu bozmadan "Kürt'lere özerklik" projelerini elde hazır tutarak diğer Batılı emperyalistlere, "insan hakları" çerçevesinde vb. projelerle devreye giriyorlar. "Kürdistan pastası" ndan hangi işbirlikçileri kullanarak daha büyük pay elde etme hesabını yapıyorlar. Emperyalistler arasında büyük pay kapma rekabeti de eşyanın tabiatı gereği bu noktadan itibaren başlıyor.

Kürt Ulusal Hareketinin bu döneminde, "Kürtler: İnsan hakları ve kültürel kimlikleri" konulu konferans Paris'te yapıldı. Böyle bir konferansın toplanması Kürt sorununu dünya kamuoyu gündemine getirmesi, uluslararası düzeyde tartışması yönüyle olumludur.

Ancak diğer bakımlardan olumsuz bir işlev gördü.

14-15 Ekim tarihlerinde Fransa emperyalistlerinin evsahipliği yapmasıyla, ABD ve diğer Batılı emperyalistler, otonomici geleneksel feodal-burjuva önderlikte yer alan insanlarda reformcu - revizyonist grup temsilcileri, tanınmış bir çok aydın sima "Paris konferansı" nda toplandı. Sömürgeci devletlerle ilişkilerini bozmak istemeyen emperyalistler, Irak Kürdistan'ından Cahsların liderini de bir taraf olarak toplantıya davet etmiştir. Çağrılan kişiler bu örgüt adına değil, ama arkasındaki gücü ve etkinliği bilinen, reformcu, uzlaşıcı ve işbirlikçi eğilimini taşıyan bireyler bazında çağrılıyorlar. ABD ve Fransa emperyalistleri başta olmak üzere, Kürtleri "kurtarma" projelerini sundular. Konferansa katılanların onaylamasını isterken, ayrıca devrimin ve sosyalizmin "kötü bir yol" (!) olduğunu da "kurtarıcı" rollerini oynayarak gösteriyorlardı. Revizyonist ve reformistler çözümü Kürdistan halkının öz gücünde değil, emperyalist "ilah" larda arıyorlar.

Lenin yıllar önce "...emperyalist burjuvazi, boyunduruk altındaki ülkelerde de reformcu bir hareket aşılacak için elinden gelen herşeyi yaptığı" nı (5) dile getirmişti. Amaç, ulusal kurtuluş hareketinin önünü almak, reformizme edip devrimci özünü boşaltmak emperyalist kapitalist sisteme karşı yürüyüşünü engellemektir. Devrimci bir tarzda gelişen Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin Ortadoğu'da oynayacağı rolün önemini gören emperyalistler, şimdiden önlemlerini alıyorlar.

Kürdistan sorunu, bir takım göz boyamalarla, ufak-tefek iyileştirmelerle çözümlenemeyecek kadar bir sorundur. Büyük bir milli-devrimci potansiyele sahiptir. Ortadoğu'daki statükoyu alt-üst edecek devrimci radikalizmi bağrında taşıyor. Ne emperyalistlerin ne geleneksel feodal-burjuva milliyetçilerinin ne de reformist-revizyonist güçlerin "özerklik" reformcu çözümlerine sığdırabilirler. Türk aydınları ve Türk solu, egemen ulustan gelme büyüklük kompleksleriyle, içine

girdikleri açmazlıklarıyla, Kürdistan devriminin oynayacağı rolü ve sorunun çapını göremiyorlar.

Marks'ın temel önerilerinden biri: "Devrim, kuvvetli ve birleşik bir karşı-devrimi yaratarak ilerler. Yani devrim düşmanı gitgide daha aşırı savunma tedbirlerine başvurmaya zorlar ve böylece çok daha güçlü saldırı vasıtaları bulur" (4) Kürdistan devriminin ilerleyişi karşısında sömürgeci güçler ve arkasındaki destekçileri olan emperyalistler, bölgenin gerici güçleri, ülke içindeki işbirlikçiler konumlanıyorlar. Geçmişteki tarihsel deneyimleri ışığında, dönemsel olarak Türk sömürgeci güçleri, Kürdistan devrimi karşısında konumlanışını ele alırken başvurduğu çarelere maddeler halinde kısaca değinelim:

1) Kürdistan sorunu, Türk-sömürgeci faşist devletinin altından kalkamayacağı kadar büyük bir sorun olarak siyasi gündemin ilk sırasını işgal etmiştir. TC devletinin şimdiye kadar Kürdistan'da dayattığı politikanın çözüm anahtarı şiddettir. Özel timler, askeri birlikler, özel kolordu şeklinde büyük bir askeri güç kaydırılıyor. Yumuşak sıkıyönetim, sert sıkıyönetim, olağanüstü hal uygulamaları peşpeşe devam ediyor.

2) "Kürdü Kürde kırdırma" politikası, geçmişteki Hamidiye Alayları tecrübesinden hareketle, köy koruculuğu şeklinde işletiliyor. Aşiretler arasındaki çelişkileri körükleme ve bazı aşiret güçlerine dayanmaya çalışıyor. Kürdistan'ın parçalarındaki güçleri kullanma yollarına başvuruyor.

3) Tek partili dönemdeki 1. umumi müfettişlik'ten hareketle bugün Kürdistan halkının tabiriyle, "sömürge valiliği" ni kurumlaştırıyor.

4) Geçmişte "mecbur-i iskan" sürgünüyle yaptıklarını bugünde zorla göçettirme politikasıyla yürütüyor. Şırnak'ta, Anılmış, Boyunkaya ve Balveren gibi köylerde başlatılan uygulamalar köylülerin direnişi ile sonradan vazgeçildi. Botan bölgesi Van'ın güney yöresi, Lice-Hani-Genç üçgeni ve Tunceli'nin dağlık bölgesi bütün hızla boşaltılıyor. Kürdistan halkı binlerce yıldır üzerinde yaşadığı yurt-

tan sürülüyor.

5) Daha da önemlisi, dört sömürgeci devlet arasında gizli ve açık anlaşmalar yapılıyor.

6) Sömürgeciler yoğun ve zorla asimilasyon politikasına girilerek Kürtleri, Türkleştiriyor, kişiliksizleştiriyor ve eritiyor.

7) Basını ve TRT'siyle siyasi burjuva egemen partileriyle bir "ulusal mutabakat" oluşturuluyor. Sömürgeci devlet şirin gösterilerek şu ve ya bu şekilde devletin uygulamaları bütünlüklü olarak savunuluyor. Zaman zaman çıgrından çıkan kamuoyunun tepkisi çeken uygulamalarda devlet "suçsuz, günahsız" gösterilerek şu veya bu kişi ve kuruluş öne çıkarılarak hedef şaşırtılıyor.

Bunları çoğaltmak, ayrıntılandırmak mümkün, ancak bu politikalar sonuç vermiyor, iflas ediyor. Milli uyanış bir kez başladı mı bunu hiç bir güc durduramaz. Orman yakmakla, pislik yedirmekle, kafesteki kekligi öldürmeye kadar, "toprağında ot bitmeyecek" tehditlere başvurmakla, ortalığı "dümdüz etmekle" sorun çözülüyor. Her sömürgeci orduda olduğu gibi şimdiden askerleri ölüm korkusu sarmış, "vatan savunması", "vatan bütünlüğü" kavramları uğruna savaş demogojisi onları ikna etmiyor. Dini ideoloji Kürdistan'ı Türkiye'ye yapıştırma işlevi görmüyor. Dini ideoloji Kürdistan'da Kürt kimliğine bürünüyor. (Dalgakıran bir işlevi bakımından devrim için oluşturduğu tehlikeye burada değinmiyoruz). Kendi deyimleriyle "bölgeler arası dengesizlik" giderek bir "uçurum" halini alıyor.

Sömürgeci faşist devlet Kürt sorununda zorlanıyor. Kemalizmden devr aldığı geleneksel politikası işlevsiz kalmıştır. Osmanlılar döneminde uluslaşma sürecinin başlamasıyla, önce özerkliklerini kazanan uluslar kendi kurumlarını yaratarak sonraki süreçte Osmanlılardan kopuşlarını sağladılar. Bundan ders alan Osmanlılar (İttihat ve Terakki) Ermeni milliyetinin geliştirdiği ulusal hareketi işin başında giriştiği bir soykırımla sorunu "çözmüş" oldu (!) Bu politikayı Osmanlılardan devr alan kemalistler Kürtlerin en ufak ulusal hak ve talebi yerine getir-

meyerek ulusal hareketleri zor ve soykırımlarla bastırdıktan sonra fiili olarak Kürtleri yok sayma politikasını sürdürdü. Artık mızrak çuvala sığmıyor. Kürtlerin Türk olduğunu dile getiren "vecizeler" şimdi komedi malzemesini oluşturuyor. Geleneksel kemalist politikanın dışına çıkamayan Türk devleti Kürtleri de kapsamına alarak "Türklük" yeni bir yorumla "Amerikalılık" gibi bir anlamda veya diline kültürüne konan yasağı kaldırarak bununla eşgüdümlü asimilasyoncu eğitim ve öğretime hız vermek ve GAP gibi bir projeye ekonomik bir programla sorunu sürece yayararak çözmek gibi burjuvazinin akıl hocalığını yapan Ecevit gibiler tarafından sunuluyor. Hali hazırda TC devleti özerkliği, sorunu çözenin bir aracı olarak gündemine almış değil. TC devleti özerklik gibi bir talebi tanıtmaktan bile korkuyor.

Kürdistan sorunu karşısında Türk "solu" hareketinin tutumu nedir? Kürdistan devrimine nasıl bir perspektifle bakıyor? Konumuzla bağlantısı içinde kısaca değinelim.

Türk "solu" oluşumundan bu güne kemalizmin etkisinden kurtulamamıştır. Geçmişte Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi karşısında kemalizmin yanında saf tutan sınıf işbirliği, kemalizm kuyrukçuluğu yapan, sosyal-şoven bir mirastan gelmesi gibi bir geçmise sahiptir. Bugün geline nokta Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin son gelişmeleri karşısında bazı kesimler olumlu adımlar atmasına rağmen henüz Komünist bir bakış açısına sahip değiller. Sorunu akademik ve Türkiye devriminin tali bir sorunu olarak ele almışlardı ve hala da öyle ele alıyorlar. Konumuzla bağlantısı içinde ele alındığında reformcu kesimler dışında kalan kesimler Türkiye devrimine devrimci bir perspektif bakış açısına sahip olmasına karşın, Kürdistan sorununa yaklaşımları ve çözüm önerileri reformizme hizmet ediyor.

Kürdistan sorununu tarihsel açıdan açıklamaksızın, devrimci bir çözüm önermeksizin fiilen bir mücadeleye girmeksizin salt "utanç verici haksızlık" türünden burjuva - demokratça sözlerle üzerine düşen

sorumluluğu yerine getiremezler. Kürdistan ulusal sorunu karşısında susmak sosyal şovenizmin "kayıtsız kalmak" politikası değil midir? Hala varlığı tartışma, çift standartla sadece emperyalistlerin sömürgeciliğine değinirken Türk devletinin sömürgeci olamayacağını söyleyerek onun sömürgeciliğini gözlerden gizlemek, onu aklamak değil de nedir?

Ulusal sorunu anti-emperyalist, anti-sömürgeci görmeyen devrimden töbekarlığın tezleriyle, ulusal sorunun özünün pazar sorunu olduğunu söyleyen anlayışlar ulusal sorunu sadece ezen ve ezilen ulusların egemen sınıfları arasındaki rekabete, yani iki egemen burjuva sınıfı arasındaki pazar rekabet savaşımına indirgemekle aynı noktada buluşuyorlar.

Diğer taraftan, II. Enternasyondan kalma doğmalara yapışan, 17 Ekim devriminin çığır açan yolunu ve ulusal sorundaki değişikliği görmeyen, yetersiz kapitalist gelişmeyi neden göstererek devrimin zaferini, sosyalizmin başarısını proletarya nüfusunun çoğunluğuna bağlayan ekonomist, kaba materyalist eğilimle, Kürdistan'da diğer sınıf ve tabakalardan bağımsız proletarya partisi ve proletarya hegemonyası altında değil de tüm sınıf ve tabakalardan oluşan "milli cephe" geleneksel feodal-burjuva önderliğindeki otonomist, reformcu çevrelerin aynı çizgide buluştuklarının farkındalar mı?

Eğer Türk solu, Kürdistan'daki ulusal mücadelenin burjuva milliyetçiliği öğelerden arınması, Kürdistan'da devrimci-ulusal mücadelenin işçileştirilmesini istiyorlarsa, merkezi sömürgeci ilhaka ve emperyalist hegemonyaya karşı çıkarak, Kürdistan proletaryasının bağımsız politik örgütlenme hakkını tanıyarak, mücadeleye fiilen destek olarak bu görevini yerine getirebilir.

Kürdistan sorununa yaklaşım bakımından bugün başlıca iki eğilimden söz edilebilir: Devrimci ve reformcu eğilimler.

Bugün Kürdistan'da en kaba biçimini özerklikte bulan reformist ve mevcut düzenle uzlaşıcı çözüme kaynaklık eden onu besleyen nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Uluslararası alanda yukarıda kısaca değindiğimiz emperyalizmin siyasi ve ekonomik gücü ve bağı, oluşturduğu dengeler ve Kürdistan sorununa getirdiği yaklaşımdan kaynaklanan nedenler;

2. Sovyet revizyonizminin ihaneti ve yeni dönemde buna eklenen "karşılıklı bağımlı bütünsel dünya" tezine dayanan "yeni düşünce" nin felsefi temelini oluşturduğu ideolojik ve siyasi etkiler;

3. Geleneksel olarak tarihten gelen feodal-burjuva önderliğin getirdiği etkiler;

4. Ülke içinde işbirlikçi sınıf ve katmanlar, (Bunlar sömürgecilerle birlikte davranıyor) ayrıca sınıf konumu gereği uzlaşmaya yatkın ulusal burjuvazi, küçük burjuvazi vb. gibi kesimlerin teşkil ettiği toplumsal nedenler;

5. Sömürgeciliğin ve asimilasyonun yarattığı toplumsal tahribat ve kimliksizleşmenin etkileri;

Yukarıda sıraladığımız ülke özgülünde ve dünya genelinde toplumsal, siyasal ve idolojik nedenlerden kaynaklanan Sovyet revizyonizminin etkisinde kalan ve giderek Batı Avrupa sosyal demokratlarına bel bağlayan TKSP başta olmak üzere revizyonist gruplar yasal yollardan çeşitli oluşumlara giren burjuva ve küçük burjuva aydın çevreler, Güney ve Doğu Kürdistan'daki geleneksel feodal burjuva önderlikler, düzen içi ve emperyalizmle uzlaşan, sömürgeci ilhak ve emperyalist hegemonyanın temellerine dokunmaksızın toplumsal bir devrime yönelmeksizin perspektifleri ulusal kültürel özerklik veya bölgesel özerklikle sınırlı, reformcu çözümden yana olan güçlerdir.

Sosyalist perspektife sahip olmayan, proletaryanın devrimden hegemonyasını öngörmeyen, proletaryanın siyasi bağımsızlığını sağlayarak sınıf partisi yerine "kitle partisi" gibi ulusal sorunu sınıf bileşeninden kopararak toplumsal kurtuluşa vardırılmayan küçük burjuva anlayışlar uzun vadede reformizmle uzlaşan eğilimlerdir. Bu aşamada, PKK, 84'ten beri tutuşturduğu kıvılcımla devrim cephesinde önemli bir

rol oynamaktadır.

Hareketimiz KAWA devrimde proletaryanın hegemonyasını savunarak devrimi kesintisiz bir şekilde sosyalizme vardiyan anlayışıyla devrime önderlik etmeye aday M-L harekettir. Yetmezlikleri ve henüz üstesinden gelemediği görevleri olmasına rağmen devrim cephesinde en kararlı ve en radikal tutum içerisinde.

Gecmişteki karşı-devrimci konumunu ve çabalarını bir tarafa bıraksak bile katıksız Kemalist ve sosyal-şoven olan Doğu Perinçek, reformcu cephe içinde yer almasına rağmen kendisini devrimci cephe içinde gösteriyor.2000'e Doğru'da şöyle derken konumunu da açığa vuruyor."Kürt örgütleri ve liderleri arasındaki ayırım çizgisi, bugün bağımsızlık ve özerklik arasında değildir.Basın saflaşmayı yanlış yanıttı.Bölünme, sorunu kendi halkıyla birleşerek çözme kararında olanlar ile Batı marifetiyle çözme planına yatanlar arasındadır.Kürt halkının ve onlarla birlikte yaşayan halkların insiyatifıyla ulaşılabilecek demokratik bir çözüm ile bu mücadeleyi devre dışı bırakmayı amaçlayan Batı metropollerinin dayatması karşı karşıyadır." (7)

Perinçek burada sorunu çarpıtıyor.Bugün ayırım çizgisi tam da bağımsızlık ile özerklik arasındadır; bu aynı zamanda kendi özgücüne güvenerek çözmek isteyenlerle emperyalist efendilerden çözüm isteyenler arasındaki ayırımdır da.Çünkü Batının istediği çözüm ve Batı marifetiyle sorunu çözmek isteyenlerin çözüm hedefi özerkliktir.Kendi halkının özgücüne dayanarak soruna çözüm getirenler bağımsızlık hedefini önüne koyanlardır.Perinçek, özerkliği devrimci çözüm olarak sunuyor.Böylece düzen içi çözüm özerklik önerisi emperyalistlerin diğer ve reformcuların ve Perinçek'in buluştuıkları ortak hedefdir.Birlikte yaşayan halkların insiyatifıyla kastedilen insiyatifin kimlerin insiyatifi olduğunu bir tarafa bıraksak bile, bir halk birlikte yaşadığı halkın insiyatifıyla değil kendi insiyatifıyla kendi iradesiyle kaderini nasıl tayin dedeceğine karar verir.Bunun yolu barışçıl, "demokratik" değil Kürdistan'da zor yoluyla

gerçekleştirilecek devrimle çözülür.

Lenin şöyle diyor: "Reformist bir değişiklik, egemen sınıf iktidarlarının temellerini sarsmayan, bu sınıfın bir ödünü olan ve onun tahakkümünü sürdüren bir değişiklik. Devrimci bir değişiklik ise, bu iktidarı, temellerine kadar sarsar. Ulusal programda reformizm, egemen ulusun bütün ayrıcalıklarını ortadan kaldırmaz; reformizm, ulusal baskının tüm biçimlerini yok etmez. "Özerk" bir ulus, "egemen" bir ulusla haklar bakımından eşit durumda değildir..."

Devamında Lenin: "Reform olarak özerklik ile devrimci bir önlem olarak ayrılma özgürlüğü arasında ilke farkı vardır." (8) der. Bu ise genelde olduğu gibi ulusal kurtuluş savaşıyla karara bağlanır.

Marksist-Leninistler bir ulusun uluslaşma sürecini tamamlamasına, kuvvetlerini derleyip toparlamasına, örgütlenmeyi öğrenmesine, kısacası devrime hazırlığı bakımından reformu pratikte devrime doğru bir adım olarak görür. Fakat devrim koşullarının olduğu bir yerde, devrim olanağı olduğu zamanda, devrimi köreltmek, devrimin hızını kesmek ve yozlaştırmak, geniş kitlelerin ufkunu daraltmak amacıyla olan reform, karşı-devrimci ve gerici bir harekettir.

Bir ülkedeki değişimin reformla mı, yoksa devrimle mi gerçekleşeceğini belirleyen şey oradaki canlı elemanlar yani toplumsal sınıfların ve katmanların durumuna bağlıdır. Değişimde hangi sınıfın önderlik ettiği sorununa bağlıdır. Devrimci sınıf ve katmanlar güçlü ise, devrimci hareket güçlü ise, orada devrim olanaklıdır. Kuşkusuz maddi manevi, sosyal ve tarihi nedenler burada rol oynar. Bu durum başlı başına bir inceleme konusudur.

Kürdistan'daki toplumsal hareket ve değişimin boyutu, varolan devrimci-millî potansiyel, hareketin durumu, bir reform çerçevesine sığdırılmaz. Çünkü hareket artık alt sınıf ve tabakalardan gelmektedir. Başta işçi sınıfı, istihdam edilmeyen mülksüzleştirilen geniş yedek proletarya ordusu, ilkel birikim yöntemleriyle, kapitalizmin

gelişmesiyle mülksüzleştirilen köylüler büyük bir yarı-proletarya ordusunu oluşturuyor. Bunların büyük kısmı toplumun en alt, en yoksul tabakasını oluşturan mevsimlik tarım işçiliğini oluşturuyor. Diğer taraftan pre-kapitalist ilişkiler içinde topraksız köylülerin talepleri karşılanamıyor. Genç dinamik ve aktif olan bir gençlik bulunuyor. Sömürgeci tekellerin egemenliği, üretim alanında ve imkan olarak sahip oldukları imtiyaz ve öncelikler ve sürekli enflasyon karşısında, yaşamını sürdüremeyecek duruma düşmüş şehirlerdeki küçük burjuva esnaf kesim iflasla karşı karşıya kıt kanaat geçiniyor. Kürdistan halkının maddi ve manevi, sosyal, siyasal ve tarihsel koşullara baktığımızda, bu TC'nin sömürgeci hukukuna sığmadığı gibi, her türden emperyalistlerin, gericilerin, uzlaşıcı burjuva kesimlerin, sosyal şovenlerin reformlarına sığmaz.

Bir ulusal kurtuluş hareketinin en başta gelen özelliği, anti-sömürgeci, anti-emperyalist oluşudur. Emperyalistlere siyasi, ekonomik, askeri ve diplomatik bağlarla bağlı olan sömürgeci devletlerce tahakküm altında tutulan Kürdistan'da, anti-sömürgeci mücadele, anti-emperyalizmden koparılamaz. Devrimci-ulusal kurtuluş hareketi, diplomatik mücadele adına, kendisini uluslararası emperyalist kurallar ve yasalarla, sömürgeci sınıflar ve yasalarla ne hapseder ne de bu yasaları meşru görür. Geçmişte ve günümüzde çoğu kez mücadele sömürgeci devletlere karşı mücadeleyle sınırlandı. Geleneksel feodal burjuva önderlik ve bugün küçük burjuva önderliklerin bu bakış açısı, Kürdistan'da bağımsızlık ve özgürlüğü sağlayamaz. Sorunun esası, emperyalizme bağlı sömürgecilikten kurtulmak değil, sorunun esası, emperyalizmden de bütün bağları koparmak, emperyalist ablukanın dışına çıkmaktır. Bu da ancak proletaryanın hegemonyasındaki devrimle gerçekleşebilir. Devrim, sınıflar mücadelesinin ürünü olarak insanlık tarihini ilerleten, ulusal ve sosyal kurtuluşu sağlayan, tüm dünyanın bilincinde yer edinmiş insanlık tarihinin kazanmış olduğu bir hak. Bu hakkı hiç bir "ilahi" güç, hiç bir emperyalist, sosyal-emperyalist, sö-

mürgeci ve reformcu güç, Kürdistan proletaryasının başında bulunduğu Kürdistan halkının elinden alamaz. 21.3.1990 - URFA

H.BAWER

Dipnotlar:

- (1) Cumhuriyet 3 Mart 1990
- (2) Cumhuriyet 26 Subat 1990
- (3) Tercüman 5 Mart 1990
- (4) Su Savaşı ile ilgili olarak günlük gazetelerde çıkan haberlere bakılabilir.
- (5) Lenin, Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları
- (6) Aktaran Lenin, Kitle İçinde Parti Çalışması s.40 Aralık 1989 5. baskı Ekim yay.
- (7) Doğu Perinçek, 2000'e Doğru 22 Ekim 1989/sayı:43
- (8) Lenin, Ulusların Kaderini Tayin Hakkı s.187-188 sol yay. Mart 1976

EZ Û NARVÎN

Ez ne serxweş û harim
Divêm bigrim nikarim
Dikim qirkim Deng sarim
Dêşim û dil di arim
Narvin limin, be darim
Bê pişt û bê hewdarim
Tim dârim be Gulzarim
Li cihan tim bê parim
Bextê'm Reşê bê çarim
Hingivim bi te talim
Ji kevn'de birindarim
Ma ez gelo bê yarim?
Bê hogir û dost karim?
Li xema tim guh darim
Bê omid wek gul narim
Nerm û naz ne dijwarim
Dil darim bê hedarim
Dinalin her şiyarim
Kêfa'm çû bê beharim
Lê ez birin xedarim
Li çola me bêwarim
Tim peya ne siwarim
J'xemare dil kenarim
Wek aho ne mirarim
Tayê digrim xembarim
Nexweş û derde darim
Nalin û tim zar-zarim
Narvîn bese hejarim
Narvîn wek mar xedare
Hember wê îro arim
Ji Kurdar pişt zinarim
Bi dil û can diyarim.

FERHAD

ERMENİSTAN SORUNU ÜZERİNE BİR RÖPORTAJ

24 Nisan Ermeni Katliamının 75. Yıldönümünde katliamı bütün kinimizle lanetliyor, katliama neden olan Türk sömürgeci-soykırımcılarını ve Kürt işbirlikçilerini teşhir için bütün devrimcileri de bu mücadeleye çağırıyoruz. KAWA Hareketinin bu konuyla ilgili programatik düşünceleri geçen yılki sayımızda yayınlanmıştı. Sorunla ilgili ayrıntılı yazıları ileriki sayılarımıza bırakıyoruz.

Bu görüşme Paris'te KAWA yanlısı Kürt devrimcileriyle Ermenistan Yurtsever Kurtuluş Cephesi yanlısı Ermeni devrimcileri arasında yapılmıştır.

SORU 1- Öncelikle güncel olaylardan başlayalım, Karabağ ve Nahicevan olayları üzerine ne düşünüyorsunuz, Lenin ve Stalin dönemiyle günümüz SSCB'nin yaklaşımı nasıl?

CEVAP: Her iki toprak parçası da tarihsel Ermenistan'ın ayrılmaz bütünlüğü içerisinde bulunmaktaydı. 1921-1923 yıllarında Stalin tarafından Ermenistan'dan koparılarak Azerbaycan'a bağlanmışlardı. O dönem Nahicevan'da nüfusun %80'i Ermenilerden oluşmaktaydı, fakat yılların baskı ve zulmü sonucu burada yaşayan Ermeniler zoraki bir göçe tabi tutulmuş olup atıtopraklarından edildiler. Nahicevan'ın Ermeni yerlilerinin yerine Azeriler yerleştirildi ve orada bizim suni diye adlandırdığımız bir nüfus çoğunluğu elde edildi. Bugün Nahicevan'da Ermeni nüfusu %5 civarındadır, ancak Sovyet Ermenistan'da geniş kitleler Nahicevan'ın Ermenistana bağlanması için mücadele etmekte, halktan imza toplamaktadırlar.

Karabağ'da durum biraz daha farklıdır, tüm maruz kalınan baskı ve zulüm uygulamalarına karşın, yerli Ermeni halkı direnerek nüfusun çoğunluğunu koruyabilmiş ve 1988 yılı başlarında Sovyet Ermenistan'ına katılma mücadelesini başlatmıştır. Anayasal bir hak olmasına karşın, kendi kaderini tayin hakkı, Karabağlılara reddedilmiştir. Ancak tarihsel bir haksızlığa uğramış olan Karabağ Ermeni halkı, anavatan Ermeni-

stan'a birleşme amaçlarına varana kadar, adaletin yerini bulması için mücadele ediyor ve edecektir. Tüm dünya Ermenileri bu haklı mücadelenin yanındadır.

Eski dönemle şimdiki dönem arasında oldukça gözle görülür değişiklikler, farklılıklar var. Fakat bu değişiklikler sadece teoride kalıyor ve pratiğe geçilmesi engelleniyor. Konuşma, örgütlenme hakları serbest bırakıldıkları halde, geçmişin hatalarının tamiri için yürütülen mücadele baskılara uğruyor ve gerçek anlamda bir demokrasinin işlemesi baltalanıyor. Stalin ve o dönemin işlenmiş hataları olduğu gibi kalmakta ve bu hataların düzeltilmesi için şu anki yönetimin hiç bir çabası görülmemektedir. Ne isterseniz söyleyin, ancak söylediklerinizin gerçekleşmesini istemeyin, deniyor.

SORU 2- Ermeni Ulusu SSCB'den ayrılmak istiyor mu? Çeşitli örgütlerin bu konuya yaklaşımı nasıl?

CEVAP Ermeni Ulusu yakın bir dönem içinde olmasa dahi, SSCB'den ayrılma isteğini taşıyor. Ancak bu konuda bir halk referandumu henüz yapılmış değil ve fakat bu sorun tüm güncelliği ile çeşitli örgütlerin tartışma konusu halinde şimdilik. Sovyet Ermenistan'daki "Kendi kaderini tayin ve Ulusal Birlik" örgütü SSCB'den ayrılıp bağımsız bir Ermenistan yaratma yanlısıdır. "Ermeni Ulusal Hareketi" ise, ülkenin ekonomik, sosyal ve politik olarak güçlenmesini programına aldığından, bağımsızlığı daha ileriye bırakıyor. Bu görüş aynı zamanda yurt dışında bulunan "Sosyal-Demokrat Hınçak" ve "Ramgavar Azadagan-özgürlükçü Demokrat" partilerince de benimseniyor. "Ermeni Devrimci Taşnak Partisi" ise ülkenin bağımsızlığı yanlısıdır. Taşnak Partisi eski anti-Sovyet tutumunu değiştirmiş olup, Sovyet'lerle anlaşılabilir yolunu arama çabasıdadır. Bu durumda

da şimdilik, sözkonusu partinin SSCB'den ayrılma konusundaki tutumunun muğlak olduğunu gösteriyor.

SORU 3 Ermeni-Azeri çatışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP Şu an olduğu gibi, son iki yıl içerisinde varolan tüm çatışmaların Azeriler tarafından yapılan saldırılara verilen bir cevap, yani savunmalar olduğunu belirtmek isteriz. Ermeniler hiç bir yerde, hiç bir zaman Azerilere karşı saldırılarda bulunmamışlardır. Geçtiğimiz yıl sonuna dek Sovyet Ermenistan'da yaşayan 160.000 Azeriden hiçbirinin burnu dahi kanamamıştır. Hatta onlara herhangi bir saldırıda bulunulmasın diye Ermenistan hükümeti ve halk tarafından oluşturulan bir savunma örgütlenmiştir. Bu durumun aksine Azerbaycan'ın Sumgait, Bakü, Kirovabad, Lenkoran, tekrar Bakü şehirlerinde Ermenilere karşı katliamlar yapılmış, binlerce insanımız vahşice katledilmiştir. Bunun yanında Karabağ'da günlük yapılan saldırıları ve de hemen Karabağ'ın sınırında bulunan Kedaşen, Şahumian, Hanlar'daki saldırılar, ırza geçme, rehine kaçırma olaylarını da eklemeyi unutmayalım. Tüm bu yapılan saldırılara karşı silahlı, hatta sopalar ve taşlarla dahi olsa, gerçekleştirilen direnişler de bizlerce savunma hareketleri olarak görülmektedir.

SORU 4 Ermenistan'ın bağımsızlığı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir.

CEVAP Bu sorun, Ermenistan'ın jeopolitik konumu ile fazlasıyla bağlantılı olup, çözümünü birçok ülkeyi ilgilendirmektedir. Sınırlarımızın Gürcistan, Azerbaycan, İran, ve "Türkiye" ile çevrili olması ve tüm ülkelerle toprak sorunlarımızın varlığı, bizleri gelecekte ayakta durabilme ve varoluşumuzu koruyabilme durumunu yaratma sorumluluğunu üstlenme çift göre-

viyle ödevlendiriyor. Öyleki biz Ermenistan'ın bağımsızlığından yana olmakla beraber, bu ülkenin olağanüstü güçlenmesini daha önceki hedefimiz olarak görüyor ve bu konuda çalışmalarımızı yönlendiriyoruz. Mutlak bağımsızlığa geçişin vazgeçilmez etaplarında yanlışlara düşmeden ve halkımızın varlığını tehlikeye sokmadan geçirmek zorunda olduğumuz yüzlerce ciddi çalışmalar var, tüm bu çalışmaların demokratik işlerle yürütülmesi de ciddi kaygılarımızı içermekteler. Bizim için ulaşılması istenen bağımsızlığı koruyabilmek, o bağımsızlığı elde etmek kadar önemli ve ciddi bir sorundur.

SORU 5 Kürtler ve Ermeniler uzun bir tarihsel komşuluk ve içiçelik yaşamış, olumlu-olumsuz bir dizi geçmişi var, SSCB'deki Kürtlere yaklaşımı nasıl buluyorsunuz?

CEVAP: SSCB'de yaşayan Kürtlerin ulusal, kültürel ve sosyal değerlerinin varlığı ve gelişmesi sadece Sovyet Ermenistan'da yaşayan Kürt nüfusuna sağlanmış haklardan ibaret olduğu bilinen bir gerçektir. Ermenistan dışında yaşayan Kürtlerse, yine Stalin döneminde ezelden beri yaşamış oldukları topraklardan göç ettirilmiş, sürgün hayatı yaşamaktadırlar ve buldukları cumhuriyetlerde hiçbir ulusal hakka sahip değillerdir. Biz, Kürt halkına karşı uygulanan insanlık dışı politikanın karşısında olup, hangi cumhuriyette bulunurlarsa bulunsunlar, Kürtlerin daha önce yaşadıkları topraklara dönmeleri için verdikleri haklı mücadeleyi destekliyoruz. Geçenlerde

Moskova'da Sovyet Parlemtosu önünde Kürtler tarafından yapılan protesto gösterisini de çok haklı ve adaletin yerine getirilmesi için yapılan bir eylem olarak değerlendiriyoruz.

Bunun yanında Sovyet Ermenistan ve Karabağ arasında bulunan (ki bu bir suni sınırdır) toprak üzerinde yaşayan Kürtlerin ileri gelen aydınları ve tüm Laçin halkı, Karabağın Ermenistana birleşmesi isteğine destek olmanın yanında, Kürtlerin yaşadığı Laçin ve bölgesinin (Karabağ ve Ermenistan arasındadır) de Azerbaycan'dan ayrılıp Ermenistan'a birleşmesi istemini kararlaştırmış ve Moskova'ya başvurmuşlardır. Biz, Azerilerce

baskı altında tutulan ve Ermenistan'la birleşip özgürce yaşamak isteyen bölge Kürt halkının bu haklı istemini destekliyoruz. Verdiğimiz bu örnekle SSCB'de yaşayan Kürtlerin Ermenilerle kardeşçe yaşama istemini vurgulamak istedik. Laçin'li Kürtler bu örneğin en iyi şekilde dile getiriyorlar.

SORU 6 1915 Soykırımında Kürtlerin rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP: Sadece 1915'te değil, daha öncesi dönem (örneğin 1894-1896 yıllarında) katliamlarda Batı Ermenistan ve Kürdistan da yaşayan Kürtlerin sorumluluğu oldukça büyüktür. Abdül Hamid döneminde kurulan "Hamidiye Alayları" tamamıyla Kürtlerden oluşmaktaydı ve bunlar 350.000 den fazla Ermeninin katledilmesinden sorumludurlar. Abdülhamid Kürtlerden oluşturdukları "alaylar"a katılan Kürtlere, Ermenilerin evlerini, topraklarını ve mallarını vererek ödüllendirmiştir. İttihad ve Terakki dönemi gerçekleştirilen büyük soykırımında da durum yukarıda anlatılanlardan farklı değildir. O dönemin hükümeti, Ermenilerin Hristiyan dinine mensup olmalarını, cahil Kürt çevrelerinin dini duygularını da çok iyi kullanarak, yirminci yüzyılın ilk ve en kanlı soykırımını gerçekleştirmiştir. Bu soykırımına istendiği kadar "cehaletin kullanılması" gerçekleri getirilse dahi, bu işlenen insanlık dışı suçta katılmada Kürt halkının sorumluluğunu görmezlikten gelmemiz herhalde beklenemez. Ve biz halen Kürt ilericilerinin, aydınlarının bu tarihsel gerçekliği kabul etmelerini ve üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmelerini beklemekteyiz. Kürt ilerci ve aydınlarının bu sağduyulu davranışı, uluslarımız arasında ne yazık ki olmayan güveni sağlayacak ve her iki halkın kardeşliğinin pekişmesini de sağlayacaktır.

SORU 7 1915 ten sonra batı Ermenistan olarak adlandırılan bölgedeki değişimleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

CEVAP: Soykırımın hemen sonrasında ve daha sonraki yıllarda da süren resmi devlet politikası, Batı Ermenistan'ın öz yerleri olan Ermenilerden arındırılması, boşaltılmasıydı. Ve düşünülen gerçekleş-

tilererek Ermenisiz Batı Ermenistan'ı yaratıldı. Çevre bölgelerden, özellikle Kürdistan'dan, öz yerlilerinden boşaltılmış topraklara yönelik büyük bir göç olayı var. Bununla da yetinilmeyip Balkan ülkelerinden gelen göçmenler Ermeni topraklarına devletçe yerleştirilmişlerdir. Biz ata topraklarımız üzerindeki değişiklikleri ve yerleşmeleri suni bir olay olarak görüyor ve öyle değerlendiriyoruz. Çünkü bugünkü suni olarak yaratılmış durum kesinlikle, zorla kendi ülkesinden atılmış olan Ermeni ulusunun istemi dışında gerçekleştirilmiş zoraki bir dayatmadan başka hiçbir şey değildir. 3.000 yıldan beri kesintisiz olarak aynı topraklarda yaşamış olan Ermeniler, yirminci yüzyılın başında soykırımına uğramakla kalmamış hayatta kalanlarıysa zorla göçe tabi tutulmuşlardır. Bugün sadece 75 yıldan beridir ki Ermeniler atapraklarının dışında yaşamak zorunda bırakılmışlardır. Bu durumda suni olarak yaratılmış ve bugünkü durumuyla anavatanımıza o toprakların sahibi olmayan uluslar, halklar yerleşmişlerdir. Kürt ulusu nüfus çoğunluğunu elde etmiş ve fakat bizlerin artık bulunmadığı Batı Ermenistan'ına da Kürdistan diye sahip olmaya çalışmaktadır. Nasıl oluyorda bir ülke, 3.000 yıldan beri bir ulusa vatan olmuş bir toprak, sadece şimdi orada bulunan insanların milliyeti gözönünde bulundurulurken, adını, kimliğini, sahibini değiştirebiliyor? Asıl anlaşılmasız olan ve tarihle, bilimle çelişki halinde olan sorun budur!

SORU 8 Kürdistan'da halen yaşayan Ermeniler nüfusun çok azını oluşturmaktadır. Bir kısmı da müslümanlığı kabul edip, kendisini aynı zamanda Kürtlükle özdeşleştirmiş durumda, onlara ilişkin yaklaşımlarınız nelerdir?

CEVAP: Sizin Kürdistan diye adlandırdığınız ülkenin Batı Ermenistan'ını da içerip içermediğini bilemiyoruz çünkü sizin bu konudaki görüş ve analizlerinizi şimdilik tanımıyoruz. Hoş ki sadece Kürdistan'da değil, Batı Ermenistan'da da bugün çok ama çok az bir Ermeni nüfusu vardır. Bununla birlikte sayıları bilinmeyen, ancak Sovyet Ermenistan'ı tarihçilerince 1.000.000 civarında oldukları ileri sürülen "dönme" diye adlandırılan

Ermeniler halen bu topraklar üzerinde yaşamaktadırlar.

Bu Ermeniler, 1915 soykırımında zorla müslümanlaştırılmış olduklarından ve hiç bir zaman Ermeni olduklarını söyleme, sahiplenme olanağını bulamadıklarından, zaten üç nesilden günümüze dek müslümanlık yapmak zorunda kalanlardır. Ancak şu son yıllarda bir ulusal uyanış başlamıştır ve "dönme" Ermenilerden yüzlercesi, buldukları illerin mahkemelerine başvurarak tekrar öz kimliklerine ulaşmak ve Ermeni olmak istemlerini vurguluyorlar. Bu ailelerin çocukları yeniden Ermenileşebileceği umuduyla, kendi anadillerini öğrenebilmek için İstanbul'daki Ermeni okullarına gönderiliyorlar.

Fakat bu durum, ne yazık ki pozitif olacağına negatif sonuçlar doğuruyor ve yeniden Ermenileşen "dönme" aileleri, artık o topraklar üzerinde onlara Ermeni oldukları için yaşam hakkı tanınmadığından, topraklarını terkedip İstanbul'a yerleşmek zorunda kalıyorlar. Bu da zaten nüfusumuzun çok az olduğu topraklardan tümenden ayrılmamızı getiriyor.

Gelelim kürtleşen Ermenilerin durumuna: Yukarıda belirttik din değiştirmenin nasıl olduğunu, ancak bununla birlikte Kürt nüfusu içerisinde bulduklarından sözkonusu Ermeniler zaman süreci içerisinde Kürtleşmişlerdir. Ancak bunların birçoğu nedense kendi asıl kimliklerinden habersizdirler, hoş ki elinde olmadan ve kendi isteği dışında milliyet ve inanç değişikliğine uğramış bu insanların özgürce seçme hakları bulunsa ve de Ermeni olarak baskısız, korkusuz yaşayabilecekleri ortam yaratılsa, Kürtleşmiş Ermenilerin hiç beklemeden kendi öz kimliklerine döneceklerine hiçbir kuşumuz yoktur. Bizim düşüncemize göre dünyada yaşayan hiçbir insan, eğer kendini insandan sayıyorsa aslını inkar edemez, olur da ederse de o da onun sorunudur.

SORU 9 Kürdistan'ın bağımsızlığını savunan örgütlerin programlarında Ermenilere ve diğer azınlıklara yönelik yaklaşımlar var. Hiç biri tarihsel Ermenistan topraklarını günümüz koşullarında aynen kabul etmemekteler, bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

CEVAP: Sözkonusu örgütlerin yaklaşımını biliyoruz ve fakat onlara yaptığımız öneri tarihsel gerçeklerin iyice araştırılması ve doğru, bilimsel analizlere varmaktadır. Bu konuda ciddi olarak araştırma olduğunu pek sanmıyoruz. Her Kürt ve Türk örgütü, ne yazık ki sorunu bugünkü "Türkiye"nin sınırları içerisinde görüyorlar ve basit nüfus sayısı ölçüleriyle çözümlendirmeye bakıyorlar. Ancak mesele şu an "Türkiye" diye adlandırılan ülkede yaşayan Ermeni nüfusunun değil, anavatan Batı Ermenistan topraklarının dışında yaşamak zorunda bırakılmış 4,5 milyonu aşkın Ermeni ulusunun sorunudur ve bu gerçek durum nedense görmezlikten geliniyor. Biz, Batı Ermenistan'ın gerçek sahipleri, soykırıma uğradıktan sonra topraklarımızdan sürüldük ve şimdi artık o toprakların dışında yaşıyorsak, bu bizim kendi isteğimizle gerçekleşmiş bir durum değil, tam aksine Türk devletinin planlayıp gerçekleştirdiği bir durumdur. Nasıl oluyor da uğramış olduğumuz bu tarihsel haksızlığa karşı adaletin yerine gelmesi için mücadelesini verdiğimiz anavatanımıza geri dönme ve kendi topraklarımız üzerinde, özgürce kendi kaderimizi tayin etme hakkımız görmezlikten geliniyor veya anlayamıyor?

Bugün artık 3.000 yıldan beri oturduğumuz topraklarda, sadece 75 seneden beri Kürtler veya Türkler gelip yerleşmiş diye, geri ülkemize dönüp özgürce ve hiçbir ulusun boyunduruğu altında olmadan yaşama isteğimizden vazgeçmemiz beklenemez. Dünyada bugün, Ermeni ulusunun kavgası kadar haklı ve adaletli bir kavgaya tüm demokrasiden yana güçler ve sağduyulu insanlık saygı duyar, sahip çıkarken, bizi onlardan daha iyi anlaması gerektiğini düşündüğümüz Kürt ulusu ve örgütleri ne yazık ki şimdiye dek söylenmesi gerekeni söylememiş, insanların Ermeni sorunu konusunda aydınlatmamıştır. Soykırımını tanımak, sadece onu lanetlemekle sınırlanmaz, toprak sorununun halli ve maddi, manevi, hukuksal sorumlulukların yerine getirilmesi zorunluluklarından nedense bahseden yok gibi, oysa

Birleşmiş Milletlerin soykırımlar konusunda söyledikleri oldukça açık ve sanırım tüm Kürt örgütleri tarafından kabul ediliyor. Yoksa bu soykırımı sonrası bir "kusura bakmayın" veya "suçluları lanetliyoruz" denirdi. Biz bu anlamda tüm kendisine ilericiyim, devrimciyim, komünistim, aydınım diyen insanlardan, onların Kürt olsun, Türk olsun örgütlerinden daha açık, daha doğru bir tavır, daha ilerici bir yaklaşım bekliyoruz. Bu konuda da herkesle tartışmaya açık ve hazırız.

SORU 10- Kürt-Ermeni işbirliği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

CEVAP: Yıllardır hepimiz tarafından tekrar tekrar söyleniyor, haykırılıyor ki, Kürt Ermeni ulusları tarihte işlenen hatalardan ders çıkarıp, artık ve hiç olmazsa bugün işgalci güçlere karşı birlikte mücadele etsinler diye... Ancak bu sadece söylemekte kalıyor ve bir türlü hayata geçirilemiyor. Bunda biz Ermenilerin güven sorunu halledilmemiş olduğu gerekçesiyle karşılıklı görüşmelerde bulunmayı şaramızda sorumluluğumuz olsa dahi, Kürt arkadaşların sorunu henüz bizim beklediğimiz ilkeler temelinde kavramamış olmaları ya da kabul etmeyişlerinin oynadığı rol daha büyüktür. Bizler Kürt örgütleriyle işbirliğinden yanayız ve bu konuda herkesle çalışmaya hazırız. Fakat bu çalışmanın gerçekleştirilmesinin en önemli şartlarından biri Ermeni sorununun doğru analizi, Ermenilerin Batı Ermenistan'a geri dönüp kendi kaderlerini özgürce kendilerinin tayin hakkının tanınması ve savunulması, ayrıca tüm dünya hukuğunun da kabul ettiği gerçekliğin tanınması ve Ermenilerin toprak sorununun halledilmesidir.

Bu konularda anlaşabildiğimiz her örgütle işbirliği yapmaya ve ortak olan düşmanımıza karşı birlikte savaşmaya hazırız. Öyle ki bu konudaki beklenti bizim olup sizlerin cevaplaması gereken bir soru hakkında görüşümüzü bildirmiş oluyoruz.

SORU 11 Ermeni örgütlerinden bazılarının geçmişte varolan çalışma tarzları değişti. Son 15-20 yıldır yapılan bu tür eylemleri nasıl görüyorsunuz?

CEVAP: 1973'ten beri varolan

silahlı propaganda eylemleri, varılması gereken amaca verdikleri hizmeti yeterince vermiş olduklarından durdurulmuşlardır. Silahlı propaganda bizim kavgamızın sadece bir aracıdır, bunun çok iyi anlaşılması gerekiyor. Bu mücadeleyi verenler Türk kanına susanmış caniler değil, haklı mücadelemizin tüm dünyaca bilinmesi için kavga vermiş insanlardır. Bu dönem sonrası politik örgütlenmeye hız verilerek, ikinci etaba geçildi. Basın ve yayın çalışmalarında bulunmakta ve halen birkaç dilden yayın çalışması sürdürülmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde legal yığınsal örgütlenme biçimleri uygun görülerek, geniş kitlelere ulaşma, onların kavgaya çekilmesi için çalışılmaktadır. Ancak hedeflenen asıl amaç, Batı Ermenistan topraklarına dönüp, orada silahlı mücadeleyi başlatmaktır. Bu konudada değişik Kürt örgütleri ile birlikte mücadele platformu oluşturulması gerekiyor, ancak bizler yapılmış, yapılan ve yapılacak olan karşılıklı görüşmelerden şimdilik haberdar değiliz. Bu konuda eğer başarılı olabilirsek, olumlu bir haberi ve tarihte ilk kez yapılacak olan Ermeni - Kürt işbirliğini halklarımıza müjdeleyebiliriz.

SORU 12 Kürtlerin olduğu tüm

Orta-Doğu ülkelerinde (Mısır hariç) Ermeniler de yaşamaktalar. Bu konuda düşünceleriniz nelerdir?

CEVAP: Yukarıdaki sorulara verdiğimiz cevaplardan da anlaşılacağı gibi her iki halklar da aynı topraklarda bulunmakla birlikte aralarında olması gereken ilişki yok gibidir. Bunda söz konusu ülkelerde bulunan Ermenilerin soykırımından kurtulmuş ve hayatta kalanlardan olduğunu da göz önünde bulundurursak kurulamayan ilişkinin nedenlerini hemen anlarız. Soykırımdan yaşayan Ermeniler, kendisine saldırıp kesenlerin Türklerden ibaret olmadığını ve hatta yaşanan toprakların da içiçeliği gerekçesiyle Kürtlerin çok büyük sorumluluğu olduğunu biliyorlar, çünkü yaşamış, görmüş ve bu konuda binlerce kitap dolusu anılarını yazıya almışlar. "Kürtler Türklerden farklı değil, bizi asıp kestiler, şimdi de topraklarımızda Türkler değil, Kürtler oturuyorlar" düşüncesi tüm Orta-Doğu Ermenilerindeki hakim düşüncedir. Bu konuyla ilgili olarak hiç bir Kürt örgütlenmesi de Ermeni soykırımında Kürtlerin oynadığı rolü ve sorumluluğu hakkında doğru düşünceleri sadece sözkonusu ülkelerde değil nerede olursa olsunlar yaşayan halkımıza anlatma, inandırma ve güvenlerini kazanma

konusunda üstlerine düşen vazifeyi yapmış olsalardı, şimdi bu soruyu sormanıza da gerek kalmayacaktı. Bizce meselenin asıl gerekçesi bunlar, halkımız sadece Türkleri değil, Kürtleri de affetmedi. Öyleki siz "Türkiye" Kürtlerine düşen görev bu konunun aydınlatılması ve halklarımız arasında varolması gereken güvenin sağlanmasıdır. Bizler her ne kadar bu konuda üstümüze düşeni yapıyor ve bugün özgürlük mücadelesi veren Kürt halkının dedelerinin benzerleri olmadığını kendi halkımıza anlatmaya çalışıyorsak da, varolan haklı ve hakim düşünce "O ne biçim özgürlük mücadelesi veren bir halk ki, geçmişte bizim özgürlük mücadelemize saldıranın yanında oldu ve elini kanımıza buladı" diye ifadesini buluyor. Bu konuda da temennimiz halen açılmayan ortak tarih sayfalarımızın açılması ve yapılanların olduğu gibi kabul edilmesidir. Sizlere bu tarihsel sorumluluğu gerçekleştirmekte ciddi görevler düşüyor ve biz sizlerin bu sorumluluktan kaçmayacağınız ve gerçeklerin kendi halkınız tarafından da bilinmesi için çalışacağımıza inanıyoruz. Geçmişin doğru analizi geleceği birlikte kucaklamamız için açılacak ilk pencere olabilir.

Sayfa 36'dan Devam

Ecevit'ler söz birliği içerisinde bizim askeri operasyonla imhamız kararındalar. Bu öntümüzdeki 1 Mayıs'ta sömürgecilerin tüm oyunlarını boşa çıkarıp, gökkubbeyi onların kafasına geçirmeye hazırlanalım. Kürdistan'da proleter devrimci güzergahta kenetlenelim. Örgütlü hareket ettiğimizde aşamayacağımız hiçbir engel yoktur. Birlik içerisinde hareket ettiğimiz takdirde; cehennem atlıları da üzerimize çullansa, bizleri yolumuzdan alıkoymaz. Gelecek; Bağımsız, Birleşik ve Demokratik bir Kürdistan için mücadeleyi veren halkımızın olacaktır.

YURTSEVER DEVRİMCİ

KAWA

TARAFTARLARI!

Mart-Nisan 1988 "Birlik Kofransı"yla tüm güçlerini birleştirerek, Kürdistan tarihinde

önemli bir adım atan hareketimiz, Konferans kararlarının kır-şehir diyalektiğini Kürdistan pratiğinde doğru kavrayarak bir örgütlülük içerisine girmiştir. Hareketimiz Kürdistan'da bu sene gerçekleşen Newroz atılımıyla kalma yanlısı değildir. 1990 senesi hareketimiz açısından bir atılım yılı olduğu gibi halkımız açısından da birlik ve beraberlik yılı olmalıdır. Hareketimiz tüm anti-sömürgeci güçleri tek cephede toplama siyasetinden hareketle, Kürdistan'da mevcut yurtsever siyasi hareketler arasında birliğe önyak olma ve Kürdistan halkının birliğini en kısa zamanda gerçekleştirme azmindedir. Hareketimiz kendi örgütsel birliğini gerçekleştirirken; hiçbir engeli tanımadığı gibi Kürdistan halkının ulusal birliğini gerçekleştirirken de hiçbir engeli tanımayacaktır. Hare-

ketimiz nice badirelerden geçerek bugüne gelmiştir. Bu öntümüzdeki 1 Mayıs'da tüm taraftarlarımız militan KAWA ruhuna yakışır bir şekilde hareket etmesini bilmelidirler. Hareketimizin militan taraftarları bir taraftan mücadelelenin en ön saflarında döğüşmeye hazırlanırken; diğer yandan Kürdistan'da mevcut olan yurtsever örgütlenmeleri yakınlaştıracak önlemleri de almak zorundadırlar. Halkımızın millî çıkarları ve militan KAWA düşüncesi bizlere bunu emretmektedir!

* 1 Mayıs'ta Kürdistan Ulusal Kurtuluş ve Sosyalizm bayrağını yükseltmek için ileri!

* Yaşasın Kürdistan Ulusal Kurtuluş güçlerinin birliği!

* Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

KAWA-MK
(1 Mayıs 1990)

Ala Yekîti 35

YAŞASIN 1 MAYIS! BIJÎ YEK GULAN!

KAWA Hareketinin ülke ve ülke dışında 1 Mayıs'ın 100. yıldönümü dolayısıyla dağıttığı bildiriye aşağıda yayınlıyoruz.

Emperyalistlerin ve revizyonistlerin dünya emek cephesine saldırılarını yoğunlaştırdıkları bir dönemde dünya işçi sınıfı birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ı kutlamaya hazırlanıyor. Ülkemiz Kürdistan'da 1975 senesinden beri Proleter Devrimci Hareketimiz tarafından devrimci bir gelenek haline getirilen 1 Mayıs, tüm engellemelere ve yasaklara rağmen kutlanacak, tıpkı bu seneki "Newroz eylemleri"nde olduğu gibi emekçi halkımız Türk sömürgecilerinin tüm kanun ve mazbatalarını bu 1 Mayıs'ta da takmayacaktır.

12 Mart 1990'da Savur yakınlarında 13 Pkk gerillasının şehit edilmesiyle, Nusaybin'de "PKK, KAWA Katılımı" neticesinde başlayan Newroz Direnişi; daha sonra Proleter Devrimci Hareketimizin Kürdistan'da örgütlü diğer yurtsever örgütlerle "anti-sömürgeci birleşik cephe siyaseti" doğrultusunda girdiği ittifakla Kürdistan'ın diğer yerleşim birimlerine yaydırıldı, başta Kızıltepe, Cizre, İdil, Şırnak, Siirt, Diyarbakır, Ergani ve Batman'da olmak üzere, Kürdistan'ın birçok yerleşim biriminde yüzbinlerce insan toplu siyasi grevlerle sokağa döküldü. 1990 Newroz atılımı neticesinde gerçekleşen eylemlerin henüz tam olarak son bulmadığı bir dönemde, Proleter Devrimci Hareketimiz Kürdistan'lı diğer anti-sömürgeci yurtsever güçlerle 1 Mayıs eylemlerine hazırlanıyor. Dünya işçi sınıfı için birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs, sömürge ülke Kürdistan'da çeşitli milliyetlerden halkın ırk, dil, milliyet, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin hep birlikte sömürgecilğe karşı birleştiği ve Kürdistan ulusal kurtuluş ve bağımsızlık bayrağını yükselttiği bir gündür. Kürdistan'da 1 Mayıs,

Kürdistan işçi sınıfının ve yoksul emekçi halkının kendisini bölen sömürgeci sınırları parçalamak için hiçbir fedakarlıktan çekinmeyerek direnişe ve savaşa hazırlandığı bir gündür. Onun içindir ki; tüm Newroz'larda olduğu gibi tüm 1 Mayıs'larda da sömürgeciler kendi ordularını ve işgalci tüm güçlerini teyakkuz duruma geçiriyorlar.

Bu sene Kürdistan halkı Newroz atılımının bir devamı olarak 1 Mayıs eylemlerine hazırlanırken; Anadolu-Trakya emekçi halkı TC'nin faşist yasalarını bu 1 Mayıs'ta da ayaklar altına almak için hazırlanıyor. TC, Anadolu-Trakya ve Kürdistan emekçi halklarını birbirine düşürmek için bir taraftan hakim ulus milliyetçiliği olan Türk milliyetçiliğini körüklüyor, kendi burjuva kliklerinin önderleri konumunda olan Demirel, Özal ve İnönü gibi siyaset adamlarını buluşturup onlara "yeni" "birlik, beraberlik ve bölünmezlik" yeminleri ettiriyor, diğer yandan Abdülhamit dönemini de geride bırakan istibdat yasalarıyla basını susturuyor, fikirlerini özgürce beyan etmek isteyen işçileri, öğrencileri, politikacıları, gazetecileri ve bilim adamlarını tutuklatıyor. TC, "anavatan parçalanıyor", "vatan elden gidiyor" aldatmacasıyla; Anadolu-Trakya emekçi halkına asker üniforması giydirip onu Kürdistan ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesine saldırtmayı amaçlamaktadır.

Türk sömürgecileri bu sene Kürdistan'da gerçekleşen Newroz atılımı karşısında şaşkına ve çılgına döndü. Bu önümüzdeki 1 Mayıs'da ateş Kürdistan dahil tüm Anadolu-Trakya toprakları üzerinde bacayı saracağı için, TC şimdiden bir dizi önleme başvurmaktadır. TC kendisi için çalan tehlike çanları karşısında kendisine karşı olan güçleri bölmek, Anadolu-Trakya emekçi halkının mücadelesinin Kürdistan halkının verdiği ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesiyle

birleşmesini engellemek için, bazı sol maskeli Türk burjuva politikacılarının, sendikacılarının ağzından şimdiden demeçler vermektedir. Sömürgeci Türk burjuvazisi emekçi halkı yolundan saptırmak için 1974'lü yıllarda "umut" olarak Ecevit'i piyasaya sürdüğü gibi yeni sahte umutlar piyasaya sürmeye de çalışacaktır. Anadolu-Trakya emekçi halkı 1990 1 Mayıs'ında Türk burjuvazisinin tüm kirli oyunlarını boşa çıkartmalı ve mücadelesini proleter enternasyonalist bir ruhla Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşı'yla birleştirmelidir. Kürdistan'ın sömürge oluşu Anadolu-Trakya emekçilerinin kurtuluşu önünde bir engeldir. Bu sene Kürdistan'da Newroz'la başlayan emekçi halkın atılımı, 1 Mayıs'ta Anadolu-Trakya emekçi halkının atılımını da beraberinde getirecektir. TC günümüzde içerisine girdiği ekonomik, askeri ve siyasi krizden dolayı Anadolu-Trakya ve Kürdistan halkı üzerinde kanlı bir diktatörlük kurmuş durumdadır, fakat Türk sömürgeciliğinin Newroz eylemleriyle beraber temelleri çatırdamaya başlamıştır. Anadolu-Trakya ve Kürdistan emekçi halklarının Türk burjuvazisi karşısında kaybedecekleri hiçbir şeyleri yoktur. Tam tersine; eşitlik, bağımsızlık ve kardeşlik temellerine dayanan, kazanacakları koca bir dünya vardır.

**YURTSEVER
KÜRDİSTAN HALKI!**

Sana tarlanda, işyerinde, sokak ortasında saldıran, senin özgürlük ve bağımsızlığının simgesi olan Newroz'unu kana bulayan Türk sömürgecileri; sana bu 1 Mayıs'ta da saldıracaktır.

Bugün Türk burjuvazisi, Kürdistan halkına karşı yeni bir haçlı seferi başlatmış durumdadır. Özal'lar, Demirel'ler, İnönü'ler ve

Devamı Sayfa 35'de